خیردر • وچون خیر غالبا دایم اولور • پس محبت اهل خیر دخی قایم اولور • بخلاف سایر
محبتلرکه معرض زوال وفناده در • نته کم ایت کریمه ده کلدیکه • الاخلاء یومئذ بعضهم لبعض
عدو الا المتقین • وبو محبت اهل خیره مخصوصدر • اما سببی لذت یا نفع اولن اخیار
واشراره اولور • وسریع الزوال اولور • وکاه اولور سبب محبت وصداقت مواضع
غربت وشدایدده اجتماع اتمکله مثلا بر سفینه ده یا بر خیمه ده یا مطلق بر سفره ده
بله اولمغله • وحقوق صحبت ثابت اولمغله اولور • وبونک سببی اولدرکه انسان بالطبع
انسانه مایلدر • وانکیچون انسان دیرلر پس لفظ انسان انسدن مشتقدر • نسیاندن
دکل نته کم بعضلر ذاهب اولدیلر ونظم اتدیلر مصراع وسمیت انسانا لانک ناسی
فقیر ایدرین پس بویله نظم اتمک کرک مصراع وسمیت انسانا لانک آنس چون آنس خاصیت
انساندر • وهر شیئک کمالی خاصیتنی اظهار اتمکدر • پس کمال انسان بنی نوعنه انس اتمکله در
وبو انس دخی سبب محبت واجتماع وتمدن اولور • وانسان مدنی بالطبع اولدوغنک
بر موجبی دخی بودر • وافراد انسانک بری برینه استیناس واجتماعی عقلا حسن اولدوغنی
شرع دخی تاکید اتمشدر • وبش وقت نمازی مسجد ومحله ده اجتماع ایله ادا اتمکی فرمان بیوردوغنک
بر حکمتی دخی بودرکه اهل محله بو اجتماعک برکتیله استیناسله متحلی وبغض وعداوتدنکه
رذیلتدر متخلی اوله لر • وهفته ده بر کون مجموع اهل مدینه مجتمع اولوب نماز جمعه ادا ایدوب

ارالرندن

ارالرندن توحش وبغضا مرتفع • ونور ایمان وتالف که • هو الذی الف بین المؤمنین
مقتضاسنجه نعمت حق در ملتمع اوله • وهر یلده ایکی دفعه اجتماع مشروع ایلدیکه اهل
مدینه دن غیری اهل رساتیق واطراف دخی نماز عید قلوب ارالرنده موانست والفت
حاصل • وتوحش وتنکر زایل اوله • وبوندن صکره عموم عمرلرنده بر دفعه موقوف حج
وعرصه عرفاتده جمع اولمغی فرمان ایلدی • واکا وقت معین ایلمدی که موجب حرج اولمیوب
تیسر زماننده اول مواقف شریفه ده اجتماع ایدوب اهل محله ومدینه اراسنده اولن انس
والفت • اهل مملکت اراسنده دخی اولوب • واول بقاع شریفه تعیین اتمه نک حکمتی
اولدرکه صاحب شرعک صلی الله علیه وسلم محل ولادت ومنزل دعوت وعبادت
ومهبط وحی آسمانیسیدر پس حضرت صاحب شرعه علیه الصلوة والسلام تذکر
وتعظیم ومحبت زیاده اولوب توجه ورقت قلب • وانبعاث اطاعت وارادت افزون
اولور • وبو احکامک ملاحظه سندن عاقل لبیب فهم ایلرکه غرض شارع صلی الله
تعالی علیه وسلم مهما امکن تحقیق رابطه وحدت • ورفع غایله کثرتدر • وسایر احکامده
دخی بو غرض ملحوظدر • ودعوت انبیا علیهم الصلوة والسلام حیثیت علم واعتقاددن
توحیده اولدوغی کبی حیثیت عمل واجتهاددن دخی توحیده در • ونماز جماعت نماز
متفرددن بر روایتده یکرمی بش درجه • وبر روایتده یکرمی یدی درجه افضل اولدوغی

وحضرت رسالت پناه صلی الله تعالی علیه وسلم قصد ایلدم ایدی خطبیه استخلاف
ایدوب نماز جمعیه حاضر اولمینلرك خانه سین احراق ایدم • بیوردغی بو سببدن درکه عبادت
جماعتده صورت وحدت بولوب • واحد حقیقیه اقرب • وقبوله انسب اوله • وشرف جماعتده
دخی اسرار واردر • موضع تفصیل دکلدر • بزینه محبت تفصیل وتقسیمنه کله لم • محبت الهیدن
غیری محبتلرده انعقاد وانحلال جهتندن نیجه اقسام واحوال واردر • زیرا شول محبتلرکه سببی
لذت یا نفعدر • لذت ومنفعتك وجودی وزوالی اعتباری ایله اوچ قسمدر • اولکی ایکی
محبت دخی معا منعقد ومعا زایل اولندر • اکنجیسی بر جانبدن منعقد آخردن اولمیاندور
اوچنجیسی ایکی جانبدن منعقد اولدقدنصکره معا زایل اولمیوب • بر جانبدن زایل اولوب
آخردن باقی قلندر • وبو اوچ قسمك هر بری سببی لذت یا نفع اولمغله ایکیشر قسم اولوب
اقسام التی اولور • ایکی جانبدن سبب لذت اولان زوجین کبی • وزن وجوان متعاشقین
وبری لذت وبری نفع اولن مطرب • ومستمع کبی که مستمعك سبب محبتی لذت سماع و
مطربك مال مستمعدن انتفاعیدر • وعاشق ومعشوق کبی وایکی جانبدن منفعت اولان
ینه زوجین کبی که زوج انفاق جهتندن نافع • وخاتون تربیت اولاد • وطبخ وغسل جهتندن نافع
بر طرفدن منفعت آخردن لذت سببی ایله اولان محبتده شکوی وعتاب چوق اولور •
زیرا طالب لذت استعجال ایدوب دوام استسه کرك • فی الجمله تأخیر یا مرادی اوزره توفیر اولمیجق

آغاز

آغاز شکایت وتفسیر اتسه کرك • جانب آخره کاه ناز ودلال • کاه سآمت وملال • کلوب کندو
توقعی قدر منفعت بولمیوب • عتاب وشکایت اتسه کرك • اول سببدن عاشق ومعشوق
آراسنده وصال قایم اولیجق شکوا وعتاب دایم اولور • ومطرب ومستمع مابینی شکوی
وعتابدن خالی اولمز • وبو مقوله محبة محبت لوامه دیرلر • لومدن خالی اولمدوغیچون
وپادشاه ورعیت • وغنی وفقیر وخادم ومخدوم ارالرنده محبت بو قسمدندر • شکوی
وتظلمدن خالی دکلدر • زیرا هر بری آخردن بر نوع محبت استر • مرادی اوزرینه اولمایجق
شکوی وتظلم ظاهر اولور • وعدالت رعایتی اولمینجه بو شکوی وتظلم مرتفع اولمز • مخدوم
خادمدن خدمتده دوام وحضرتده قیام • واهمال وتکاسلدن غایت اجتناب • وفهم غرض
وتحصیل مرامده نهایتده اهتمام استر • خادم رعایت ومراکب ومآکل وملابسده نهایت
عنایت طمع ایدر • جانبیندن ملحوظ اولن مفقود اولیجق شکایتلر • وحال پر ملالدن حکایتلر
پیدا اولور • خصوصا که خادمده لامعه حسن ومخدومده رایحه عشق اوله • طرفیندن
انواع تمنی • واصناف تظلم وتجنی اولسه کرك • انکیچون عقلا مملوك صاحب جمال • واکا
عقد قلب وآرزوی وصال ایدنه نصیحت ایدوب دیدیلر • بیت • غلام آبکش باید وخشت زن
بود بنده نازنین مشت زن • یاراندن بعضی غلام صاحب حسنی سرکش ومانند آتش
اولدوغندن شکایت ایدیجك • ای برادر خدمتکاری یلك یوزلو استمه سرکش وآتش

اولمسین دیدم کلستان حکایتی درکه بعضی خواجه لر صدیقنه غلام صاحب جمالدن
شکایت ایدب بو غلام اکرچه پر اعتدالدر نولیدی سرکش و بدمقال اولمایدی رفیقی
ایتدی ای خواجه چون عاشقلق و معشوقلق درمیان اوله مالکلق و مملوکلق بر
طرف اولور قطعه خواجه با بندهٔ پری رخسار چون درآید ببازی و خنده چه عجب کو
چو خواجه حکم کند وین کشد بار ناز چون بنده اما محبت اخیار چون انک مبدئی
رابطهٔ روحانیدر عارضهٔ نفع و لذت جسمانی دکلدر و مقصدلری خیر محض در سبب
اولن خیرک دوامی ایله دایم و قیام سبب ایله مسبب دخی قایم اولور و بو محبتک
باغ و بستاننده شوک شکوی بتمز و خارستان خارستان بلوی اولمز و حکما بو دوست
حقنده دیشلردرکه دوست اولدرکه حقیقتده سنک عینک و صورتده غیرک اوله
غرض اتحاد روحانیدن تعبیردر و بو مقوله دوست روزکارده نایابدر و اندر من
الاندر و اعز من الکبریت الاحمردر و بو دوستک نایابلغندن علما و فضلا
و ادبا و شعرا حکایت و شکایت ایله بطون اوراقی مالامال و ظهور دفاتری پر خط
اشکال قلمشلردر نظم تراب علی راس الزمان فانه زمان عقوق لا زمان حقوق
فکل رفیق فیه غیر مرافق و کل صدیق فیه غیر صدوق رباعیه یاران کهن که بنده بودم همه را
در بند جفای خود شنودم همه را زنهار زکس وفا مجویید که من دیدم همه را و آزمودم همه را

قطعه

قطعه علی صقین یکلوب دیمه ثابت اولمشدر فلانله ارامزده حق و حقوق ایکی
مشابهی وار کیمیا و سیمرغ بری رفیق موافق بری صدیق صدوق زیرا اکثر خلقک
حقیقت خیره اطلاعی و ساحهٔ سینه لرینک سلطان حقیقته اتساعی یوقدر مطمح
نظر و سبب صداقتلری یا منفعت زایل یا لذت آجلدر چون عوارض سببیله منفعت
زایل و لذت انتهایه راجع و آیل اوله همان صداقتلری منقطع و محبتلری مرتفع
اولور پس عاقله لایق اولدرکه اقران زمان و اخوان جهان طرفنه تصور صداقتله
اختلاط و طلب حقوق ایچون انبساط ایتمیه زیرا رعایت حقوق و مدوغی کمسنه دن
غایت عقوق کورمک مقرردر پس اول وقت ندیم ندم و حریف درد و غم اولور
اکر یارانه مروت و اخوانه فتوت ایتمک استرسه مطمح نظری همان ثواب آخرت و
رضای یزدان متعال اولسون که آدمی نقدر کفران نعم ایله متهم و قضای
حقوقده سست قدم ایسه اول جواد کریم و منان رحیم خزاین جود و نعمتدن جزالر
بیورر که نطاق قدرت آدمیاندن بیرون و خیال تصور عالم عالمیاندن افزون
اولور مصراع که کفته اند نکویی کن و در آب انداز و ترکیده دیرلر که ایلوک دخی صویه آت
بالیق بلمزسه خالق بیلور رعایانک سلاطینه محبتی سایهٔ عنایتلرنده مرفه الحال
و واصل انعاملرندن منعم البال اولدقلری بیلوندر و سلاطین که افراط جور و ظلمله

موصوف اولمیلر • رعایادن انلره افراط محبت • ونهایت صداقت مقرردر • خصوصا که
برنسل شریف نیجه زمان ولایتده تاج حکمتلرینی کوهر حکومت ایله مرصع ایتمش اوللر • اکر
زیور عدل وانصافله اتصاف • ومذهب ظلم واعتسافدن انحراف ایدوب • مذهب حق
رعایتنده • رعایاسیله هم کیش • وضعفای زیردستلرینی حفظ وحراست ایدوب • معین
عنی ومحب درویش اوله • محبت دایره سندن کچوب صدق رقیت ومودت
مرتبه سین قویوب حق عبودیت اوزره اولورلر • قاضی بهاء الدین ابن شداد • سیرت
صلاحیه کتابنده حکایت ایدر که • چون سلطان صلاح الدین یوسف بن ایوب • دمشق
قلعه سنده وفات ایلدی • عامه رعایایه وکافه برایایه اول مرتبه غصه وکابت
وغم والم عارض اولدیکه • شرحنده زبان بیان عاجزدر • مرحومک حیاتی زماننده
نیجه کمسنه رعایادن نفسمز واولادموزی بو سلطان عادل • وپادشاه مشفقه فدا
ایده روز دیرلر ایدی • بز بو مقوله کلامی مبالغه دن عد ایدردک که صاحب دولتلره
سویلرلر • چون اول سلطان کریم رحیم • کرامت وتکریم • رحمان ورحیمه انتقال ایتدی
جمله موزه ظاهر اولدیکه اول سوز حق ایمش • وهر کشی وجداننده بولدیکه اکر قابل
ایمشسه احب اولادی بلکه نفسنی فدا ویررایدی • زیرا سلطان صلاح الدین عدل
وتقوی سندن غیری اول زمانده فرنک سواحل شامی • وقدس شریفی المشدی • قریب

اولمشیدی

اولمشیدی که مصر وشامی دخی الوب اسلامه خلل عظیم یتشه • مرحوم کمر اجتهادی میان
همته بغلیوب لیلا ونهارا صیفا وشتاء • غزو وجهاد ومقابله ومقاتله فرنج لعینه
مواظبت ایتدی • حتی قدس شریف واکثر سواحلی کیرو فتح ایلدی • واحسان وسخاسی اول
مرتبه ده ایدیکه • سعة مملکتی اقصای یمندن حدود آذربایجانه واصل • ومصر وشام
ودیار جزیره بتامها حوزه تصرفنده داخل اولمشدی • ومع هذا وفات ایتدکده خزانه سنده
بر دانه التون واوتوز یدی اقچه بولندی • وسلطان صلاح غزا وجهاد وعدل
ودادی سلطان نور الدین شهیددن تعلم ایتمشدر • اول حضرتک امراسندن ایدی
وبعض اولیا دیرلر ایدیکه سلطان نور الدین شهید اوچلردن • وصلاح الدین
قرقلردن اولمشدر • وبو ایکی سلطان عدالت عنوانک احیای مراسم عدل وداد
واعلای معالم غزا وجهادده ایتدکلری آثار حسنه • ومآثر محموده یه تمام مطلع
اولمق استین • شیخ امام ابو سامه نک ازهار الروضتین فی اخبار الدولتین کتابنه
نظر ایلیسون • والحمد لله تعالی که اهالی مرز وبوم • ممالک روم سلاطین آل عثمانه
نسبت بو سمتله مرسوملردر • زیرا ابتداء زمان استعلای سلطنتلرندن که سنه تسع
وتسعین وستمایه در • بو زمانه دک که اثنین وستین وتسعمایه در • هر سلطان
وشاه که مسند نشین تختکاه اولمشدر • مذهب اهل سنت وجماعت اوزره جاری

ومذاهب بدعت وضلالتدن عاری اولدقدن غیری اعلای لوای اسلام وقهر
ذل کفار لیام واخذ قلاع وممالك اهل اصنام ایتمکده تقصیر وتهاونی کندولره حرام
ایتمشلردر خصوصا فرنج لعین وانکروس بی دین فرق نصارای ضالین که اشد اعدای
دین سید المرسلین انلردر وفرنجك دولت خلفای عباسیه وسلاطین سلجوقیه ده
نه مرتبه ده استیلالری وار ایدوغی کتب تواریخده مسطوردر حالا کمال ذلت
ومهانت اوزره درلر ولوای اسلامك فرق کفره اوزره شمدیکه زمانده اولن
استعلاسی خلفای راشدین عهدندن صکره اولدوغی معلوم دکلدر لاجرم رعایا و
برایا مواقف دعا وعبودیتده وظایف شکر وثنایه مواظب ومداوم وملازملردر وقرین
قبول سبحانی اولمقدن خالی اولمیه مصراع آمین آمین حتی الف آمینا بیت برتست عدل
وداد وباعدای دین غزا برما دعا وشکر وبر الطاف حق جزا وحکما دیرلر که سلاطینك
رعایایه محبتی اول جهتدندر که منعملردر منعمك منعم علیه جانبنه محبتی لازمدر
وپدرك دخی فرزندنه بو جهتدن محبتی ثابتدر که حقوق نعمتی بی حددر اکرچه جبلی
دخی محبتی مقرردر زیرا کندونك نسخه سی که طبیعت کندونك صورتندن نقل و
انتاج ایتمشدر فی الواقع بو فکر صحیحدر زیرا ماده بدن پسر حر وجود پدردر
وخلق وخلقده مشاکل ومشابه در اول سببدندر که نقدر کمالات وسعاداتله

متصف

متصف اولسه مسرور وقرین العین اولور حتی اوایل عمرنده تحصیل ایده مدوکی
متحسر قلدوغی کماله پسر قادر اولسه کندو قادر اولمش کبی حظ ایدوب تحسرینه تسلی
حاصل اولور ودیرلر که هیچ کس آخری کندویه جمیع کمالاتده راجح اولدوغین استمك
یوقدر مکر پدر پسرینه ودخی پدر پسری کندویه قایم مقام وبو سرای غروردن
کتدوکدنصکره نایب مناب ملاحظه ایدوب بو جهتدن بقای موهوم تصور ایدر
خصوصا اسباب وامتعه واملاك وعقاراته مالك اولنلر موتندن صکره اسباب
واموالنی اجابت تصرفنه دوتنمه سین تصور ایدوب دلبر رعناسین بغل اغیار واعداده
کورن عاشق شیدا کبی اولور لابد کندو فرزندی اولیجق ینه کندویه قلمق کبی ملاحظه
شادان وخانه سی تصورنده آبادان اولور اکرچه بو معنالر هر پدرك ضمیرنده
مفصل ومشروح اولمز ولکن علم اجمالی وتصور بسیط اوزره معلومیدر ورای
حجابدن استجلای اشباح ایدن کمسنه کبی ومحبت ومودت امورنده بو مقوله علم
اجمالی وتصور بسیط کافیدر اما فرزندك پدره محبتی عکسندن اقلدر زیرا
معلول ومسببدر معلول ومسببك علت وسببه ارتباط ومحبتی عکسندن اقلدر
نته کم برهان انی برهان لمیدن اضعفدر وفرزندك محبتی زمانا دخی متاخردر
مرتبه اطلاع وتمییزه واصل پدردن انتفاعی حاصل اولمینجه دایره محبته قدم بصمز

وبو سببدندر که شریعت مطهرده فرزنده رعایت حقوق پدر اتمکیچون محکم
وصیت اولنمشدر • نته کم شیخ سعدی دیمشدر قطعه سالها بر تو بگذرد که گذر
نکنی سوی تربت پدرت • تو بجای پدر چه کردی خیر • تا همان چشم داری از پسرت
وبرادرلرک بری برینه محبتلری پسرک پدره ناقصدر • وسببی بر سببده مشترک
اولدقلریدر • وپادشاهک رعایایه محبتی پدرک پسره • ورعایانک پادشاهه پسرک
پدره • ورعایانک بری برینه برادرلر محبتنه تشبیه ایدرلر • فی الواقع ایله اولمق کرک
که عرصهٔ جهان روشن • وساحهٔ گیتی مانند گلشن اوله • والا مزاج عالم منحرف • وانتظام
گیتی فسادله متصف اولور • ومراتب محبت خیر اوچدر • اول محبت الله تعالی نته کم
کچدی منبع خیرات وسعاداتدر • اکنجی محبت اوستاذدر که انسانه ارشاد علم وعمل صالح
وتعلیم وتهذیب اخلاق ایدر • وبو محبت پدردن اولیدر • نتکم اسکندردن نقلی کچمشدر
وعلما دمشلردر که روح جسم اوزرینه مفضل • وحقیقت انسانیت جوهر روحله محصلدر
بیت اقبل علی الروح واستکمل فضائله • فانت بالروح لا بالجسم انسان • پس معلم که
سبب تکمیل حیات روحانی • وواسطهٔ تحصیل سعادت جاودانیدر • پدردن که سبب
حیات جسم وجسمانیت • وواسطهٔ حصول ظاهر انسانیتدر افضل • ومعلمیت جهتندن اکمل
ومحبتی پدر محبتندن اقوی • ورعایت حقوقی اهم واولیدر • بو تقریردن واضح اولدیکه

محبتی لازم

محبتی لازم • استاد علم نافع • وعمل صالح تحصیلنه مرشد وهادی اولندر • زیرا حیات
باقی بونکله حاصل اولور • نه آنکه علوم رسمیهٔ غیر نافعه دن بعض مقالات • وشکوک
وشبهه دن بر مقدار خیالات تعلیم ایلیوب معلم ومتعلم ایکیسی دخی اخلاق ردیه
وحب شهوات دنیه ایله متصف • نه علم نافع نه ایدوکین بیلورلر که تحصیلنه قدم
همت قویه لر • ونه اخلاق ردیه ومعایب نفس خفیه نجه ایدوکین درک ایلرلر که کندولردن
جهل جبه سین صویه لر • پس افضل واکمل معلم جناب رسالت پناهیدر صلی الله علیه
وسلم که محاسن ایمانی که محصل ومکارم اخلاقی متممدر • جمله تعلیملر وارشادلر
انک تعلیم وارشادینه راجع وآیلدر • واصول معارف وفروع فضایل اول حضرتک
عنایت وهداسندن حاصلدر • پس محبت حقدن صکره محبت کامل واطاعت وانقیاد
تام اول حضرته اولمق کرک • وبو محبت تام ایمان وکمال عرفان وسرمایهٔ سعادات
دو جهاندر • نته کم بیوردی • لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من نفسه واهله
وبو محبت خلفاء راشدین • واصحاب وآل وعترت سید المرسلین که هر بری سمای
هدایتده انجم • ومظهر شرف بایهم اقتدیتم اهتدیتم درلر • ومحبت علماء مجتهدین
ومشایخ مرشدین که حمات دین وهداة راه یقینلردر • بو محبتک فرعندندر • اوچنجی
محبت پدر ومادر • واجداد وجداتدر • زیرا سلسلهٔ اسباب وجودده هر بری داخل • ونعمت دین

که افضل نعم در • زمان صغردن انلرك تلقین وتعلیمیله حاصلدر • پس انلر دخی
استاد خیر وآب روحانی اولورلر • ومحبتلری ایکی جهتدن لازم اولور • اکثر ناس
دین اسلامی آبا وامهات تلقیننده‌ن اخذ اتمشدر • نعوذ بالله اکر صلب کافردن وجوده
کلمش اولیدی • وتقلید فاسد • زمان صغردن اساس وجوده طرح صلمش اولیدی • هیهات
که بعده استدلال طریق خیر • ودعوت وارشاد غیرله سلوك طریق میسر • ووصول
دولت اسلام مقدر اولیدی • الا مکر که عنایت ازلی سابق • وکوی توفیقه مرشد وسایق
اولیدی • وقلیل ما هم ایکی طایفه یه حقك عنایتی ظاهردر • بری بر طایفه که صلب اهل
اسلامدن متولد اولمش اوله • بر دخی کفاردن استرقاق اولنوب • دیار اسلامه کلوب
دولت دین وایمانه واصل • وسعادت دنیا وآخرت حاصل قلمش اوله • وحدیث شریفده
بو طایفیه اشارت وارد اولمشدر که • ان الله تعالی یضحك عن قوم یقادون الی الجنة
بالسلاسل • مراد اسیرلردر که زنجیرله دار الحربدن دیار اسلامه کلورلر • وشرف
ایمان ودولت اسلامه واصل اولورلر **حکایت** اولنور که مرحوم شیخ وفازاده‌نك
قدس سرهما بر درویشی مجلسنده سلطانم بن حق تعالی‌نك غایت عنایتنه مظهر
اولمش قولین دیبجك • نیچون کندوکی مدح ایدرسین ندن بلدك ایله ایدوککی
دیمشلر • درویش سلطانم فلان تاریخده سلطان محمد حضرتلری انار الله تعالی

برهانه

برهانه ارناود ولایتنه غزا ایچون سفر اتمش • اتفاق هرکز فتح قلعه واخذ اسیر میسر
اولمامش • دونب کلورکن بن فقیری بر غازی بر بیشه ده بولب چقرمش • پس انوك کبی
اولو پادشاهی حق جل وعلا محضا بنده‌یی دار الکفردن خلاص اولمغیچون سفره صله
بنم حقمده آثار عنایت ظاهر اولمزمی دیمش • حضرت شیخ تحسین ایلمش • دردنجی سلطانه رعایانك
محبتی در • بعض رعایانك سلطانه محبتی پسرك پدره محبتندن راجح کرك دیمشلر
زیرا سیاست سلطان وانك عدلیله روی روزکار حلیه امن وامانله متصف
اولمیجق نه پسر پدردن منتفع • ونه پدره اسباب تربیت پسر وحفظ عیال مجتمع
اولور • وپدر پسره سیاست وتأدیب • واخلاقن تحسین وتهذیب ایلر • اما سلطان
هم پدره هم پسره تأدیب وسیاست ایلر • پس انك نفعی اعم ومحبتی اهم در • اکرچه
سلطانك رعیته محبتی • پدرك پسره محبتندن ناقصدر • زیرا طبیعتلری تحمل مکروهات
وصبر غیر مرضیات اتمکده رعایا کبی دکلدر • ومثل مشهوردر که • اجتنبوا صحبة السلاطین
فانه لا وفاء لهم یستکبرون فی الثواب رد الجواب • ویستصغرون فی العقاب ضرب
یعنی پادشاه‌لر سلام المغی کلی احسان وثواب • وآدمی اولدرمکی جزئی سیاست
وعقاب عد ایدرلر • والحق سلطاندن وفاء کلی رجا اتمك مناسب دکلدر • زیرا
وفا غالبا اخوانك ذلات وهفواتندن اغماض • وخبایات وتقصیرلرینه ترك

اعتراض اتمکله اولور نته کم دیمشلر بیت اذا کنت فی کل الامور معاتبا صدیقک
لم تلق الذی لا تعاتبه وان انت لم تشرب مرارا علی القذی ظمئت وای الناس تصفو
مشاربه اکر سلاطین دخی ندماء اصحاب وامرا وارکانله بو اسلوبه معامله ایدرسه
امور ملک وملته اختلال کلمک اکثر احتمالدر پس سلاطیندن وجهی ظاهر دکل امور
ظهور اتدکده رعایا زبان طعنی اطاله ایتمیوب سر خفی سنه حواله ایده لر نته کم حافظ
شیرازی دیمشدر بیت رموز مملکت وملک خسروان دانند کدای کوشه نشینی
تو حافظ مخروش بشنجی مرتبه محبت اخوان واعمام واخوال وخالات واقربا وعشایر
حقنده در صله ارحام مطلقا مندوب ومستحسن اولدوغی کبی محبتلری دخی مسنون
ومندوب ومقتضای طبع مرغوبدر مکر عارضه تحاسد وتنافس وطلب جاه ودنیا
سببی ایله محبت جبلی زائل وبغض وعداوت حاصل اولمش اوله نتکم دیمشلر
العم غم والاقارب عقارب والخال عن الخیر خال بیت عداوت ذی القربی اشد
مصاصة علی النفس من وقع الحسام المهند البنجی مرتبه خلان واصحاب واصدقا و
واحبابدر کرکدر که هر برینک مرتبه محبتی محفوظ وحقوقی مرعی وملحوظ اوله زیرا
حقوق اخوان ودایع اموال کبیدر حفظنده تقصیر موجب خیانت ومورث ترک امانتدر
وهر کمسنه که اندن صداقت مفهوم وحق حقیقت معلوم اوله اکا کمال صداقت اوزره

معامله

معامله وحق اخوت وفتوت ایله مجامله لازمدر وارسطاطالیس دیمشدر که
محبت مغشوش تیز مرتفع اولور نته کم ذهب مزخرف تیز تباه اولور بعض فضلایه سؤال
ایتدیلر که برادرمی یکدر یارمی جواب ویردیکه اول برادر یکدر که یار اوله
چون محبتلرک اقسام ومراتبی معلوم اولدی پس هر محبتک مقتضاسی اوزره عمل
اولنمق نیجه در آنی بیان ایده لوم مقتضای محبت حق تعالی که محبتلرک اجلی واعلی
واهم اولیسیدر اطاعت وعبادت وتعظیم وامتثال اوامر واحتراز واجتناب نواهی
الهی در واتباع جناب رسالت پناهی درکه قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله
واول کمسنه که انده بو متابعت بولنمایوب ینه ادعای محبت الهی ایله یه مغرور وکذابدر
بلکه ملحد خباثت مآبدر زنهار دعواسنی تصدیق ومحبت وعشقنی تحقیق ایتمیه سن
محب محبوبه عاصی اولورمی عاشق معشوقک رضاسین ترک ایدرمی قطعه
تعصی الاله وانت تظهر حبه هذا وربی فی القیاس بدیع لو کان حبک صادقا لاطعته
ان المحب لمن یحب مطیع ومحبت جناب رسالت پناهی وال کرام واصحاب عظام
وائمه ومشایخ انلرک مقتضای محبتلری اطاعت واتباع ونصایح ومواعظلرین
استماع وجناب رسالت پناهی صلی الله تعالی علیه وسلم ذکر اولندقده صلوات
ویرمکدر وجوب صلوات جهتنده علما اوج مذهب اوزره اختلاف ایتمشلردر

بعض علما عمرده بر کره واجبدر • باقی مندوبدر • دیمشلر • بعض آخر هر بار که نام شریفی
ذکر اولنسه واجبدر • بر مجلسده نیجه دفعه دخی ذکر اولنورسه دیمشلر • وبعضلر
بر مجلسده ذکر اولنسه بر کره واجبدر • باقی مندوبدر • مذهب مختار بودر • صحابه
ذکرنده ترضی کرک • یعنی رضی الله تعالی عنه • واولاد کرامی ذکرنده دخی صلوات
وسلام ایدرلر • اما حق مذهب اهل سنت وجماعتدر • صلوات بالاستقلال جناب
رسالت پناهی یه صلی الله علیه وسلم مخصوصدر • وعلما ومشایخ ذکرنده ترحم اولنمق
کرک • یعنی رحمة الله دیمک • ومقتضی محبت پادشاهی اطاعت ونصح وهوای مخالفندن
احتراز • ومال اوزرینه استعمال اولنورسه امانت ایله خدمت اتمکدر • ووالدین
محبتینک مقتضاسی اطاعت واداء حقوق واحتراز عقوقدر • نته کم شرح اولندی
بعد الموت ادعیه واذکار • وصدقات ایله روحلرین یاد اتمکدر • ومذهب صحیح اولدرکه
جمله عباداتدن هر نه اولورسه ثوابن آخره هبه اتمک جایزدر • وثواب ارواح امواته
واصل اولور • ومقتضای محبت اقربا واحبا دخی حسن عشرت ومجامله
ولطف وتجمل ایله معامله در • حکما دیمشلردرکه منعمک منعم علیه اوزره محبتی
عکسندن اقوی واکثردر • زیرا احسان ایدن وقرض ویرن احسان اولنه نی وقرض آلنی
سور • اما احسان اولنان وقرض آلنی محسن ومقرضه اول مرتبه محبت اتمز • اما مخفی

اولمیاکه

اولمیاکه قرض ویرن قرض آلنی سودکی ولقاسین استدوکی • مالنی تحصیل وزیانندن
بری اولمغه حریص اولدوغندندر • وقرض آلن محبت اتمدوکی • ولقاسین استمدوکی
قرضی ادا اتمکه قادر • ومالی حاضر اولمدوغندندر • نته کم حکایت اولنور بعض عزیزلر
پیرنه کثرت زیارت خلقدن شکایت اتدکده ایتدی احباکک فقراسنه قرض ویر
واغنیاسندن قرض استه که کمسنه یانکه اغرامیه • وقیس بن سعد بن عباده رضی الله تعالی
عنه مدینه ده مریض اولدی • عیادتنه چوق کمسنه کلمیجک خواصندن تقصیر عامه نک
سببن سؤال ادیجک • اکثر اهل مدینه سزدن قرض المشلر • در طلب توهمندن کله مزلر
دیدی • قیس شول مالکه احبابمی بندن منقطع ایلیه • بن اندن بیزارین دیوب امر
ایلدی • ندا ایلدیلر که هر کمسنه ده قیسوک قرضی وحقی واردر • ابرا واسقاط ایلدی
راوی ایدر اوکون عیادت قیسه • اولقدر آدم کلدیکه عتبه خانه شکسته
اولدی • بو سببدندرکه بعض علما قرض ویرمکدن وقرض المقدن منع وامتناع ایلیوب
القرض مقراض المحبة دیدیلر • نته کم مولانا سامی نور الدین عبد الله جامی قدس
سره فرزندنه نصیحت ایدوب ایدرکه مثنوی باحسان بر احبا دست بکشای
منه در تنکنای مدخلی پای • به بخشش باز ازیشان بار بردار • مساز از وام
ایشانرا کران بار • مده شان قرض ومستان نیم حبه • فان القرض مقراض المحبه • اما محسن

ومنعم محسن الیه منعم علیه اولن کمسنیه محبت اتدوکی اول جهتدندر که نفس احسانی
وذات انعامی سور بالذات احسان محسن الیه اوزرینه واقع و پرتو انعام
منعم علیه ده لامع اولدوغیچون محسن الیه ومنعم علیه اولنی بالعرض سور ودخی
دیمشلرکه محسن اول کمسنیه بکزرکه تعب ومشقت ایله بر مال تحصیل اتمش اوله
ومحسن علیه شول کمسنه یه بکزرکه بی زحمت ومشقت مال النه کرمش اوله لاجرم
قدرنی بلمز ومحسنه حق شکرین تمام اداقلمز وترکیده مثلدر دیرلرکه یین کمسنه
بلمز طوغراین کشی بیلور ومادرک پسره محبتی پدردن زیاده اولدوغنک بر سببی
دخی بودر زیرا مادر بیلورکه استیلاد وتربیت وتحصین وتقویتنده نه زحمتلر
چکمشدر وبو سببدندرکه شاعره کندو شعری حسن کلور وغیرلر تحسین اتدوکندن
ارتق تحسین ایلرنته کم دیمشلر بیت هرکسی بر شعر و بر فرزند خود مفتون بود
کرچه آن فرزند زشت وشعر ناموزون بود وهر صناعت بو اسلوب اوزره در بر کمسنه
ارتوق زحمت چکدوکی نسنه ارتوق سور ودخی محسن فاعل کبی در ومحسن الیه
قایل کبیدر فاعلک زحمتی قایلدن ارتوقدر بو محبتلرک اعلاسی اول محبتدرکه
آنوک منشائی محبت خیر اوله وکمال حقیقی اوله که جوهر نفس متعلق لذت عقلی در
عوارضله دکلدر لابد انقطاع وانخلالدن مصون وسعایت نمیمه دن ضرر

پذیر دکلدر

پذیر دکلدر وبقای نفس ایله باقیدر وسایر محبتلرکه احوال بدن ونشأة دینی
ایله انقطاع علاقه بدنله منقطع اولور الاخلاء بعضهم لبعض عدو الا المتقین
بوکه اشارتدر وسعادت اول وقت حاصل اولورکه نفس ملکات فاضله واخلاق
حسنه تحصیلین تمام ایدوب توجه جناب حقده مستغرق اوله که فنا اندن عبارتدر
نته کم عزیزلردن بریسی ابراهیم خواصه توکلندن سؤال ایدیجک ابراهیم اوتوز
یلدرکه نفسمی مقام توکلده ریاضت اتدوررین دیجک ایتدیسن عمرکی تعمیر باطن
اتمکده خرج اتمش سین پس فنا فی الله مرتبه سنه قنده واصل اولورسین دیدی
پس ظاهر اولدیکه بو مقام اعلای مقامات واکمل سعادات ایمش بیت آن یارکه
در پرده اسرار نهان بود از علم بعین آمد واز کوش باغوش وتاکه مرآت نفس
آثار قوای جسمانی ونفسانیدن تمام پاک وصاف اولمیه بو کمالک جمالی تجلی اتمز
وسالک وجود موهومندن که ابعد منازل واسحق مراحلدر تمام کذر اتمینجه
بو مقامک مبادی سنه واصل اولمز بیت نشوی واقف یک نکته ز اسرار وجود
تا تو سرکشته شوی دایره دورانرا وصال دوست طلب میکنی ز خود بکذر که
درمیان تو واو بجز تو حالی نیست وحافظ سعد دیمش بیت کویند سعد دولت
واصل از چه یافتی خود را کذاشتم وقدمی بیشتر شدم وحافظ شیراز بو مقام طلبنده

تضرع ایدب ایدرکه بیت بیا و هستی حافظ زپیش او بردار • که با وجود تو کس نشنود
زمن که منم • رزقنا الله الجواد المنعام • القرب من مبادی هذا المقام • خواجه نصیر
بو مقامده حکمادن چوق نقل ایراد ایتمش جمله دن دیمش که بر کمسنیه که حق جل
و علا محبت ایده انی تعاهد ایدر • نته کم دوستلر بری برنی تعاهد اتدوکی کبی • خواجه
نصیر ایدر • بو لفظ بزوم لغتمزده حق جل و علایه اطلاق اولنمز • مولانا جلال ایدر
خواجه نک سوزی ظاهر دکلدر • زیرا کتاب و سنتده بونک نظایری چوق وارد
اولمشدر • قال الله تعالی وهو یتولی الصالحین • حسبنا الله ونعم الوکیل • بلکه
حدیث قدسیده دخی زیاده وارد اولمشدر که • فاذا احببته کنت سمعه الذی به یسمع
وبصره الذی به یبصر • وحدیث اخرده من احببته قتلته • ومن قتلته فانا دیته •
فقیر ایدرین اولا تسلیم ایتمزز که تولی و وکالت تعاهد کبی اوله • زیرا تعاهد کاه کاه
یوقلمقدر • ومستمرا علام الغیوب اولنه بو معنی محالدر • ثانیا شاید که اول لفظلر دخی
مجاز اولمق محتملدر • ودخی ارسطاطالیسدن نقل ایلدیلر که اکرچه آدمی انسیدر
ولکن همتی انسی اولمامق کرک • یعنی عرشی اولمق کرک • زیرا همت سفلیده قلمق مرتبه
حیواناتدر • اکرچه انسان جثه یوزندن صغیردر • ولکن عقل یوزندن شریف
حکمت جهتندن کبیردر • وعقل جمله مخلوقاتدن اشرف • وجمله مکونات اوزره

مستولیدر

مستولیدر • و بو مقام بسط کلام و تحقیق مرام اولدر که اتفاق اهل شهود و عیان
واجماع ارباب بحث و بیان ایله محقق اولمشدر که اول کوهر مکنون اجتماع کاف
و نون • و فرمان پادشاه کن فیکون ایله ظاهر و بدید اولمشدر • و بحر غیب و وجوبدن
ساحل شهادت و امکانه دوشمشدر • جوهر بسیط نورانیدر • که حکما اکا عقل اول
و بعض اخبارده قلم اعلی • و ائمه کشف و شهود حقیقت محمدیه دیرلر • و اول جوهر
نورانی کندوسنی • و مبداء فیاضنی • و کندو وساطتیله مبدء فیاضدن الی آخر الابد
ظهور ایده جک افراد موجوداتی بیلدی • و تمامت حقایق و اعیانی اشتمال و اندراج
علمیله اول جوهرده مندرج و مندمج اولدی • نته کم دانه خرما خرمانک اغصان
و اوراق و اجزاسنه مشتملدر • و جمیع موجودات بو ترتیب اوزره که بو جوهرده
مندرج و متسکندر • علی وجه التفصیل قوتدن فعله • و کتم غیبدن فضای شهادته
چقرلر • یمحو الله ما یشاء و یثبت • و عنده ام الکتاب • و چون سلسله موجودات
و حوادث کونیه رحمت رحمانی و قدرت ربانی اقتضاسیله مراتب عالم ارواح و درجات
عقول و نفوس مجرده دن موجودات لبانی • اعنی عالم جسم و جسمانیه که مواطن
تبدل و معدن تغیر • و مظهر فنون تجلیات الهی • و ظهورات و شئون نامتناهیدر
تنزل و تسفل ایتمک اقتضا ایلدی • حکمت کامله و قدرت شامله استدعا ایلدیکه

بو نظام و وجود بر دوام مترتب و مولول اوله بر جسمه که بالذات ثابت بالصفات
متغیر اوله و اول جسم بیت آن ثابت بی قرار اعجوبه نمای کز جای نجنبد و
نه استد بر جای اعنی فلک دوار در که حرکت دوریه سیله اوضاع غریبه
و اشکال عجیبه سی قوتدن فعله و عدمدن وجوده کلوب و هر وضع و شکل
بر حادثه معین و کاینه مخصوصیه سبب و واسطه اولور و هر آنده حوادثک
مبداء قریبندنکه حکما اکا عقل فعال و عقل عاشر دیرلر بر صورت جدید
آیینه هیولی عناصرده ظاهر اولور و چون نوبت ایجاد موالید ثلثه یه منتهی
اولدی حکمت حکیم جلت قدرته اقتضا ایلدیکه جمیع کمالات سابقه نشاه
انسانیه ده که اشرف انواع حیوانات بلکه عالم صغیردر مجتمع و منتظم اوله
و فضیلت عقل قدسی که مبداء ایجاد ایدی بو نوع مکرمده عقل مستفاد صورتنده
ظاهر اوله تا که نفس انسانی بو مرتبه ده متجلی و بو فضیلتله متحلی اولیجک عالم عقلیه
مرتبه علیادر متصل اولوب نقطه بدایت نهایتنه واصل و دایره وجود قوس نزول
و قوس صعودله تمام اولوب کما بدئکم تعودون اشارتی حاصل اوله بیت وین آن
سر کوی بود کاول زانجا بهمه جهان سفر کرد پس روشن اولدیکه فاتحه کتاب
وجود و دیباجه رساله ابداع عقل قدسی اولدوغی کبی خاتمه سی عقل انسی در

شول

شول دانه کبی که منبسط اولوب اغصان و اوراق و ثمار و شعب اولدقدنصکره
تفرقه و کثرت مراتبندن ینه وحدت و جمعیت بولوب شکل اول و طرز سابق کبی
دانه اولور و بو سیر دوریکه جمیع موجودات روحانی و جسمانی و مکونات
علوی و سفلی ده ساریدر افلاک که واسطه نظام عالم اجسامدر حرکتی دوری
وضعی در که آنکله افلاک سبعه سیاره که اسفلدن اعلایه بو ترتیب اوزره در
بیت قمرست و عطارد و زهره شمس و مریخ و مشتری و زحل و فلک ثامن که
حکما کره ثابت و اهل شرع کرسی دیرلر و فلک اطلس که حکما محدد الجهاد و فلک
الافلاک و اهل شرع عرش دیرلر دور ایدرلر و اول دور دخی ایکی نوعدر برسی
مشرقدن مغربه در و انوک اظهری و اجلاسی و اسرع و اعلاسی حرکه یومیه در که
بالذات فلک اعظم بو حرکتله یکرمی درت ساعتده تقریبا شرقدن غربه دور ایدب
سایر افلاکی دخی بالعرض اداره ایدر و طلوع و غروب کواکب و ظهور و بروز
مشارق و مغارب و لیل و یوم که محل کسب و موطن نوم در بو حرکتله اولور و مجانین
و صبیان بل انواع حیوان بو حرکتی تمییز و ادراک ایدرلر و بو که حرکت لا علی
التوالی دیرلر و نوع ثانی غربدن شرقه در و فلک ثامن و عامه افلاک باقیه
بو حرکتله دور ایدرلر و بو حرکته علی التوالی دیرلر فلک ثامن اوتوز بیک یلده

یاخود یکرمی درت بیك بیلده دورین تمام ایلر • و فلك زحل اوتوز ییلده • فلك
مشتری اون ایکی ییلده • فلك مریخ بر ییل بر آیده • فلك شمس بر بیلده • زهره و عطارد
بر ییله قریب زمانده • فلك قمر بر آیده • دورین تمام و ایجاز ایدوب آخره شروع و آغاز
ایدرلر • و بو حرکاتك تفاصیلی علم هیأتده مبین • و مقادیر وجهاتی تحقیقا انده
معین در • و اجسام نامیهٔ غیر ناطقه ده حرکة نموی و ذبولی در • یعنی جسم نامی نبات
و شجر کبی • بر مقدار زمان نموده اولورلر • یعنی تناسب طبعی اوزرینه جهات ثلثه ده
حرکت ایدرلر • نهایتنه یتشدکدنصکره • مزاجی اقتضا اتدوکی مقدار طوروب بعده
ذبول ایدوب • تناقض طرفنه حرکت ایدرلر • پس بو دخی حرکت دوریدر • و نفس
ناطقه ده حرکة فکریدر که بر مجهوله علم طلب ایلسه اولا مطلبنی بوجه ما ملاحظه
ایدوب انی کسب اتمك ایچون مبادی مناسبه یه رجوع ایدر • مناسب مبادی
بولدقدنصکره آنی ترتیب ایدوب اندن کیرو مقصده حرکت ایدر • پس مجموعی
حرکة دوری اولور • ایکی حرکتی مشتملدر دیدکلری بودر • و بو حرکات دوریه که
جمله موجوداتده حاصلدر • فی الحقیقه ظل و حرکت حب ذاتیدر که اکا ائمهٔ کشف
و شهود و تجلی ذاته لذاته دیرلر • نته کم بعض اعزه بیورر که **قطعه** از خود و بخود
آن یار کرانمایه سفر کرد • هم عین سفر بود و هم او حاصل فی البین • نی نی سفری نیست

درین ره

درین ره بحقیقت • از عین شهود تو اکر دور شود غین • غین لغت عربده غیم
رقیقه دیرلر **تنبیه** حکما ایدرلر که افراد انسانی اوچ قسم در • بعضی نجابت فطرت
و طهارت جبلت سببی ایله ملکات ردیه دن مجتنب • و رذایل دنیه یه غیر مرتکب
و فضایله مقتضای خلقتیله مهتدی و مکتسب اولورلر • و بعضی اکرچه بالطبع
رذایلدن مجتنب • و فضایلی مکتسب اولمز • ولکن فکر و رؤیت اعمال ایدوب رذیلك
قبحن و فضایلك حسنن ادراك • و ادنی تنبیه ایله متنبه اولوب فضایلی اکتساب
و رذایلدن اجتناب ایدر • بعضی بو مرتبه ایله دخی اولمیوب • وعد و وعید و
تخویف و تهدید • و عتاب و عقاب و زجر و تأدیب استاد • و تثقیف و تهذیب
آبا و اجداد له اولور • قسم اول که خیراتدن بالطبع صادردر اعلی در • ولکن
قلیل و نادردر • قسم ثانی که کندو فکر و رؤیتیله مهتدی • و اصحاب فضایله مقتدی
اولور متوسط مرتبه و کثیردر • و قسم ثالث که محتاج زجر و تأدیب و تهدید و تهذیبدر
مرتبه ده ادنی • و وجودده اکثردر • و طایفهٔ اولی یه اخیار بالطبع دیرلر • و ثانیه یه
اخیار بالتعلم دیرلر • و ثالثه یه اخیار بالشرع دیرلر • و بو قسم ثالثه شریعت صو کبیدر
اول کمسنه یه نسبت که حلقومنه طعام طورمش اوله • یعنی نتکم طعام طورن کمسنه یه
صو یتشمزسه هلاك اولور • بو کمسنه یه دخی تأدیب شرع یتشمزسه هلاك حقیقی اولور

والله تعالی اعلم واحکم **باب سابع سیاست مدن بیاننده در** چون مرکبك اجزاسی
خواصندن غیری بعضی خواصی وآثاری اولورکه اول خواص وآثار اجزاسنك
هر برنده اولمز بلکه مجموع من حیث هو مجموعده اولور مثلا معجون مثرديدوس
مرکبده اولان خاصیت هر برجزونده یوقدر پس تمدن که اجتماع افراد انساندر
انوك بعضی خواصی وآثاری واردرکه هر بر فردده یوقدر بو مقدمه تمهیدندن
صکره ایدرزکه مدینه ایکی قسمدر بریسی مدینهٔ فاضله بری مدینهٔ غیر فاضله
مدینهٔ فاضله اولدرکه انده اولان تمدن واجتماعك سببی خیرات ومصالح اوله
مدینهٔ غیر فاضله اولدرکه سبب تمدن شرور ومفاسد اوله ومدینهٔ فاضله
بر نوع اولور ارتوق اولمز زیرا حق جل وعلی واحددر تکثردن منزه در وطریق
حق واحددر کورمزمسن خط مستقیم که ایکی شیئك مابیننده فرض اولان یردن غیری
متصور دکلدر اما طریق ضلالت وجهالت چوقدر کورمزمسین ایکی شیئك مابیننده
خطوط معوجهٔ غیر مستقیمه غیر متناهی فرض اولنمق ممکندر اما مدینهٔ غیر فاضله اوچ
نوعدر بریسی اولدرکه اشخاص اهل مدینه قوت نطقیه استعمالندن خالی اولوب
سبب تمدن واجتماعلری قوای جسمانیه دن آخر قوت اوله واکا مدینهٔ جاهله
دیرلر مثلا قوت غضبیه اوله واکا مدینهٔ جاهلهٔ سبعیه دیرلر یا قوت شهویه اوله

اکا مدینه

اکا مدینهٔ جاهلهٔ بهیمیه دیرلر اکنجی اولدرکه اشخاص مدینه قوت نطقیه استعمالندن
خالی اولمیه لر اما سایر قوتلری غالب قوت نطقیه انلره خادم اولوب سبب
تمدن سایر قوی اولمش اوله واکا مدینهٔ فاسقه دیرلر اوچنجی اولدرکه اهل
مدینه نك قوت فکریه لری نقصان اوزره اولمغین عقاید باطله یی حق وقانون
فاسدی صحیح تخیل ایدوب آنی سبب اجتماع وتمدن اتمش اوله لر واکا مدینهٔ ضاله
دیرلر وبو مدن غیر فاضله خصوصا مدینهٔ ضاله نیجه قسمه منقسمدر زیرا دیدوکومز کبی
طرق جهالات بی غایت وانواع ضلالت بی نهایتدر وممکندرکه مدینهٔ ضاله
ایکی نوع ایده وز ضالهٔ کافره مدن افرنج ورؤس وسایر فرق کفار کبی وضالهٔ
غیر کافره اسلامیوندن مذاهب فاسده کبی که بر موضعده جمعیت وتمدن ایده لر
سرخ سر طایفه سی کبی وممکندرکه مدینهٔ کافرهٔ جاهله ده درج اولنه وممکندرکه
بر مدینهٔ فاضله ایکن منقلب اولوب غیر فاضله اوله یا بر عکس اوله پس پادشاهلرده
همت کرك که مدینه لری مدینهٔ فاضله اوله وبحمد الله تعالی مدینه لرموزیمن
سعادت ودولت ثابتة الارکان شامخة التبیان حضرت سلطان صاحب
قران رافع اعلام الایمان بلوامع السیف والسنان دافع یاجوج الفتنة والطغیان
بسد الامن والامان **بیت** حضرت سلطان سلیمان پادشاه کامکار آفتاب

سایهٔ پروردکار • وتدبیر وسیاست ارکان دولت • وتوقیر وعدالت اعیان
مملکت وملت • سببی ایله جمله مدن فاضله اولمشدر • پس مدینهٔ فاضله نك
احوال واحکامن بیان ایده لوم که اهم در • ودخی مدینهٔ غیر فاضله نك احوالی اندن
ضد اولمغله معلوم اولور • پس مدینهٔ فاضله اول اولدیکه اشخاصنك اجتماعی
اساس اکتساب خیرات امور • واجتناب رذایل وشرور اوزره موسس اولمش اوله
لابد جمله سینك ساحهٔ صدور • وخزینهٔ قلبلری نفایس اعتقاد حقله مقدس
اولسه کرك • ولازمدر که جمله سی ایکی نسنه ده مشترك اوللر • بریسی آرا وافکار •
بریسی افعال واطوار • واما آرا وافکارده اشتراکلری • زیرا مذهبلری مبدء ومعاد
خصوصنده وما بینده اولن احوالده متوافقدر • اما افعال واطوارده اشتراکلری
زیرا جمله سی بر شرع ودین اختیار ایدوب اکتساب کمالاتده قانون واحد اوزره جاری
اولمشلردر • والحاصل اصول اعتقاد وفروع اعمالده بر مذهب وبر دین اولمشلردر •
جمله نك افکاری قوالیب حکمت اوزره مفروغ • وجمیعنك افعالی اسالیب عدالت
مصبوبدر • وچون معلوم اولمشدر که افراد انسان قوهٔ نطق وتمییزده متفاوتدر
بعضی درجهٔ اعلادر که اندن یقار وهمان قوت قدسیه مرتبه سیدر که فکر ونظردن
مستغنی • وجمله نظریات اکا بالبدیهه معلومدر • پس قوت فکرك درجهٔ علیاسی

بوقوت

بو قوت قدسیه یه ملاصق ومجاوردر • قرآن عظیمده یکاد زیتها یضیء ولو لم تمسسه
نار • بعض فضلای کبار قتنده اکا اشارتدر • وادنی درجه سی بر مرتبه در که اندن
دخی تنزل ایدیجك بلادت متناهیه دیدکلری اولور • وبلادت متناهیه اکا دیرلر که
اصلا نظر واستدلال ایله استعلام مجهوله قادر اولمیه • مثلا شکل اولکه ابین واظهر
اشکالدر • انتاجنه قادر اولماز • کرچه اکبرله اوسط اوزرینه حکم ایدر • اما اصغرك
اوسطده اندراجندن ذهول ایدوب حکمی اصغره انسحابندن غفلت ایدوب استنتاج
اتمکه قادر اوله مز • وبو ایکی مرتبه نك اراسنده نیجه مراتب ودرجات واردر • وجمله
اشخاص مراتب علم وحکمت • ودرجات فهم وفطنتده بر درجه وبر مرتبه ده اولمق ممکن
دکلدر • نعم جمله سی امور مجمله ده توافق واشتراك اوزرینه اولسه اولور • اما امور مفصلهٔ
عمیقه • وخصوصیات مسایل دقیقه ده • محققلر مقلدلردن متمیزدر • وبونك بیانی
اولدر که اول طبقهٔ عالیه که تأیید الهی ایله مؤید • والواث تعلقات طبیعیدن مجردلردر
مبدء حقیقی حضرتن جل شانه • وبهر برهانه کمال ونعوت جلالله • وسلسلهٔ موجوداتك
مبدء فیاضدن کیفیت صدوری • وتفاصیل احوال معادینی • کما هو فی نفس الامر تصور
ایدرلر • لکن چون نفس بو نشأه ده نیجه قواسی واردر که انلر ایله ادراك صور و
معانی جسمانی ایدر • حس مشترك ووهم وخیال کبی • وبو قوادن هر بری لیلا ونهارا

معطل اولمیوب تعقلات ایدرلر • ولاشك بو قوی امزجهٔ حسی ایله کدورت وصفاده
متفاوتلردر • پس اول وقت که انلرك آیینهٔ نفسلری اول حقایقك صوریله منتقش اوله
لابد بو قوی مرائی سنده دخی اول حقایقه مناسب امثله وصور منعکس اولسه کرك • زیرا
اول معانی وحقایقی صور حسی ووهمی شوبنسز تعقل اتمك بو نشأه ده غایت نادردر
واول صورك بو حقایقه نسبتی مثل وخیالات نسبتی کبیدر • واعیان موجوداته
وبو امثله جسمانیت متصور اولان امثله نك غایت الطف واشرفیدر • وانلر نور
بصیرتله بیلورلر • واول حقیقه بو صور متخیله ومعانی موهومه نك وراسیدر
وهر نسنه نسنه که آیینهٔ خیال وشبکهٔ واهمه انی تصور وتحصیل ایدر • حقیقه مبدأ
اندن نیجه مرتبه متعالی وحادث قدیم دن متنزل ومتسفلدر • نته کم خواجه نظامی
بیورر بیت هستی ونیست مثل ومانندت • عاقلان جز چنین ندانندت • فقیر
دیمشیدم بیت هرچه آید در ضمیر وهرچه کردد در خیال • زان همه پاکیزه وبرتر
شناسم دوست را • وحضرت ابی حنیفه دن رضی الله تعالی عنه مرویدر که هر که
معبودینی قوت واهمه سنده تصور ایدوب اول متصورینه عبادت ایلیه مشرکدر •
واول کم خارج وهم وخیال بیلوب عبادت ایلیه موحددر • وبو مرتبه نك اهلی اساطین
حکما واکابر علمادر • وبو که متصل بر طبقه دخی واردر که تعقلات صرفه دن

عاجزلردر

عاجزلردر • وانلرك منتهای سیر وعروجلری معانی وهمیه در • لکن اعتقادلری
بو دکلدر که اول حقیقت صورت وهمیه اوله • بلکه انوك ماوراسی ایدوکنه معتقدلردر
وکندولرك قصورینه • وطبقهٔ اولی نك رجحاننه معترفلردر • وبونلر دخی
اهل ایماندر • وابو حنیفه موحد دیدوکی بو طایفیه داخی شاملدر • وبوندن اشغه
بر طایفه دخی واردر که انلر معانی وهمیه ملاحظه سنه دخی قادر دکللردر •
بلکه صور خیالیه یه که مرآت خیالده منطبع وتجزی وانقسامه قابلدر • انکله
قانع وسیر وعروجلری اندن اوته کچه مز • اما طبقهٔ اولی نك رجحاننه معترفلردر
وانلره اهل تسلیم دیرلر • وانلر دخی اهل نجاتدر • عوام مؤمنین دن اول اعتقاد کافیدر
وبوندن اشغه بر طایفه دخی واردر وانلر قاصر نظرلردر • اصلا مرتبهٔ محسوساتدن
تجاوز اتمزلر • ومعرفت مبدأ ومعادده امثلهٔ بعیده ایله اکتفا واقتصار ایدرلر •
وانلره مستضعفلر دیرلر • چون انلر دخی استفراغ جهد وصرف مقدور ایدوب
نهایت استعدادلرینه واصل اولوب • آنوك ماوری سنه استعدادلری اولمدوغیچون
واصل اولمیجق انلر دخی مقبول ومعذور اولورلر • اول مستضعفلر کبی که قدرت
استطاعتلری اولمامغله مکه دن هجرت اتمدیلر • عذرلری مقبول اولدی • وانلر
حقنده نازل اولدیکه • الا المستضعفین من النساء والولدان الذین لا یستطیعون

حیلة فی الارض وکویا مستضعفین لقبی بونلره نوابت ملاحظه سیله اولمشدر
وچون صاحب الشریعة علیه افضل السلام والتحیه هر طایفه یه قدر عقللری اوزره
تکلم ایتمکه مأمور ولاحرج فی الدین نص مشهوردر لاجرم جوامع الکلمدن هر
کشینک قدر استطاعت واستعدادی اوزره حظی وافی ونفوس ناقصه علی اختلاف
مراتبهم تکمیل ایتمکده بو مرتبه ده کافی در لاجرم زلال وصال متعطشلرنی ظرفلری ایله
امثله استعدادلریدر سیراب ایتمشدر بیت درین میخانه گر آری خمی پر سازد
از فیضش وگر پیمانه آری بتو پیمانه پیماید وایات اعجاز سمات قرآنی وکلمات
هدایت صفات حضرت خیمیت مکانی که احکام احکامی شایبه تزلزل وانتقاضدن
مأمون وحوالی معالی لا یأتیه الباطل من بین یدیه ولا من خلفه موجبی اوزره
شایبه شبه واعتراضدن مصوندر کاه محکم وکاه متشابه اولمشدر یعنی کاهی دقایق
حقایق تنزیهی عقل قدسی اصحابنه اهدا وکاهی فراید عقایدی ملابس صور خیالی
وامثله حسی ده مشاعر حسی اربابنه اظهار وابدا ایدر بیت بهار عالم حسنش دل و جان
تازه می دارد برنک اصحاب صورترا ببو ارباب معنی را حکمای اکابر وعلمای اعاظم
ایچون تنزیه صرف لیس کمثله شیء وهو السمیع البصیر بیوردی کاهی وکاهی مقیدان
عالم حس ایچون الرحمن علی العرش استوی بیوردی وجاریه خراسانک ایماننی امتحان ایچون

این ربک

این ربک دیجک فی السما دیدی انها مؤمن بیوردیلر وقسم عوام که مطموره
حس اسیرلریدر کثیر اولمغین تشبیهی موهم آیات واحادیث چوق وارد اولمشدر
اما اینه محققلر ایچون دخی اشارت لطیفه وتنبیهات شریفه وارد اولمشدر
آیه مذکوره کبی نته کم بیورلدی هو الذی انزل علیکم الکتاب منه آیات
محکمات هن ام الکتاب واخر متشابهات وبو وجهله بیان وتعلیمده اختلاف
آنک کبیدر که حکماء متألهون وعلماء ربانیون نفوس خلایقه تعلیم حقایق
استسه لر میدان نظر وتعقل چابک سوارلرینه سمند تیز عنان برهانله معارف
شهریارلرینی جلوه اتدوررلر کاه منابر خطابتده غوانی معانی قناع اقناع
وخطابتده عرض چهره قلدررلر وکاهی مقیم هنکامه بحث وجدال اولنلر ورأی
شبابک جدلدن عرض محذرات مطالب ایدرلر وکاهی فرومانده مجالس کوش
وهم وخیاله رحیق تحقیقی کاوس معانی شعریه دن ذوق اتدررلر زیرا منطقده
مبین اولمشدر که انواع قضایا که مواد اقیسه اولور بشدر اولکی برهاندر که
یقین محض افاده ایدر که شایبه ظن وشبهه دن معرادر اکنجی جدلدر که مقدمات
مسلمه دن مرکب اولوب الزام خصم افاده ایدر اکرچه بعضی غیر حقی اولمق دخی اولور
لکن مسلم خصم اولمغله اعتراف ایدر اوچنجی خطابتدر که قضایا ظنیه در که

خطبا و وعاظ انی استعمال ایدرلر • وخلقك انلره حسن ظنی اولمغین قبول ایدرلر •
و بو خطابتك عموم ناسه نسبت فایده سی چوقدر • دردنجسی شعردر که بعضی معانی
خیالات شعرله بیان اتمکدر • وغرض بر شیئه ترغیب یا تنفیر افاده ایدر • مثلا بر شاعر
خمره ترغیب اتمك استوب نوش ایلك یاقوت سیالدر • یاقوت سیال غریب نسنه و
صورت مشابهتده مطابق اولمغین نفس بی اختیار میل ایدر • اکرچه تصدیق ایلمزسه
دخی • یاخود عسلدن تنفیر اتمك استسه عسلی یمك برقی اولنمش صفرادر • واقعا مشابهت
صوری و تشبیه غریبه مشتمل اولمغین نفس اعراض ایدر • اکرچه تصدیق دخی اتمزسه
وشعرك فایده سی عوامه ترغیب و ترهیب افاده اتمکدر • وعوام باب ترغیب و ترهیب
معانی شعریه یه اطاعت ایدرلر • حکما انکیچون شعری وضع اتمشلر • بشنجسی مغالطه در که
باطل محض اولان مقدماتدن • وقضایادن مألف اولور • مثلا دیوارده منقوش اولان
صورت فرسه • بر فرس فرس صهالدر • پس بو صورت صهالدر دیمك کبی • و بو بش نوعدن
مقبول برهان • اندن کچسه جدل • اندن کچسه خطابتدر • و بو اوچ نوعه قرآن عظیمده
اشارت اولنمشدر • بو عبارت شریفله • ادع الی سبیل ربك بالحکمة والموعظة الحسنة
وجادلهم بالتی هی احسن • حکمت بیوردوغی برهانه • موعظه بیوردوغی خطابته •
وجادلهم بیوردوغی جدله • اشارتدر • چون شعر مقدمات کاذبه متخیله دن

مرکبدر

مرکبدر • معلم عقاید حقه • ومرشد حقایق ثابته اولنلره لایق دکلدر • نته کم بیورلدی
وما علمناه الشعر وما ینبغی له • انکیچون اکا اشارت اولنمدی بیت در شعر مپیچ و در
فن او • چون اکذب اوست احسن او • ومغالطه باطل محض وجهل صرفدر • حکما آنی
بیان ایلدیلر که احتراز اولنه مصراع عرفت الشعر لا للشر لکن لیوقیه • بو فواید نوع
استطرادله ایراد اولندی • ینه سر سخنه رجوع ایده لم که مدینه فاضله احوالنده
ایدك • چون مدینه فاضله معلوم اولدی • معلوم اولسون که آنك اهلی بش
طایفه در طایفه اولی افاضلدر وانلر بر جماعتدر که مدینه فاضله نك تدبیری
احوالی انلره منوطدر • ومصلحتلری انلرك صواب کورمسنه مربوطدر • وانلر حکمای
کامل و علمای عاملدر که قوت نظری علمی ایله ابنای نوعندن ممتاز • و تقوا و عمل ایله
سرفرازلردر • وانلرك صنعتی حقایق اشیایی • واحوال مبداء ومعادی کما هو حقه یقین
واعتقاد ایدوب قاصرلره تعلیم وارشاد اتمکدر طایفه ثانیه ذو الالسنه در وانلر اول
طایفه در که عوامی کاهی نصایح مطبوعه • ومواعظ مسجوعه ایله جانب کمالات
وفضایله دعوت • ورذایلدن منع و زجر ایدرلر • وکاهی قیاسات جدلیه
وخطابیه بل شعریه ایله عقیده لرینی انحرافدن صقلرلر • و بونلرك صنعتی کلام
جدلی • وخطابت وشعر نافعدر طایفه ثالثه مقدرلردر • وانلر بر

طایفه درکه قوانین عدالتك میزانلرنی اهل مدینه آراسنده حفظ ایلرلر و
مقادیر اشیا اوقیه و من و کیل و قفیز کبی بونلره مفوضدر و بونلرك صناعتی
علم حساب و استیفا و هندسه در طایفهٔ رابعه غازیلر و مجاهدلردر و انلر بر طایفه
درکه مدینه یی تغلب اعدا و تعرض اهل بغی و عدوان دن حفظ ایدرلر و حفظ
ثغور و ضبط قلاع و حمایت طرق و اطراف انلره موکولدر و انلرك صناعتی شجاعت
و فروسیت و استعمال اسلحه در و اکاسیاهی لیق دخی دیرلر طایفهٔ خامسه ارباب
اموالدر و انلر بر طایفه درکه مدینه نك مآکل و ملابس و اقوات و لوازمی انلرك
سعی و اعتمالریله منوط در و انلرك صناعتی حرف مختلفه و صناعات متفننه در
و علی الاقتضا ایدرکه بو طایفه دن هر فرد استعدادینه مناسب صناعته اشتغال
ایده و بر کمسنه یی صناعته اشتغال ایلیه زیرا اوقات موزع اولمغله جمله یی
درجهٔ کمال و مرتبهٔ اتقان و احکامه ایرشدیروب بر مقدار قید له اکتفا اتسه کرك
اکر بو مقوله بر کمسنه اولمزایسه آنی اشرف صناعته قصر ایدیوب باقیدن منع اتمك
کرکدر که نظام احسن وجهه اوزره اولب مدینه فاضله نك ارکانه خلل کلیه یه
دیمکدر من طلب الکل فاته الکل و بو طایفه دن خارج اولنلر ارکان مدینه دن
دکللردر اکر ارکان مدینه اولنلر خدمت ایدرلر ایسه آلات و اسباب منزله سنده اولورلر

پس اکر فضیلت تحصیلنه قابللرایسه تحصیل اتدوره کلر والا اعمال و مصالح
خمسهٔ مدینه یه استعمال اولنه کلر و بو بش طایفه دن خارج اولنلره نوابت دیرلر
زیرا مدینهٔ فاضله بستانه تشبیه اولنورکه اشجار مثمره و ازهار طیبه ثفاح و عنب
و اشجار مزینهٔ سرو و چنار کبی و دیوار باغ اولمغجون اشجار شوکیهٔ غیر مثمره و بساط
زینت نما اولمغجون سبزهٔ طریه مشتمل در لابد بستانده بعض کیاه غیر نافعهٔ (دوی)
دخی اولسه کرك و باغبان انی بولب طشره اتمغه سعی اتسه کرك و بو طایفه خارجه یی
نفع در و رئیس بلد انلرك طرد و ابعاد دنه ساعی اولدیغجون نوابت تسمیه اولندی
و طوایف خمسه نك مشبهاتی ذکر اتمشلر و لکن طایفهٔ اولی اشجار مثمر کبی
و طایفهٔ ثانیه اشجار مزینه کبی و طایفهٔ ثالثه ازهار طیبه کبی و طایفهٔ رابعه
خار دیوار باغ اولیجون اشجار ذات شوك کبی و طایفهٔ خامسه سبزهٔ جمن کبی اولق
خاطره خطور ایلر و نوابت بش طایفه در اولکی طایفه مرایلر و انلر بر طایفه درکه
انلردن افعال فضلا و اهل خیر صادر اولور و انلرك زی هیئتلری اولور لر اما
غرضلری رضای حق و سعادت مطلق دکلدر و لکن ظاهر ناظر و باطنه غیر ناظر
اولن خلقه اعتقاد و یر مکله کسب مال و جاه ایتمکدر مثنوی که داند جود در بند خلق
نیستی اکر لی وضو در نماز ایستی جو در خفیه بد باشی و نابکار چه سود

ناموس بر روی کار • اکنجی طایفه محرفلردر • وانلر بر طایفه درکه اعتقادلری مدینهٔ
فاضله فضلاسی اعتقادنه مخالفدر • ومیل طبعلری مدینهٔ جاهله اعتقادنه در
لابد مدینهٔ فاضله عقایدینک قواعدین تاویل وتحریف ایدوب • اول قواعددن
مراد بودر دیو الحاد واباحت سمتنه کیدرلر • اوچنجی طایفه باغیلردرکه مدینهٔ
فاضله حاکمنه که پادشاه عادلدر • وربقهٔ طاعتی رقبهٔ جملهٔ انامه شاملدر
اطاعت وانقیاد ایتمیوب تفریق جماعت ایله فتنه وفساد ایدرلر • دردنجی طایفه
مارقلردر • وانلر اکرچه قصد ایله تحریف قواعد ایتمز • ولکن سوء فهم وقلت عقل سببی ایله
قواعد غیر محملی صحیحنه حمل ایدوب منحرف اولورلر • چون یونلرک انحرافی عناد و
تعنتدن ناشی اولمیجک صلاحلرینه نا امید اولمیوب دعوت وارشاد اولنه • شاید که
توفیق حق ایله مهتدی اولنه • بشنجی طایفه مغالطلردر • وانلر بر طایفه درکه سوء
فهم ونقصان فطرت سببی ایله معارف وحقایقه واقف اولمیوب • ضلالت و
جهالت باطلهٔ حقایق ومعارفدر دیو خلقه عرض ایلیوب • دعاوی کاذبه لری پر
خروش • واول دعاوی باطله یی اغالیط مزخرفه ایله تلبیس وتزیین ایدوب • کندم
نما وجو فروش اولورلر خاتمهٔ باب خواجه نصیر ایدر اکرچه اعداد نوابت بو مقداردن
زیاده بولنمق ممکندر • اما حیز امکانده اولنی ایراد ایتمک تطویله مؤدیدر • فقیر ایدرین

نوابت

نوابت بو مقداردن زیاده ایدوکی غایت ظهورده در • دعاوی زور وخصومات
کاذبه ایله اخذ مال ایدنلر • وبو مقوله دعوالره شهادت زور ایدنلر • وحفظ
سیاست ایچون موضوع اولن شحنه وشرطی واعوانی که ناحق اموال ناسی حرایم
دیو النلر • وارتشا ومیل الی الباطل ایدن قاضیلر • واعادهٔ نامستحقلره بیع ایدن
مدرسلر • وغصبله کندویه اموال واقوات ودوابنه علیق الن سپاهیلر • و
خفیه سرقه وطرارلق ایدن عیارلر • وبو جملیه قادر اولمیوب لکن فی الجمله
کسبه امکانی وار ایکن سؤال وکد ایدوب خلق اوزرینه کل وثقیل اولن مدبرلر
جمله نوابتدر • وملک مدینهٔ فاضله انلری یا قتل واعدام یا نفی واخراج
ایتمک واجب ایدوکی ثابتدر باب ثامن سیاست ملک وآداب ملوک بیاننده در
چون مدینهٔ فاضله وغیر فاضله نه ایدوکی • ومدینهٔ فاضله ارکانی قاچ ایدکی
بیان اولندی • شمدیدن صکره خلیفه وپادشاه که مدبر مدن • وناظم امور درینجه
سیرت اوزره اولمق کرک آنی بیان ایده لم • اولا معلوم اولسونکه مدینهٔ فاضله نک
مدبری امام حق • وخلیفهٔ مطلقدر • وآنوک حکومتی امامت وخلافتدر • وغرضی
تکمیل خلق • ولازمی نیل سعادتدر • وسیاست ایکی قسمدر • وهر قسمک بر لازمی
واردر • اولکسی سیاست فاضله در • واکا تامه دخی دیرلر • وامامت دخی دیرلر

اکنجسی سیاست غیر فاضله در واکا ناقصه وتغلب دخی دیرلر وسیاست
اولی صاحبنك غرضی تخلق باخلاق الله ولازمی نیل سعادتدر وسیاست ثانیه
صاحبنك مرادی تغلب وتسلطله هوای نفس اماریه وصول ولازمی شقاوتدر
اولکی سایس عدالتله تمسك ایدوب رعایاسنی احبا واصدقا عد ایلر نته کم بعض
ملوك فاضله مولی اولدوغی مدینه یه کلدکده جمع ایدوب دیر ایدیکه ای اهل مدینه
سزك مشایخکز بنم والدم وشبابکز اخوانم وصغاریکز اولادم منزله سنده در
پس مدینه خیرات عامه ایله مملوك ایدوب کندو شهواتنه ضابط ومالك اولور
اما سایس ثانی جوره تمسك ایدوب رعایاسنی عبید وخول اتخاذ ایدر نته کم ظلمه اکاسره
راضی اولمزلر ایدیکه رعایالری اسباب وعقارات وخدمدن فی الجمله ملوکه
لایق اولور شیء نفیسه متصرف اوله کل ما یصلح للمولی فهو للعبد حرام دیرلر ایدی
واسلام ملوکندن مسرفلر بو قضیه ده انلره تابع اولدیلر وکلمه مذکوره دولت
عباسیه ده غایت مشهور ایدی وچراکسه داخی اواخر دولتلرنده بو اسلوبه
سالك اولوب رعایالرنده برکمسنه منزل حسن البنیان یاپمق ومملوك ابیض استخدام
ایلمك وچوقه سرخ سقرلاط کیمك ممنوع ایدی بعض رعایا انلره اقدام ایلسه
مصادره ایله نعمتندن بالکلیه انتزاع ایدرلر ایدی ان الله لا یغیر ما بقوم حتی

یغیروا

یغیروا ما بانفسهم الآیه مقتضاسنجه لاجرم ملك ونعمتلری انتزاع اولنوب و
اورثناها قوما آخرین معناسی ظهور ایلدی بیت ما لشان بی اعتبار وملك شان
شد تار مار ای سلاطین زمان الاعتبار الاعتبار کله لم سایس ثانی مدینه یی
شروری ایله مملوك ایدوب کندویی شهواتنه اسیر ایلر وخیرات عامه دیدوکمز
امن وسکون وعافیت ورعایا اراسنده محبت والفت وعدل وعفت ووفا
وخصب ورخا وبونلرك امثالیدر شرور عامه دیدوکمز خوف واضطراب
ورعایا اراسنده بغض وعداوت وتنازع وخصومت وغصب وسرقه وخیانت
وقحط وغلا وبونلرك امثالیدر وعامه خلق اکثریا تابع ملوك ومقلد
سلاطین اولورلر که الناس علی دین ملوکهم حکایت اولنور که ولید بن عبد الملك
مروانی قصر وایوان وباغ وبستان وعمارات ومساجد بنا اتمکه مشغوف ایدی
حتی جامع بنی امیه که مسجد شریف ومعبد رایع واعتبار وتبرکده حرم رابع در انك
بناسیدر انك زماننده خلق بری برینه ملاقات اتسه لر سوزلری بو ایدی عمارتك
تمام اولدیمی قصرك بنجه اولدی بنم صفم وایوانم تمام اولدی وحوض وبستانم
نهایت بولدی وبنوك امثالی بنا وعمارته متعلق سویلشورلر ایدی وفاتندن صکره
برادری سلیمان خلیفه اولدی اول مطاعم شهیه ومطاعم بهیه یه مفهوم ایدی

انوك ايامنده خلق برى بريله ملاقات اتدكده سوزلرى بو ايدى كه بو كيجه نه
طعام بشوردك بز فلانيه بشوردك عجب لذيذ اولدى و فلان قليه غايت
خوشكواردر و بونك كبى اشربه و اطعمه يه متعلق سويلشورلر ايدى اندن صكره
عبد صالح عمر بن عبد العزيز رضى الله عنه خليفه اولدى و انلر نعم فانيه دنيويه دن
معرض و باقيات صالحات اخرويه يى تحصيله مشتغل ايدى و انك زماننده
خلق برى برينه بولشسه لر محاوره و مكالمه لرى بويله ايديكه بو كيجه قاچ
ركعت نماز قلدك و بو آيك قاچ كوننده صايم اولدك و قراندن ويردك
نه قدردر و بونك امثالى طاعات و عبادات و اصناف خيراتدن سويلشورلر ايدى
و صلاح و فساد پادشاه رعايايه سارى و احوال رعايا سيرت و نيت حكام
و سلاطين اوزره جارى ايدوكنه دلالت ايدر آثار و حكايات چوقدر
ايرادى تطويله مؤدى اولور بيت صلاحى كه در شاه نيت باوست صلاح تمام
رعيت باوست بعده معلوم اولسونكه سلطنت و حكومت و پادشاهى
عطيه ربانى و هديه الهى در كه حق جل و علا بعض بنده لرينك سر سعادت
فرازينى بو افسر له سربلند و افسر سلطنت طرازين بو كوهر ايله ارجمند ايلر و
بوندن اعلانه مرتبه اولاكه فياض خلاق و وهاب على الاطلاق نجباء عبادندن

بر منظور

بر منظور نظر عنايتى اولان بنده سنك كردن وجودينى تطوق تفوقله مطوق
اعيارنك عاطل و آيه كريمنى جعلناك خليفة تشريفيله حق و اضدادينى باطل
ايدوب صغير و كبير قوى و ضعيف روى توجه جبين تضرعلرينى خاك درگاه
سعادت دستگاهنده خاك آلود و طلاب رغايب حاجات و آمال و خطاب
كرايم عقايل دولت و اقبال غبار سده سيادت پناهنه سوده اتمكله كسب سود
ايده لر پس هر صاحب سعادت كه بو نعمته مظهر اوله سپاس شناس اولوب عدل
رعايا و رحم برايايله عهده شكرندن برى اولوب نظم مصالح و اجراى امور
و قضايا ده صاحب الشرع عليه السلامه اقتدا ايليه تاكه الملك والدين توامان
مقتضاسنجه ملكى قايم و دولتى دايم و عباد و بلاد ظل رافت و كنف خلافتنده
آفات و بلياتدن سالم اولوب خليفة الله حق و ظل الله مطلق اوله و حكما ديرلركه
پادشاه ده يدى خصلت كرك اول علو همت در علو همت اولدركه مطمح نظر و ملمح
همتى معالى امور و تحصيل سعادات جمهور اوله هم امور دينيه هم امور دنيويه ده
مثلا مدار همتى اول اوله كه ملك امن و رفاهيت ايله آراسته و عدل و سياست
ايله پيراسته اولوب عساكر و رعايا مطيع و منقاد و اوامر و نواهيسى اركان دولت
و اعيان مملكت قتنده سريع النفاذ اولوب مادامكه قدرت و قوتى اولدقجه علم

جهادیکه موجب عزت اسلام در دوش اجتهادنده مرفوع ایدوب متصل دیار کفری
فتح ایتمکله عرصهٔ مملکت اسلامی وسیع واعدای دین ومذهبی دفع ورفع ایتمکله
قلهٔ دین وشریعت وقبهٔ مذهب سنت وجماعتی بلند ومنیع ایلیه حکایت
اولنور که پادشاه ملک سرافرازی سلطان مجاهد غازی ابو الفتح سلطان
محمد خان قسطنطنیه شهرین فتح اتدکدنصکره طرابزون شهرینی نصارا الندن فتح
ولوای اسلامی اول ولایته نصب ایتمکه جازم اولوب غزای غرای اسلام آرایه
عازم اولمشیدی چون طرابزون اطرافی سنکستان غریب ومسالکی تنک ومهیب در
مرحوم خداوندکار ثقل الله میزانه اول عقبات صعاب واودیه وقلل شعابده
اکثریا مرکب جهان نورددن نازل اولوب راجل راحل اولوردی واول سفرده آذربایجان
پادشاهی اوزون حسن پادشاهک والده سی بیله ایدی برکون پادشاه جهان
پناهه دیرکه ای نور دیده برکافر بدبختک قلعهٔ مختصر ایچون وجود شریفه که
کل کلزار پادشاهی وسرو آزاد جویبار جهان پناهیدر بو قدر زحمت وتعب تحمیل
ایتمکه موجب نه در کاهی آلوده کرد کاهی غرق عرق محنت درد اولورسیز بیت
آلوده کردی زپی صید که کشتی غرق عرقی از دل کرم که کذشتی خداوندکار قدس الله
تعالی روحه بیورمشکه ای مادر بز بو تعب وزحمتلری محضا بر مملکته استعلا

وبعض

وبعض غنایم واسارایه استیلا ایچون اتمزز بلکه اعزاز دین اسلام وامتثال امر سید
الانام علیه الصلوة والسلام ایچون ایده روز که بیورمشدر الجهاد ماض الی
یوم القیمة چون حق جل وعلی اسباب قدرت غزا احسان وعطا بیورمشدر
اکر سایهٔ ایوان وقصورده استراحت وحضور اختیار ایده وز ومن اغبرت قدماه
فی سبیل الله دخل الجنة شرفی ایله مشرف اولمیه وز فردای قیامتده که غزات ومجاهدین
که اقامت جاه دین ایتمشلردر مثوبات عظمی یه واصل اولدقده بزه ندامت وحسرتدن
غیری نه حاصل اولسه کرک فضل الله المجاهدین علی القاعدین درجات الایه پس
پادشاه صاحب همت بو سیرته اقتدا ایدوب آبا واجدادندن انتقال مملکت وریاسته
قانع اولمیه وخواب وراحت وذوق وعیش وعشرتی استعلای لوای سعادتنه مانع
اتمیه وشرب خمر واستماع اغانی ومشاهدهٔ جمال ولدان وغوانی اراقهٔ دماء اعدا
دین واستماع طنین تیغ ایتمکدن انی مشغول ایلمیه بلکه بزمدن معرض رزمه راغب
صدای اغانیدن ضریر غوانی استماعنه رغبتی غالب اوله نته کم صاحب قرآن دوران
افتخار آل عثمان سلطان سلیم شاه خان بیورمشدر رباعیه من شاخ درخت سایه
پروردنیم من هیچ حریص باده ونردنیم کر بر سر سرکشان بزور بازو معجزنه نهم
همچو زنان مردنیم حکایت اولنور که سیف الدوله حمدانی که میرزادهٔ عرب

وپادشاه ممالك ديار بكر وحلب ايدى • غزاى روم • واذلال قيصر ميشوم • اتمكه
اول وجهله مشغول ايديكه • مزاوله جنك وحرب • وقتل وضرب اتمكدن • مجلس عشرت
وشراب • واستماع چنك ورباب اتمكه فارغ اولمازيدى • اتفاقا بغداددن بر مغنيه
حاذقه كلدى • عمزاده ابو فراس شاعر مقتضاى شباب اوزره استماع مغنيه راغب اولوب
سيف الدوله تقدم اتمكه اقدام ايتمجك بو ابياتى سيف الدوله خدمتنه كاتب اولدى
نظم محلك الجوزاء او ارفع • وصدرك الدنيا او اوسع • وقلبك الرحب الذى لم يزل
للجد والهزل به موضع • رفه بقرع العود سمعا غدا • قرع العوالى جل ما تسمع • وينجه شاه
زاده وينجه خسرو بلند آوازه اشتغال عيش وعشرت • وشرب صهباء صبوحى واستماع
چنك وعوده مداومت اتمكدن • وساقيان صباحه افتتاح صباحده بو وجهله
خطاب اتمكدن كه رباعيه ساقيا باده صبوح بيار • مايه شادى وفتوح بيار
قبله ملت مسيح بده • آفت توبه نصوح بيار • تخت سلطنتى برباد • وملك موروث
آبا واجدادنى طعمه اغيار واضداد اتمشدر نته كم حكايت اولنور كه سلطان جلال
الدين خوارزمشاه اطراف آذربايجانده قرار ايدب ملك موروثلرندن كه خوارزم
وخراسان • وتمامت ممالك ايران ايدى • باباسى محمد خوارزمشاهى وكندوسنى
اخراج ايدن طايفه مغول • وجنكيز خانيلر جان وملكنه طالب وعروس بقيه

سلطنته خاطب ايكن ينه شب وروز اشتغال عشرت وعيش اتمكله پرچم توغ
سلطنتن پرتشويش ايلر ايدى • نته كم بعض افاضل اركان دولتى آنك حقنده
بو رباعيه نظم اتمشدى رباعيه شاها زمى كران چه برخواهد خاست • وزمستى
بيكران چه برخواهد خواست • شه مست وجهان خراب ودشمن بيش وپيش •
پيداست كزين ميان چه برخواهد خاست • آخر عسكر مغول سر وقتنه هجوم ايلديلر
هنوز سلطان مى دوشينه دن مست خراب • ومستغرق عالم بيهوش • ومدهوش ساغر
شكر خواب ايدى • هزار زحمتيله بيدار ايلديلر • تنها فرار اختيار ايدب آخر بعض ارازل
اكرادك خيمه سنده طناب عمرى كسيخته وباده خونى جرعه جام كلكون كبى ريخته
اولدى • وآل عثمان ابقاكم الله تعالى خاندانندن يلدرم بايزيد خان اوغلى
امير سليمان دخى بو طبيعت اوزره مجبول • وعلى الدوام شرب شراب واستماع
چنك ورباب اتمكه مشغول ايدى • لابد خانه سلطنتى خراب • وآب حياتى
ريخته تراب هلاك ويباب اولدى حكايت ايدرلر برادرى سلطان موسى
ادرنه شهرنده عسكريله اوزرينه هجوم ايلدى • هنوز بر حمامده عيش مدام
ايدردى • حاجى اورنوس بك كه اعظم واقدم امرا ايدى كيرب ايتدى هى سلطانم
برادرك موسى يتشدى نيچون خواب غفلتده دايم • وعيش وعشرتده مداويم سن •

روایت ایدر لرکه می حاجی لا لا لطیفه ایله ماه عیش و عشرتمزی سلخ و شهد و نوش صحتمزی تلخ ایلمه موسی بک نه مجالی وار درکه مقاتله و بکا مقابله ایده دیمش حاجی اوردوسی چقوب بکلربونا موس دیوارین دورمش و بوندن دولت عروسی یوز چورمش تدارکلرین ایلک دیوب بعده بکیچرلرا غاسی حسن اغا کیروب هی سلطانم ایش حددن کچدی موسی چلبی یا غلاوجنه ایرشدی دیمک کادخی غضب ایدوب ردا یدیمک حسن اغا چقوب بو تمام اولدی بکلرین کندم دیوب غضبنجه موسی بک یانشوب خبر ولمجه قدحی لندن یین چلوب دریغا قبه دماغی هوای شرابه حباب و خانه ننک و ناموسی سیلاب شرابله حباب آسا خراب اتدم دیو برآنه بنوب قاچمش اخشام برکویه دوشیب هالی اکوی بیلوب نی یم قبض ایدوب موسی چلبی ادملرینه تسلیم ایمشلر آخر قتل اولوب جرعهٔ باده ایله تخت و ملک و عمر و سایر باده و یورمش بونک امثالی بحساب تطویلی موجب اطناب دد و اصل علوهمت اولدرکه مطلب سلطنت فانی و حکومت دو روزهٔ این جهانی اولیه بلکه همت و نهمتی سلطنت جاویده مستقر و مقعد صدق عند ملیک مقتدر اوله نتکم روایت اولنورکه چون عهد خلافت عالم عامل عادل کامل عمر بن عبد العزیز رضی الله عنه ایرشدی نشر عدل و دفع ظلم و احیای سنت و اماتت بدعت ایتکه اول وجهله شروع ایلدیکده

رؤس جبالدن راعیلر شهر کلوب کمد بو عبد صالح که خلیفه اولدی دیدیلر ندن بلدکری یمک ساغ اغامز تعرض ایتمز اولدی دیدیلر حکایت اولنورکه چون رفع مظالمه شروع ایلدی اول عملری اولان امرای بنی امیه و خلیفه زاده کان آلرندن اتدکلری مظالمی رفع ایدوب نیچه اموال و ضیاع لرین اولوب ارباب و صاحبلرینه تسلیم ایدیمک امرای بنی امیه جمع اولوب برخاتون وارایدی انی خلیفه یه سفیر ایدوب بن خلیفه مسامحه و مساهله و خلفای سابقین کبی رعایت و حمایت ایلسون بزم سایر رعایا و سوقه کبی دکولز دیب بونک امثالی اخبار کوندردیلر چون سفیر مسفور رسالتی ابلاغ ایلدی خلیفه ایتدی یا فلانه معلومک اولسونکه حق جل و علا بو بنده سنه لطف و عطاسین مبذول ایدوب غایت علوهمت و زرینه مجبول انمشدر اول عمر ابتدای امرنده مطمح نظر و منتهای همتم امارت مدینهٔ منوره ایدی چون فضل حق اول مرادمه واصل ایلدی بس همتم اکا قناعت و نفسم اول مرتبه ایله اکتفا ایمکه اطاعت ایتوب همتم خلافته وصول بولدی چون اول مطلبه دخی بفضل الله تعالی واصل و درامانی درج احوالمده حاصل اولدی اکا دخی قانع و راضی اولوب دخی ما فوقنه که روضهٔ رضوان و رضای ملک منان در متقاضی اولدم بس بو مطلب اعلایه موصل اولان مجاهده دن تقاعد و تقصیر و دفع ظلم و اجرای شرعدن فرق

صغیر وکبیر • ورعیت وامیر ایلمزین • سفیره ایتدی یا امیر المؤمنین قورقرین بو طایفه الندن
یوم شدیده اوغرایه سین • خلیفه ایتدی یا فلانه هر یوم شدیدکه دیرسین یوم قیامتدن
اهون • ونه شدت وعقوبت که بنی انکله تخویف ایدرسین • عقوبت جهنمدن احسن در
چون سفیره بو جواب شدیدی استماع ایلدی • کلدوکی حاجتک حصولندن مأیوس اولوب
کلوب امرای سفهای بنی امیه یه خبر ویردی • ودیدیکه چون آل عمر بن الخطابدن تزوج
وتأهل ایدرسین انوک نسلندن کلن متقیلرک صلابت وتقواسنه صبر وتحمل ایلک
وبر کمسنه اجرای شرع ودفع ظلم ایتمکده اعز اهلنه حرمت ومحابا ایتمک یوقدر مقرر
بیلک • وآل عمردن تزوج ایدرسیز دیدوکی اول ایدیکه بر کون حضرت عمر رضی الله
تعالی عنه کیدردی • بر خاتون خیمه سنه اوغرادی • خاتون قزینه دیر ایدیکه طور
سوده بر مقدار صوقات بازاره ایلدیب صاتالم • دختر ایدردی یا اماه خلیفه آنی
منع • وغش وخیانتی دفع ورفع ایلدی • عجوز ایدر خلیفه آنی قنده طویر • دختر ایدر
ایدر یا اماه بن علانیه ده خلیفه یه مطیع اولوب • خفیه ده اکا عاصی اولمق ممکن
ممکن دکلدر • حضرت عمر بو محاوره ایشدردی اولادینه ایتدی • سزدن بریکز تزوج
ایتمزمی که بو دوشیزه پاکیزه السون • اومارین که انوک ذریتندن بر صالح قول وجوده کله
عاصم که فرزندی ایدی • بن استرین تزویج ایله دیوب علی برکة الله تعالی تزویج ایلدی

انلردن

انلردن ام عاصم نام دختر وجوده کلدی • انی عبد العزیز بن مروان تزویج ایلیوب
اندن عبد صالح خلیفه بر حق عمر بن عبد العزیز رضی الله تعالی عنه وجوده کلدی
راوی ایدر آخر سفهای آل مروان شدت عدل وحقانیتنه تحمل ایده میوب • دایره ظلم
وشقاوتلرین تتمیم • اول ذات عدالت صفاتی تسمیم ایلدیلر • سعید شهید خلیفه
ملک جاوید اولدی • مقصود فواید علو همت اتمکدر • که اصل سعادات وموصل
مراداتدر بیت بلند مرتبه باش ای پسر که قیمت تو • چنانکه همت تست آن قدر تواند بود
اکنجسی اصابت رأی فکرتدر وبو خصلت ایکی نسنه ایله حاصل اولور • اولکیسی اصل
خلقت ومبداء فطرتده • ذکای ذهن وصفای عقل اوزره مجبول اولمقدر • وذلک
فضل الله یؤتیه من یشاء • اکنجسی تجارب روزکار وآزمایش احوال واطوار ایتمکدر
اکر عمر هنوز اقبال عنفوانی وصباح روزکار جوانیده اولوب هنوز تجاربه امکان
وفرصت اولمادیسه • کتب تواریخ واخبار مطالعه ایلیه که تواریخ آیینه احوال
ملوک ماضی وسبب معرفت روزنامه حوادث ایامی مقتضاسی در • واول تجارب که سفله هزار
مشقت وتعبله حاصل اولمشدر • اکا رایکان واصل اوله • وانیس ملوک وجلیس سلاطین
اولان کتب تواریخدن بریسی شاهنامه فردوسی طوسی در که مطالعه سی موجب شجاعت
وشهامت اولدوغندن غیری مفید تجارب بی نهایتدر اوچنجیسی عزم وعزیمتدر وعزم

وعزیمت اولدرکه صاحب حکم وامارت اولان کمسنه معظمات امور ومهمات مصالحدن
برسینه عنان ارادتن تقلیب واسباب توجهین ترتیب اتدکدن صکره اول امر سمت
اتمام بولمینجه سببیکه حرکتنی بوته فراغته افراغ وکوش اهل عالمه آوازه فراغتین
ابلاغ قلمیه وبو خصلت مطلقا ارباب همته لازم ولکن پادشاهلره الزمدر
زیرا انلرک حرکتی وعزیمتی امر مبین وشیء جزئی اولمز بلکه هزار مقدماتک استجماعی
وینجه اشخاصک حرکاتی وتوجهاتی اولمق کرک که انلر بر حرکتی وجوده کتوره لر
پس لایقمی درکه جزوی سببله فراغت وبو قدر زحمتله جمع اولمش اسبابی بیهوده
تفرقه واضاعت ایده لر خصوصا که اعادی واضداد وسایر حکام بلاد فتنده
وقعی قلمیوب من بعد دکمه نهضت وحرکت ایله مقصودینه ظفر بولیمز ودکمه سعیله
شاهد مقصودی جلوه کر اوله مز حکایت اولنور تیمورلنک که بر سپاهی زاده ایکن
ذروه سلطنته عروج وحضیض محکومیتدن قله حاکمیته خروج اتمشدی خصلت
عزیمتانده کمال درجه ونهایت مرتبه ده ایدی هندوستانده بر قلعه حصین
اوزره هجوم ومحاصرت اتمشدی غایت حصانت وارتفاعی سببی ایله چهره فتحی
پرده تاخیره واروب عساکرندن چوق کمسنه عرضه تلف وبوار اولیجق اکابر
امرا واعاظم وزرا مجتمع اولوب بو قلعه نک که اقاصی ممالک کفار بدکردارده در

فتحندن

فتحندن فایده غایت قلیل وبو قلیل ایچون بذل اولناجق ارواح کثیر وجلیلدر
اولی وانسب اولدرکه بو محقره صرف ایام اتمکدن رجوع ومعظمات بلاد فتحنه
شروع اولنه دیوب مشاوره ایدوب اما بو رایی عرض اتمکه کمسنه قادر اولمیوب
خواص امراسندن بر کمسنه وار ایدیکه بساط تقرب وانبساطده اندن اعز واقرب
یوغیدی اندن غیری کمسنه قادر دکلدر دیو اکا تکلیف ایلدیلر اول داخی
سابقه حقوق وتقربنه ادلال واعتماد قلوب امرانک رایی حضورنده عرض وتبیین
فی الواقع فتح قلعه دن فراغت اتمک طرفین تحسین ایدیجک فی الحال فرمان ایلدیکه
مطبخ خدامندن غایت احقر واذل ولباس وهیاتی چرکین وقدرت ورفاهیتده
جمله دن اقل اولانی کتوروب لباس مستقذرینی چیقروب امیر مزبوره کیدوروب امیرک
قماشلرین مزبوره الباس ایدوب امیری انوک یری اولن خدمت مطبخه وآنی امیر
یرینه اجلاس ایلدی هیچ بر کمسنیه مجال اولمدیکه اکا معاونت اتمکه نزدیک و
شفاعتنده زبان تحریک ایده لر وامر ایلدیکه عسکر باسرهم بذل ارواح وکسر
سیوف وارماح ایدوب قلعه یه هجوم ایده لر چون مزبور امیره اولن سیاست عظمی یه
واقف اولمشلر ایدی امرا وعساکر بر وجهله هجوم ایلدیلر که اقرب زمانده صورت
فتح مصراع در آینه تیغ تیمور جلوه کر آمد راوی ایدر تا که تیمور سلطان دار غرور ایدی

امیر مزبور مذلت مذکوردن نجات بولدی چون تیمور سنه سبع وثمانمائه ساکن
خانهٔ خاک وروی زمین شر وشورندن پاک اولدی اوغلی سلطان سعید شاه رخ
میرزا که حلیم وسلیم وپادشاه کریم ایدی تخت سلطنتنه جلوس اتدکدن صکره
امیر مزبوری محنت وشدتدن خلاص ومنصب مناسبله خاص ایلدی وبو حکایته
قریبدر اولکه صاحب قران جهان افتخار آل عثمان سلطان سلیم شاه خان
انار الله تعالی برهانه چون سنه ثمان عشر وتسعمائه تخت روم وسلطنت موروث
آل عثمان ذات سعادت صفاتیله موسوم اولدی بلا توقف ولایت ایران و
حدود آذربایجان جانبنه سفر بیوردی زیرا اول زمانده شاه اسمعیل بن حیدر
اردبیلی تمامت عراق آذربایجان وخراسان ولایتلرینه تغلب ایدوب رفض عالی
مذهبن اظهار ایدوب شور وشر وقتل اصناف بشرله عالمی پرضرر قلمشدی
واطراف روم بهجت موسومه دخی هجوم ایدوب چوق فتنه وفساد اتمشدی چون
سلطان سعید عساکر جراره ایله سرحد ولایتنه واصل اولدی برمقدار زمان
اسماعیلدن خبر پیدا اولمیوب قلت زاد وعلفدن عسکر منصوره کلی مضایقه کلیجک
عساکر وامرا بزقنده کیده رز دشمن ناپیدا طالب مجهول مطلق اولمق شان عقلا دکلدر
بی وجه بو صحارا وبراریده عسکری تیغ جوع وعطش هلاک ایلمک رای میدر دیوب

خداوندکاره

خداوندکاره بو رایی عرض ایلیوب بو توجهدن دوندرمک وروم جانبنه کوندرمک
کرک دیوب همدم پاشایه که اول زمانده حضرتنه مقرب اولنلردن کمال قربله ممتاز
وغایت رعایتله سرفراز ایدی تکلیف اتمشلر اول داخی تقربنه مغرور اولوب پادشاهه
هم رکاب اولدقده بو فکر فاسد ورای کاسدی عرض اتمک استیوب اول دولتلو
پادشاهم بزقنده کیده رز دیمش پادشاه کورمش که اکر استماع وصبر ایدرسه عزیمتلره
فتور ونفاد کلمیه قصور کلوب من بعد اسفار واخطارده مشقت ظهور اتدکده
عساکر ملاحظهٔ حضور ایدوب رجوع ایدرلر شوکت وقدرته نقصان وفتوح
ممالکدن حرمان ودشمنه تغلب وطغیان کلمکله عالم ویران اولور کمال غضب
ایله بره بدبخت بن مقر سلطنتم اولن استنبولدن بو قدر عساکر واجناد والات
واعداد ایله چقوب نیجه خرج وانفاق وتحمل مشاق ایله بو مکانه واصل اولدم
سن هنوز مقصوددن بی خبر ومراد ومآل حرکتندن غافل مسین دیوب فرمان
بیوردی فی الحال سرینی بدنندن تفریق ایلدی وبو تفریق جمعیت کلمهٔ امرایه
سبب اولوب من بعد هیچ احددم مخالفت وتعویق اظهارینه قادر اولمیوب برقاچ
کوندن دشمن بدکوهره ملاقات ومحاربه اولنوب صورت فتح وکسر عدو آیینهٔ ظفرده
فضل حقله نمایان وجلوه کر اولوب رایت بدعت وضلال سرنکون وآیت نصرت

سنت وجماعت • وان جندنا لهم الغالبون • اولدی اکر مرحوم خداوندکار اول
عزمده فتور اظهار ایدیدی • دشمنه غلبهٔ تمام • وجرأت واقدام کلوب العیاذ بالله
عالم رفض والحاددن خراب • ومذهب سنت وجماعت ضعیف • بلکه نایاب
اولیدی • لکن معلوم اولا که عزم • وثبات اول وقت مقبول اولور که حزم واحتیاط
مقرون اوله • والا عزم بی حزم وثبات بی احتیاط • عناد ولجاج بی محل ومکابره
وحرق باطلدر • نیجه پادشاهلر لجاج وعنادی عزم وثبات ظن ایدوب • تجارت فتح و
نصرتده خسارت ایدوب کندولری عسکرلرینی عرضهٔ تلف • وهلاک ایلدیلر •
حکایت اولنور که تیمورلنک اعقابندن سلطان بوسعید ماوراء النهر وخراسانی
استخلاص ایتدکدن صکره • اول خیاله دوشدیکه جدی تیمور کبی جهانکیر اولوب
اغلب اقالیم ربع مسکونی زیر لوای استیلاسنه کتوره • بو هوا ایله اطراف ادربایجانه
کلوب حسن پادشاهی رفع وادربایجانی فتح ایتمک خیال ایدوب اندن صکره روم
وشامی دخی مطلب ومرام ایلدی • بو خیالیله نواحی اردبیله کلیجک عساکرینه
غلای عظیم • وبرف سرمادن عذاب الیم ایرشدی • هرچند حسن پادشاه اطاعت
وانقیاد • بلکه تحمل باج وخراج ایدوب تحف وهدایا ایله الچیلر ارسال ایدوب خراسانه
انصراف • وملک قدیمله اکتفا ایتمک التماس ایدردی • وامرای کاردان وصحبای

نیکخواهلری

نیکخواهلری دخی بو رأیی عین صواب دردیو القا ایدرلردی • استماع ایتمیوب غلای عظیم
وکل ولای پر محنت وبیم ایچنده مصابرت وعناد ایتمکی عزم شاهانه خیال ایدوب
وجدی تیموره تقلید واقتدا ایتمک تخیل ایدردی • بیخبر ایدیکه عزم بی حزم موجب
زوال دولت • وثبات بی احتیاط مورث نکال ومحنتدر • حکایت ایدرلر که آخر
عساکری بلای غلا ومحنت سرما ولای دن تلفی مقرر بیلوب • الفرار مما لا یطاق
من سنن المرسلین • دیوب جوق جوق فرار ایدرلر ایدی • هر صباح عسکرندن نقصان
ظاهر مشاهده اولنور ایدی • تا که حسن پادشاه ضعف وقلت عسکرینه واقف اولوب
الغار ایدوب خیمه سنده مست خراب • وبیهوش ساغر شراب یتورکن کرفتار ایلدی •
روایت ایدرلر که حسن پادشاه غرور وعنادی بی محلنه سرزنش وتوبیخ • وکندوسی
تنزل ایتدکده اول ترفع ولجاج نامناسب ایتدوکنه تقریع ایدردی • واول کمال شرم
وخجالتدن سرفرو ایدوب • فتح سخن ایتمکه سرمو قادر اولمزدی • حسن پادشاه ایله بعض
عم زاده لری وار ایدی انلره تسلیم ایدوب • فی الحال طومار عمرینی دست هلاکله طی • و
وجودینی اب تیغ بی دریغ اله ما صدق لاحی قلدیلر • پس پادشاه عاقل وسلطان کامله
لایق اولدر که عزم وحزمک ترکبنده ترفیق تام • واعتدال مالا کلام رعایت ایدوب نه عزم
وثبات محلنده ضعف وفتور کوستره • ونه حزم واحتیاط موقعنده بی وجه عناد

ولجاج ایده عزم جمله اموردە اصل واکتساب ایتمکده قول فصلدر واکا عزم الملوک
وعزم الرجال دیرلر حکایت اولنور که مأمون خلیفه نتف لحیه مرضنه مبتلا اولوب
اطبا وعلما ندما علاجنده عاجز اولمشلر ایدی آخر تخشوع طبیبی کتوروب علاجندن سؤال
ایدیجک علاجه عزمة من عزایم الملوک دیدی روایت ایدرلر من بعد مأمون خلیفه الین
محاسنه التمدی وبر روایتده کل یمک مرضنه مبتلا اولوب اطبا علاجیچون
جمع اولمشلر ایدی اتفاق ندمای خاصدن برسی اول محلده کلوب صورت حاله مطلع
اولیجق یا امیر المؤمنین این عزیمة من عزایم الملوکیة ددی مأمون اطبایه قلقک
علاجه احتیاج قلمدی دیوب من بعد کلی یاننه کتورمدی دردنجی صبر شدایدو تحمل
عظایم حوادثدر هرچند صبر جمع بشره حصن حصین وارتقای معالی یه سلم سالمدر
اما خصوصا پادشاهان کامکاره وسلاطین نامداره الزم لازمدر زیرا تعجیل
ومسارعت وقلت تحمل ومبادرتله امور ملک وملته زللرلر واحوال دین ودولته
خللرلر عارض اولور تدارکی حیز امکاندن بیرون واصلاحی دایره قدرتدن افزون
اولور اما صبر بردار ودرکه هنی المنافع وبر طریقدرکه مأمون العواقبدر و
وعد الهی وجود وکرم نامتناهی بونک اوزرینه جاریدرکه هرکه هجوم شدایدو
حدوث نوایب زماننده صبر وثباتی شعار وتأنی وقراری دستورکار ایدینوب

حق جل وعلا

حق جل وعلادن حسن عاقبت حصولنه مترقب وفرج وعافیت وصولنه منتظر
اولسه حق جل وعلادرکاهندن ایکی نعمت اکا واصل وایکی مراد انده حاصل اولور
برسی بو صبری وانتظاری عبادت عد اولنوب دیوان حسناتنده مکتوب اولورکه
انتظار الفرج بالصبر عبادة اکنجسی حق جل وعلا وعده سنی انجاز وذلت شدتدن صکره
عزت فرحله اعزاز ایلرکه انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب ولمن صبر فان العاقبة
للمتقین رباعی کلید درکنج مقصود صبرست دربسته آنکس که بکشود صبرست
چو خارای کوه وچو دیبای کردون لباسی که هرکز نفرسود صبرست بشنجی یسار یعنی
عنادر تاکه مال رعایایه طمع ایتمیه مخفی اولمیه که پادشاهلره غنا اولمق مقرر وفقیر
اولمق میسر دکلدر زیرا خراج مملکت وغنایم واعشار انلرک تحت تصرفنده در پس
غنایله پادشاهلره وصیت وغنایی شرط کمال سلطنت ایتمکدن مراد اول اولا که اموال
بیت المالی وکندونک اموال خاصه سنی اسراف وتبذیردن حذر ایلیه که نفاذ وقلت
خزاین سببی ایله نفسنه طمع مال رعایا عارض اولمیه والحق پادشاهلره خرج مالده
رعایت اعتدال الزم لازمدر نته کم بخل وتعتیر مضردر عساکرک نفرت وتفرقه سنه
سبب ووقت حاجتده بذل ارواح واقتحام مهالک ایتمه لرنده فتورلرینه باعث اولدوغی
کبی اسراف دخی غایت مضردر وشعرا ومغنیلره وترتیبات زایده یه وتجملات بی فایده یه

حددن بیرون بخششلر وخرجلر ایدیب بیوت اموال فارغ اولدقده وقایع ظهور
ایدیب عساکر طلب ارزاق ومهماتچون احتیاج انفاق اولنجق خلل عظیم ظاهر اولوب
بلکه انقلاب دولته مؤدی اولور نته کم خلفای عباسیه زماننده بر شاعره بر بیت ایچون
یوز بیک اقچه وبر مغنی یه بر صوتدن اوتوری بیک دینار ویررلر ایدی خصوصا
مقتدر خلیفه حداثت سن وانس نسا وخدم سببی ایله خزاین آل عباسده اولن تحف ورغایب
عجیبه ودرر وجواهر غریبه یی نسایه وخادملره بذل وصرف ایدیب آخر خزاین خالی قلوب
موالی وعساکر طلب ارزاق ایدیجک وزرا عاجز ومتحیر قلدیلر روایت اولنور که
بر بلده ینجه وزیر تبدیل ایلدیلر مفید اولمدی آخر مقتدر عاجز قلوب مونس خادم الندن
مقتول اولدی واندن صکره دولت آل عباس محلول ومختل اولدی التنجی عسکر موافق
واتباع واشیاع مطیع در معلوم اولا که اطاعت عساکر وانقیاد اتباع پادشاهلره
لازمدر رؤسا وعساکر وامرا واکابر پادشاهه کمال اطاعت وانقیاد ایتمیجک یعنی
کاهی ادلال ومخالفت ایتمک وسرکشلک ومباسطه کوسترمک موجب انحلال رشته
دولت واختلال نظام سلطنتدر چوق واقع اولمشدر که عسکر پادشاهه فی الجمله
مخالفت ایتمکدن شوکت بی بنیاد ونظام مملکت برباد اولوب بو ضررک مآلی ینه
اول مخالفت ایدنلره لایق اولوب ضعیف وبیچاره خانمانلرندن آواره اولمشلردر

نته کم

نته کم امیر المؤمنین علی بن ابی طالب حضرتنه رضی الله تعالی عنه حرب صفینده بعض
عساکری امر شریفنه مخالفت ایدیب البته حکم دکمک کرک دیو تکلیف ایدیب حکم دکمدکدن صکره
ینه بعض عسکر حکم دکمک جوردر دیو خوارج اولدیلر حتی بعض اصحابی حضرت امامه
کرم الله وجهه نوع تقصیر رأی اسناد ایدیجک لا رأی لمن لا یطاع بیوردیلر وبو
مثل ابتداء انلردن صادر اولدی بالآخره غدر اتباع ومخالفت اشیاعدن دلکیر
اولوب عالم رؤیاده سلطان بارکاه اجتبا محمد مصطفی حضرتنه مصراع علیه صلوات
الله ما هبت الصبا امتکدن متضجر اولدم دیو شکایت بیوریجک هر نجه استرسک
دعا ایله انلرک حقنده دعاک مستجابدر دیو بیوردیلر پس اللهم ابدلنی خیرا منهم
وابدلهم شرا منی دیو دعا ایلدیلر یعنی خداوندا بکا بونلردن بدل اخیار صحبتن
روزی قل وانلره بندن بدل اشرار مسلط ایله روایت ایدرلر که اول کیجه حجاج
ظالم آنه رحمنه دشدی امیر المؤمنینک رضی الله تعالی عنه دعاسی مستجاب اولیب
اهل عراقه اندن نه شر وظلملر واصل اولدی معلوم اهل عالمدر وحضرت امیر اول
اثناده سعادت شهادته یتشوب جنت علیین وفردوس برینده صحبت خاتم النبیین
وآل واصحاب طاهرین وطیبین ایله علی سرر موضونة متکئین علیها متقابلین
سعادتنه یتشدی وپادشاه حازم عازم اولنه لازمدر که امرای اکابر ورؤسای

عساکرندن رایحهٔ ادلال و سرکشلک استشمام ایدیجک اغماض ایتمیوب دفع و رفعنه
مشغول اوله • روایت اولنور که دولت آل سلجوق رومده محلول ایدی • اکابر امرا
و اعاظم رؤسا سریر سلطنته جلوس ایدن شاهزاده لری هوالرینه اویمسه لر •
ادنی بهانه ایله سلطنتدن خلع • و خیمهٔ دولتین قلع ایدوب آخرین نصب و شکوه
سلطنتی سلب و غصب ایدرلردی • چون نوبت سلطنت آل سلجوقک افضلی و اکملی
سلطان علاء الدین کیکاوس ابن کیخسرو بن قلج ارسلان حضرتنه ایرشدی • و اول
شهامت و شجاعت و علو همت • و نفاذ و عزیمت ده افراد سلاطیندن ایدی • پس غیرت
و همت پادشاهانه کوستروب • مبدء تعظم و فساد • و سرچشمهٔ تجبر و عناد اولن اوج
عظیم بکلری بر کیجه ده یساق شاهی و تیغ انتقامه چکدی • صباح امرا و عساکر مطلع
اولدیلر که سیلاب حمیت پادشاهی ایله حوض سلطنت طولمش • و خار و خاشاک فتنه
تباهی و تناهی بولمش • خوف و هراس اصناف ناسده ظاهر اولوب • دخی کمسنه حدندن
تجاوزه قادر اولمیوب دولت منتظم • و شمل سیاست ملتئم اولدی **قطعه** از سیاست
نظام یابد ملک • بی سیاست خلل پذیر بود • نسق کارهای عالم را • از سیاسات ناگزیر بود
یدنجی نسب در اکثر احوالده نسب عالی پادشاهلیغه لازم • و دودمان قدیمدن اولمق
انتظام سلطنت و سیاسة نافع و ملایم در • زیرا نفوس بشریه کندو امثالنه و اقرانه

اطاعت

اطاعت • و اوامر و نواهی سنه امتثال ایتمکدن ابا و امتناع ایدر • پس هرج و مرج اولب
سفک دماء • و خروج خوارج چوق اولوب • رعایا پایمال اولمق لازم اولور • اما
بر نسل شریف که آبا و اجدادی • سلطنت و حکومتله معروف • و خلق خاندانه اطاعت
ایده کلمکله موصوف اولیجق کلمهٔ خلایق مجتمع • و فتنه و عناد مرتفع اولوب •
عالم امن و امانله و عافیتله مملو • و ورق حال بنی آدمدن آیت رفاهیت متلو •
اولور • مشهوردر که تخت مصر و شام بنی ایوب سلاطینندن قوللرینه انتقال ایدوب
تا چراکسه انتهاسنه کلنجه • قولدن قوله انتقال ایدردی • و خلع و نصب و اخذ و غصبدن
رعایا و عساکر خراب اولمشلر ایدی • سرعت عزل و قتل سببندن امرا سلطنت قبولندن
تمنع • ایدر اولمشیدی • حتی مرحوم قنصوغوری اجلاس ایتدکلرنده امتناع و ابا بکا
سلطنت کرکمز دیو فریاد و بکا ایدردی • قیت رجی نام امیر قهرله تخته اجلاس ایدب
روایت ایدرلر • اوتوردیو محکم مشت اورر ایدی • و نفاذ امر سلطنت • و قلت وقار
و حرمت و شوکت اول مرتبه ده ایدی که • اجلاب چراکسه ظلم شنیع ایتدکده متظلم اولان
سلطان صاغ اولسون دیسه استهزا و تمسخر ایدرلر ایدی • سلطاندن نه باکمز
وار • سلطان قول بز دیرلر ایدی • و سلطان محمود سبکتکین بو قدر شهامت
و شجاعت • و سیاست و عدالتله ینه قصور نسب ایله مطعون ایدی • حتی فردوس

طوسی شاهنامه جایزه سن استقلال ایلدکده مثنوی اکر شاه را شاه بودی پدر
پسر بر نهادی مرا تاج زر • چو اندر تبارش بزرکی نبود • نیارست نام بزرکان شنود
دیو هجو ایلدی • والحمد لله تعالی که بو عهد میمون • و تاریخ مبارکده خصال مزبورهنک
جمله سی حاصل • لاجرم عالم کمال رفاهیة واصل اولمشدر • پادشاه سعادت پناهموزه
نسب شریف و دودمان عالی دندر که جد بر جد لوای استعلالری اوج آسمانده خافق
و ذل استرقاق تا آدم اجداد و اعمام بزرکوارلرندن بعد المشارقدر • و بو معنی ایله
اطراف ربع مسکون اولقدر مملو و مشحوندر که مولانا نامی نور الدین عبد الرحمن
جامی خراساندن پادشاه ملک سرافرازی • سلطان مجاهد غازی • سلطان محمد
خانه • انار الله تعالی برهانه کوندردکی مکتوب منظومنده بو وجهله خطاب ایدر
مثنوی ای ترا ذروهٔ علا مسند • ملک موروث تو ابا عن جد • اصل تو تا بآدم ار شمرند
همه مسند نشین و تاجورند • اطاعت عساکر و امرا • و تأدب و تخضع رؤسا
اول مرتبه ده در که اندن زیاده متصور و ممکن دکلدر • و بو فقیر قلة بضاعت و کثرت
اضاعتله کیومرث عهدندن بو زمان مبارکه کلنجه کتب تواریخده مسطور • و اخبار و
حکایتلری منظور اولن معتبر دولتلردن احوال و حکایات و اوصاف و روایات
علی قدر الطاقة تحصیل ایتمشدر • بو دولت مبارکه آل عثمان • ابقاهم الله تعالی الی آخر الزمان

عهدنده

عهدنده اولان اطاعت و انقیاد عساکر و تأدب و تخشع امرا و اکابر بر دولتده واقع
اولمامشدر • الحمد لله علی ذلک امرا و وزرا و احاد عساکر و افراد اجناد و اعالی و اصاغر
جمله سی درون دل و جاندن کمر عبودیتی بر میان امتثال اوامر و نواهی ایتمکله
مفتخر و مباهی اولمشلردر • جمله امرا و وزرایی آن واحدده تبدیل و تغییر بیورسه لر
هیچ احد ذره قدر اول آفتاب سلطنته مقابل اولمق احتمال دکلدر • جمله
عساکر و اجنادی فرضا تیغ سیاسته عرضه قلسه • بر فرد کردن خلافی اوزتمق تصوره
کلمز • اکثر ملوک و سلاطین سابقین بر امیر کبیری • یا وزیر خطیری عزل یا قتل ایتمک
استسه لر نیجه حیله و تدبیرله صورت مرادلرین آیینهٔ وجوده کتوررلر ایدی • چون کلمهٔ
سلاطینک نفادی • و امرا و عساکرک اطاعت و انقیادی موجب انتظام احوال • و دافع
فتنه و اختلالدر همیشه بو اطاعت و انقیاد • و نفوذ امر حامی البلاد و العباد الی یوم الحشر
و المیعاد موجود و ممدود باد بمحمد و آله الامجاد • معلوم اولا که بو خصالدن ضروری
اولمین نسبدر • اما غایت نافعدر • و لکن بسیار موافقت عسکر خصال باقیه دن
حاصل اولور • کتاب ثانی بعون الله تعالی تمام اولوب
کتاب ثالثه شروع اولندی

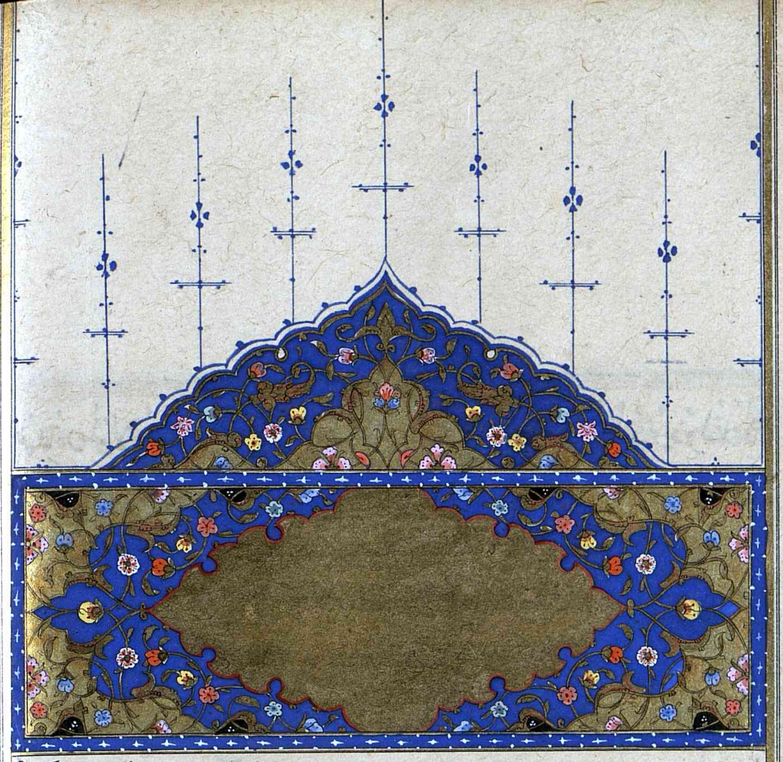

کتاب ثالث رسالهٔ اخلاق علایی دن علم تدبیر المدینه بیاننده در سابقا ذکر
اولندی که پادشاه کامل طبیب حاذق کبی در و رعایا جسد کبی در و طبیبه
لازمدر که امراض بدن قاچدر و علاماتی و اسبابی نه در و علاجاتی نیجه اولور
بیله کذلک پادشاهه دخی لازمدر که مزاج مملکتک صحتی که حد اعتدالده اولمه سندن
عبارتدر و مرضی که اعتدالدن اعتلاله و انصلاحدن اختلاله خروج اتمکدر نه ایله
اولور و ینه اعتدال اصلی و انصلاح حقیقی سنه نه تدبیرله رجوع ایدر معلومی اوله
و بو سلطنتک جزء علمی سیدر بوندن صکره همت و عزیمت ایله علمنی عمله کتوروب مملکتده
نظام موجود و صلاح حاصلی ابقا و اطاله و اختلال عارض و اعتلال طاری وجود
مملکته کلمش ایسه آنی افنا و ازاله ایلیه که پادشاه کامل و خلیفهٔ عالم عامل
دیمک اکا صادق اوله پس معلوم اولسونکه تمدن که طوایف مختلفه و امم متباینه نک
اجتماعندن و تألف و انتظامندن عبارتدر مادام که هر طایفه مرتبهٔ لایق و منزلت

موافقنده

موافقنده اولوب عمل مخصوصه مشتغل اولوب مال و جاهدن مستحق اولدوغی مرتبه
ایصال اولنه مزاج عالم بو تمدن سببی ایله اعتدالنه واصل و اعتلالدن بری و
سالم و الفت که میان اصحاب دولتده منعقد اولمشدر قایم اولب اول الفتک
لازمی اولان غلبه و استیلا دخی دایم اولور زیرا مقرردر که هر دولتک ابتداسی
بر طایفه اتفاق ایدوب تظاهر و تعاونده بدن واحدک اعضاسی و جسد معینک
اجزاسی کبی اولمغله اولور زیرا هر شخصک بر مقدار معین اوزره قوتی واردر
اما مجموع اولب بریره کلیجک هر بری قوتندن زیاده اولور پس طایفهٔ قلیله اتفاق
اتمک ایله طوایف کثیره غیر متفقه یه غالب اولور کورنمزمی که هر طایفه بر دولتک
اصحابی در رعایاسنه نسبت عشر عشیر دکلدر اما بونلر متفق رعایا غیر متفق اولمغله
بونلر غالب و حاکم انلر مغلوب و محکوم اولورلر مصراع آری باتفاق جهان می توان کرفت
و تجربه ایله معلوم اولمشدر که اول دولتده اصحابی اتفاق و تعاون اوزره اولمغله
خلل و ذللدن مصون و مأمون اولور بعده تفرقه و ذو هوالیق اصحاب دولته عارض
اولمغله ضعف و فتوره یوز طوبت اخر متلاشی و منهدم اولور و بونک امثالی دول
منقرضه و سلاطین سابقه ده چوقدر جمله دن دیار مغربده ولایت اندلس که لطافت
هوا و عذوبت ما و خصب و رخا و حسن و بهاده نمونهٔ جنت اعلادر اوایل اسلامده

پادشاهی بر و عسکری موافق و یک هوا اولمغله اطرافنده فرنک لعینه غالب و دائما
انلر مطلوب و بونلر طالب ایدیلر چون سنهٔ هجرت اربع مایه حدودینه واصل
اولدی اتفاق و اتحاد یرینه اختلاف و افتراق کلوب بیت کلدی تألف
یرینه افتراق کتدی وفا کلدی شقا و شقاق هر رئیس بر ناحیه ده استقلال
اوزرینه سلطنت و بر برینه عداوت و خصومت ایدیجک دشمن بی دین غلبه یه
بشلیوب اطرافدن بلاد عزیمه یه مستولی اولدی و هی الجزیرة خطب لاغراء بها
هوی له احد و انهد غمدان فسل بلنسیة ما حال مرسیة و این قرطبة او این حیان
قواعد کن ارکان البلاد فما عسی البقا اذا لم یبق ارکان و بو حال مستمر و مشتد
بلکه یوما فیوما متزاید و ممتد اولدی تا که عدد سنین هجرت احساب اسم قابض
واصل اولیجاق عسکر فرنج مخذول بالکلیه ولایت اندلسی تحت تصرفنه دخول
ایدردی غرناطه تختکاهنده اولان اساس دولتلری بالکلیه منهدم و ملوک و امرا
و رعایا جملسی قتل و اسیر اراسنده منقسم اولدیلر و ارباب اشارات لامعه و علمای
جفر و جامعه دیدکلری معنی که سنین هجرت عدد اسم قابضه واریجق ملت اسلامیه
متبدل یا مذهب حق متحول اولوب باطل حقی ازاله و اماطه و تمام عالم یا اکثرنی کفر
و ضلال احاطه ایده دیرلر ایدی اول نواحی ده ظاهر و باهر اولدی و اتفاق عجیبدر

اول حدود

اول حدودده شرق جانبنه بعینه خلاصهٔ ایران اولن عراق و اذربایجان پادشاهی
سلطان یعقوب وفات ایدوب امرای بایندریه اراسنده تفرق کلمه و اختلاف عظیم
واقع اولوب پادشاه زاده لری عزل و نصب و عهد و خلع اتمکله دولتلرینه خلل عظیم
عارض و ضعف قوی طاری اولوب بالآخره اسمعیل بن حیدر اردبیلی که اجدادی مشایخ
عظامدن اولمغله عوام اتباع ایدوب خروج و ذروهٔ سلطنته عروج ایدیجک غلاة
شیعه و رفض بالغ الی الالحاد طریقه سن اظهار و اعتقاد ایدوب بعده اوزبک خانی
شاهی بکدن ولایت خراسانی دخی استخلاص ایدوب تمامت ایران و دیار بکر و عراق
عرب ولایتلرین بدعت و ضلال و علما و صلحائی زجر و نکال و قتل استیصال اتمکله
مالامال ایلدی و بو ولایتلردن اسباب و آلات بدعت و ضلالت ساخته
و رسم اسلام و سنن سید الانام بکلی برانداخته اولدی و اسمعیلک ابتدای استیلاسی
مذهب ناحق عبارتنک عدد حروفنه موافق اولدیکه سنه ست و تسعمایه در و اسم
قابض عدد حروفندن اوچ ییل صکره اولدی و شوکت اسلام و ایمان رایات آل عثمان
سایه سنده اولان ولایتلره منحصر اولدی والله غالب علی امره مقصود و مرام
و خلاصهٔ کلام اولدرکه بو دین اسلامه عارض اولن امور شنیعه و حالات فظیعه
تفرق کلمه و تباین اهوا و اختلاف ارکان دولت سببی ایله اولدی و ارباب تجارت دیمشلردرکه

حفظ سلطنت ایکی نسنه ایله اولور بری اتفاق امرا و اجناد برسی اختلاف اعدا و اضداد
شیخ سعدی دیمزمی که چون اعدا متفرق اوله سن جمع اول انلر جمع اولورسه سن تفرقدن
اندیشه قیل و ملک حازم دشمنلر اراسنه اختلاف برغوب عساکر و اجناد جمعندن
مستغنی اولور سیر نبی علیه الصلوة والسلام ده مذکوردر که چون کفار قریش قبایل
عربی جمع ایدوب حضرت قصدینه مدینه منوره یی محاصرت ایلدیلر نعیم بن مسعود
اشجعی اول اثناده شرف اسلامله مستسعد اولمشدی هنوز اظهار ایلمدین کفار اراسنه
تفریق کلمه بر غوب الحرب خدعة مضمونی ایله عساکر کفاری دفع اتمک استدی بنی
قریظه که یهوددن بر قبیله ایدی مدینه قربنده متوطنلر ایدی جناب رسالت پناهلر
صلی الله تعالی علیه وسلم صلح اتمشلر ایدی کفار قریش و قبایل اعراب که احزاب تسمیه
اولنمش ایدی محاربه یه کلیجک انلر دخی عصیان ایلدیلر اهل اسلامه محکم ضرورت
و مضایقه اولدی نته کم حق جل و علی حکایت بیوررکه واذ جاءوکم من فوقکم و من اسفل
منکم واذ زاغت الابصار و بلغت القلوب الحناجر الآیه اولا سادات قریشه واروب
یا معشر قریش سزلره صدق موالاتم و محمده معاداتم معلومکزدر سزه بر نصیحت مشفقانه
اتمکه کلدم محبتم اعتقاد و قولمی تصدیق ایدرسکوز ذکر ایلیه ین دیدی سادات قریش
قولک مقبولدر سویله دیجک اشتدم قریضه محمد ایله صلح ایلمشلر سزدن بعض کسنه لری

رهن

رهن آدینه استیوب محمده ویره جک اولمشلر اول دخی قتل اتسه کرک زنهار رهن
آدم ویرمیه سز دیدی انلر قبول ایلدیلر بعده قریضه یه کلوب یا معشر قریضه
سزه بر نافع نصیحتم واردر قبول ایدرسکوز ذکر ایده ین دیوب انلر داخی سویله
نصیحتکله عامل اولورز دیجک دیدیکه قریش و احزاب مدینه ده ساکن دکللردر
بر ایکی کون محاربه ایدرلر اکر سهولتله ظفر بولمزلر ایسه چقوب ولایتلرینه کیدوب
امین اولورلر اما سز بو لایتده ساکنسز انلر کتدکدنصکره محمد سزدن انتقام
المق استسه کرک سز خود اکا مقاومت اتمکه قادر دکلسز نچون ایشه عاقبت
اتمزسیز ایتدیلر که نیجه اندیشه عاقبت ایده لم ایتدی رأی صواب اولدرکه
قریشدن رهن آدم استیه سیز که تمام ظفر بولوب محمدی دفع اتمینجه سزی قویوب کتمیه لر
بو فکری صواب کوروب قریشدن رهن آدم استدیلر سادات قریش کورک نعیم اشجعینک
کلامنک صحتی ظاهر اولدی و قریظه نک محمد ایله اتفاق نهانیسی وار ایدوکنده شبهه
قلمدی دیوب رهن آدم ویرمدیلر قریضه دخی رهن ویرمدکلرین استماع ایدیجک
اشته نعیمک کلامی حقمش دیوب قریشه یردم اتمدیلر ارالرنده تفرق کلمه و تخاذل
واقع اولوب جناب رسالت پناه صلی الله تعالی علیه وسلم و کافه مسلمین ضرر اتفاقلرندن
بفضل الله تعالی خلاص بولدیلر و حکایت مشهوردر که اسکندر یونانی دارا ابن

دارایه غلبه ایدوب ایران ملکنه ظفر بولیجق عجم شاهزاده لرندن نیجه کمسنه واریدی
اسکندر انلردن متوهم ایدی وقتل ابقالری اراسنده متردد اولوب آخر استادی
ارسطاطالیسه مکتوب کوندروب دیدیکه ابنای ملوک فارس وایراندن نیجه
کمسنه لر وار هر بری فروبهایله موصوف وشجاعت وشهامتله معروفدر
اکر جمله سین قتل ایدرسم اراقت دماء ناحق اتمکدن احتراز ایده رین اکر عفو
وابقا ایدرسم بن کیتدکمدن صکره نهضت خروج ایدوب انتقام عجم ایچون مرز و
بوم ممالک رومی زیر وزبر ایدرلر پس حکیم کامل لطف بیوروب سفر زحمتنی
اختیار ایدوب کلوب بو مشکلی حل ایلیه حکیم ضعف وشیب سببندن کلمیوب
اعتذار ایلدیکه بیت پیری وضعف وشیبت والام روزکار نکذاشتند بر من
مدحت نکار پای اول فرزند معذور بیوره وسؤال اتدوکی مشکلک جوابی بودر که
خون ناحق دکمک شرعا وعقلا محظور ومحذوردر ومحرم وممنوعدر ولکن اول
شاهزاده لرک هر برینه بر ولایتک امارتن ویروب هیچ برسین ایکی تخت حکومتنده ایلمیه که
بالضروره ارالرنده تفرق کلمه واقع اولوب هر بری آخردن متوهم وانوک ضررین دفعه
مشتغل اولسه کرک وسندن صکره اولاد واعقابک ضررلرندن امین اولسه کرک
فی الواقع حکیم دیدوکی کبی اولوب بری برینه اشتغالدن آخر جانبه نظر اتمکه مجاللری

اولمدی

اولمدی وانلره ملوک طوایف دیرلر واسکندردن صکره درتیوز ییله دک
حکومت ایران انلرک ضبطنده اولوب ملک روم آبادان اولدی چون مرارا مقرر
اولدیکه پادشاهده عدل الزم لازمدر اما دنیا جهتندن زیرا عدل توفیر خزینه
مؤدیدر زیرا خزینه عمارت مملکتدن حاصل اولور مملکت که خراب اوله
مالدن بی نصیب وخلقی غنادن بی نصاب اولسه کرک وعمارت مملکت عدلله اولور
مثنوی برو پاس درویش محتاج دار که شاه از رعیت بود تاجدار رعیت
نشاید به بیداد کشت که مر سلطنت را پناهند وپشت چون میر ظالم زمستانده
جورله دهقانک کاوین اله تابستان اولیجک عشر محصولات اکاقندن حاصل
اولور بر دفعه بازرکانک مالن الیجق علی الدوام پاج وکمرک نیجه عاید اولور
پس متصل رعایایه زرع اتدرمک کرک تخم بولمزلرسه قرض ویرمک کرک بقرزراعتدی
هلاک اولدیسه تحصیل ایدیورمک کرک حکایت اولنور که فرعون لعینک عادتی
بو ایدیکه دیار مصریه زرع اولندقدن صکره ایکی معتمد کمسنیه ایکی اردب بغدای
ویروب بیرسنی اعلای مصره بریسنی اسفل مصره ارسال ایدک کورک بر اردب بغدای
اکه جک زمین قلمشمدر اول ایکی معتمد تمامت ولایت مصری کشت وتفقد ایدرلردی
بر اردب آلور موضع خالی بلونورسه فرعون لعین اول نواحینک کاشفلرین وامناسین

ورزع اوزره منصوب اولمش مشدد و معتمدلرین قتل ایلر یدی • بو سیاست خوفندن
هر سال دیار مصریه زرعله مالامال اولوردی • اما آخرتده نفعی ظاهردر که المقسطون
فی منابر من نور • چون بو خانه دن سفر اولنه پادشاه و گدا یکسان و درویش و توانگر
مساوی اولور • عساکر جهان صحراسن طوتن پادشاهلر حق درگاهنه تن و تنها کلورکه
ونرثه ما یقول و یأتینا فردا • پس پادشاه عاقله لازمدر که شمدیکی مال و جاه و شوکت
و سپاه • و شکوه سلطنت و وسعت مملکتنه مغرور اولمیوب اول کونی یاد ایلیه که تخت
پاکدن تخت خاکه بی خادم و انیس قادم و جلیس اولسه کرک • قوللرندن نوکرلرندن یانندن
بر فرد یوق • خدمتکار و جان سپارلرندن قاتنده دیار بدیدار دکل • نته کم دیمشلر بیت
بو دکلو بنده لرکدن یانکده بر کشی یوق • بکم بو نیجه سفردر کم اختیار ایتدک • پس اکر
پادشاه عادل اولورسه بیت نته که زنده اوله شاه در سپهر جناب • چو رحلت ایلیه طوبی
له و حسن مآب • و اکر دست تظلمی و اذیتی آچمش • و رعایای سوختیه شرر شر صاچمش اوله
و حق اکا ویردکی نعمتلری ینه عصیاننه آلت • و اوقات عزیزه سین صرف عشرت و
بطالت ایتمش اولوب • اموال رعایای مساکینی تنعمات بی انصافنه مصروف • و بذل مال
فقرا و ضعفا ایتمکله سخا و کرم ایله موصوف اوله بیت خورد آب از نم چشم یتیمان
میوه باغش • چکد خون دل بیوه زنان از مرغ بریانش • فردا عقوبت زبانیه یی رحمدن

نلر کوره

نلر کوره • و غسلین و زقوم جحیمدن نلر نوش ایده • نتکم بعض ظلمه و فسقه ملوک
مست هلاک اولیجق دیمشلر قطعه چون بوقت نزع روحش یافت عزرائیل مست •
برد پیش زمهریرا تا خمارش بشکند • کاسه دران جهنم آمدندش پیش باز • تا شراب
دوستکامی در کنارش بشکند • و پادشاه لبیب دو روزه امهالی اهمال صنمیه • و
شفقت و داد اتمکدن اوصنمیه • و دایما غضب قهار مطلقی یاد • و سرای عدلی آباد
ایده • پس عدالتک شروط و ارکانی • و پادشاه عادله رعایتی لازم قوانین نه در ذکر
ایده لم شرط اول بودر که جمله خلایقی متساوی طوته • زیرا خلایق عالمه نسبت عناصر
اربعه کبی در • آدمه نسبت چون عناصر متساوی و متکافی اولمینجه مزاج آدم صحیح و ملتیم
اولمز • کذلک افراد متساوی طوتلمسه مزاج عالم صحیح و منتظم اولمز • پس عناصر بدن عالم
دخی عناصر بدن آدم کبی درتدر • اول اهل قلم که علما و قضات و کتاب و حساب
و اطبا و شعرا • و منجملر و مهندسلردر • و بونلر آب منزله سنده در • زیرا علم حیات ارواحه
مؤدیدر آب • حیاة اشباحه مؤدی اولدوغی کبی • و من الماء کل شیء حی • اکنجسی اهل
شمشیردر که امرا و بهادرلر و سپاهیلردر که ضرب شمشیر • و استعمال کمان و تیرله ساحه
ملک و دینی اعدای کفرکیش و بدعت آیینیدن حفظ و حراست • و ثغور و اطراف مملکتی
متعدیان بی انصافدن ضبط و حمایت ایدرلر • اکر بو طایفه نک لمعان شمشیری اولمیه

عالم ظلام ضلالتده اسیر و کرفتار اولورلردی • واکر آب تیغله باغ مملکت سیراب اولمیه

هیچ‌بر شجرهٔ امن و امانده برخوردار اولمزدی • بو طایفه آتش مثالنده‌در • وجه مناسبت

روشنلردر • اوچنجی طایفه تجار و مستجلبان بضایع • ارباب حرف و صنایع درکه نظام

معاش ایچون تجار • مسافهٔ بعیده‌دن اسفار شاقه ایله جلب بضایع ایدرلر • وارباب

حرف لیل و نهاری تحصیل مهمات صنایع ایدرلر • وحاجات خلق حاصل • ومرادات

هرکس کندویه وطنده ایکن واصل اولور • وبو طایفه هوایی درکه حرکتدن ترویح

ارواح و استراحات اشباح حاصل اولور • دردنجی طایفه زراعتکیر و اکنجیلرکه حفر و

حرث اراضی مزارع و تعمیر ضیاع و انشای جنات و کرومله خاکدن انواع حبوب و شجر تاکدن

اصناف ثمارکه مرغوب قلوبدر تحصیل ایدیب قوات ناسی حاصل • وانواع ثمراتی • وفاکهه

تمایتخیرون مقتضا سبخه خلقه واصل ایلرلر • وکاسب حقیقی بونلردرکه صرف اوقات

ایدیب خالی یمهدن تحصیل اقوات ایدرلر • وسایر طوایف کسب غیری تناول اولنه شیء مکسوبی

غیری آرالرندهٔ اداره وتبادل ایدرلر • وبو طایفه ترک بکی درکه منافع جمله بونلردن

حاصل و نابت اولدوغندن غیری هرکسی بونلرک یوزین بصوب بونلره دیمه اورر بنیه

انلرقایم و ثابتدر • ونتیجه کم بعض عناصر بدنده آخره غلبه ایتسه موجب مرض و مورث

علت و عرض اولور • کذلک بو طوایفک بعض غلبه ایلسه مزاج عالم خلل پذیر اولور • مثلا

اکثر خلق سپاهی اولوب ارباب صنایع و تجار بضایعی ازقلسه • وعلی هذا القیاس • و

کذلک بو طوایفک بعضی آخرک عملین ایلسه بنیه مؤدی فساد در • مثلا امرا و سپاهی لر

تجارت و حرفه اشتغال ایلسلر حکایت اولور کسری هرمزک بعض وزراسی عرض ایلدیکم

دریادن تاجرلر کلدی • وافر بضایع جواهر ایله وار • اکر پادشاه ایچون اشترا اولونسه

ینه عالی بهایه صاتیلوب رنجیدن مبلغ عظیم ربح مقرر • درجوابنده یوزدیکه حق جل

وعلی بزه سلطنت و امارت احسان ایدی • وبعض رعایا مز کسب و تجارت روزی

اکر بز تجارته مشتغل اولورسک سلطنت و امارتی کم ایلسون • وکسب و تجارت اهلی

اولنلر بنیه مشغول اولسونلر • زنهار بونک کبی افعال ذمیمه که سنک ذنات اصل و بنیکه

وقاحت جبلتی حسبکه لالت ایدر • من بعد بزه اعلام ایتمیه سن • والا عرضهٔ تیغ انتقام

اولورسن • پس بو جمله تحریر اولنماندن معلوم اولدیکه اشخاص و طوایف مدنیه بری

تعاون ایتمدکرک • وحکما بو تعاونی بیان ایدوب عرفی عبارتله دیمشلرکه فضیلة

الفلاحین التعاون بالاعمال • فضیلة التجار بالاموال • فضیلة الملوک التعاون

بالآراء السیاسة • فضیلة الالهیین التعاون بالحکم الحقیقة • ثم هم جمیعا یتعاونون

علی عمارة المدن بالخیرات والفضایل • فقیر ایدرین فضیلة الاجناد والعساکر

التعاون بحوض الحروب وحفظ الثغور • بو کلمه دخی الحاق اولنه وجمدخاج دکلدر

شرط ثانی اولدرکه بو طوایف تکافؤ و تساوی اوزرینه اولدقدنصکره اهل مدینه
عموما نظر ایدوب هر بری استحقاق و استعدادی قدر رعایت اولنه و بنی آدم بو اعتبارله
دخی بش قسمدر قسم اول اولدرکه خیر بالطبع اولوب و خیری غیره دخی متعدی اوله علماء شریعت
مشایخ طریقت و عرفای حقیقت کبی و بونلره خلاصهٔ آفرینش و نقاوهٔ عالم و غایة و علت ایجاد
کارخانهٔ بنی آدمدر و مطرح انوار ازلی و مطمح انظار لم یزلی بونلردر و بونلر نهادی و غیریلر
لیلی و ضیافت ایجاددن مراد و مهمانخانهٔ عالمدن بونلر مقصود و سایرلر طفیلیدر
بیت بیا که مایدهٔ لطف کردکار جهانرا تو مهمانی و عالم درین میانه طفیلی و
حکما دیمشلردرکه پادشاه سعید اولدرکه علاقهٔ ارتباط و اختلاطین بو طایفه ایله
ایلیوب مراجعت و مشاوره سین بونلر ایله قله و بو طایفهٔ سایر طوایفه غالب
و حاکم و اقتدا و اقتفاسن انلره دایم و قایم ایلیه که نشانهٔ دولت حقیقی بودر
فقیر ایدرین طالب دنیایی دونی و حریص جاه و مراتب اولن علماء رسوم که انلره
علماء سوء دیرلر و صوفیهٔ ظاهر آرای که بونلره متأکله دیرلر بونلر خارجدر
پس پادشاه حازمه لازمدرکه صحیح العیار ایله قلبی فرق و خالصله معشوشی تمییز
ایلیه کندویه ملازمت ایدن علمایه حصر نظر ایتمیوب زوایا و اطراف و اکنافده قطع طمع
ایدن علمایه طالب و راغب اوله نته کم دیمشلردر قطعه قل للامیر نصیحة لا ترکنن

الی الفقیه

الی الفقیه ان الفقیه اذا اتی ابوابکم لا خیر فیه و تربیت فضلا کبار سلاطین و امرا
اچنده مرغوبدر مولانا جلال دوانی نقل ایدرکه رکن الدوله حسن بن بویه دیلمی که
عراق عجم پادشاهی ایدی و ری شهری تختکاهی ایدی و تربیت علما و جمعیت فضلا ایله
ملوک و سلاطین اچنده ممتاز ایدی اول زمانده کفار روم اهل اسلامه هجوم ایتمشدی
رکن الدوله اکا مقابله ایدوب منصور و مظفر اولدی دفعهٔ ثانیه ده روم ینه هجوم
ایدوب لشکر عراق هزیمت و افتراق اوزره اولوب بعضی اسیر اولدیلر قیصر روم اسرایی
اوکنه کتوروب ری شهرندن ابو نصر نام بر کمسنه بولنوب اکا ایتدی سکا بر خبر دیسم
پادشاهکوز رکن الدوله یه انها ایدرمیسین ابو نصر ایتدی علی الرأس و العین پس مکفور
ایتدی حسنه دیه سنکه قسطنطنیه شهرندن چقدم که عراق ولایتن خراب ایلیم
اما چون سنک سیرت احوالک تفحص ایتدم بلدم که آفتاب دولتک عروج و ممکن امکانده
اولن سعادتلرک حیز فعله خروج ایتمک اوزره در بر پادشاه که ندماسی علما و حریف
میدان و کاسی فضلای ناس اوله ابو الفضل بن عمید و ابو جعفر خازن و علی بن قاسم
و ابو علی ساعی کبی آنک دولتی تزاید و سعادتی تساعد اوزره اولمق مقرردر و ارباب دولت
و اقباله تعرض مقتضای عقل دکلدر اول سببدن قصدمدن رجوع ایلدم و اول
پادشاه که ندما و مصاحبلری اراذل و اصاغر و مضاحک و مساخر اوله دلیلدرکه

سهم سعادتدن بی نصیب • وکوکب دولت واقبالی غروبه قریبدر شاعر روم مولانا ذاتی
حکایت ایدردیکه ابتداء ظهورمده سلطان قورقود بن سلطان بایزید خدمتنی شهزاده
ایکن مدح ایتدم مقبول طبعی اولوب بنی ندماسلکنه نظم اتمک استدی • اول اثناده شهزاده
دریایسارله تفرج ایچون کشتی سوار اولدق • شهزاده نک برسارنده ندیمی وار • انی برسر کشاده
صندوغه قویرلر • رسنی مقره ایله بالایه چکوب دفعةً قویویررلر دریایه دوشوب
جامه لری تر • وکندوسی زیروزبر اولور مصراع جامهای کهنهٔ او ترشد وخود ترنشد •
خلاف مضمونی اوزرینه اظهار تألم واضطراب • وشاهزاده یه دشنام بی حساب ایدوب
شاهزاده قهقهه ایله خنده ایدر • ندیم تر جامه لرین چقرب صوین صقر • انعام شهنشاهیدن
جدید وخشک جامه لر چقر • تکرار سازنی الینه الوب صندوغه کیرر • دعای نامقبول
کبی بر مقدار بالایه چکلور • وقضای بدکبی نازل اولوب غرقهٔ آب ومبلول الجسم وثیاب
اولور • اول ینه دشنامه آغاز • وشهزاده خندهٔ قهقهه ایله دهن باز ایدر • وآخر نهاره دک
کشتی سایر • وبو حالت شهزاده ایله مسخره اراسنده دایر اولور • بن چون بو حالی مشاهده
ایلدم • بلدم که پادشاهلر ایچنده فایق • وتخت سلطنته لایق دکلدر • اکا خدمت
ایده نه نکبت خادم • واکا ندیم اولان بالآخره نادم اولور • دولتنه انتظار • وندامتنی
اختیار اتمدم • فی الواقع نجم سعادتی ریزان • وتخت سلطنت آل عثمان اندن کریزان

اولدی

اولدی • بز کلالم اقسام بنی آدم بیاننه • قسم ثانی انلردر که کندولر بالطبع خیر اوله
اما خیرلری کندولره منحصر اولوب آخره متعدی ومنتشر اولمیه • وبو طایفه اولکیدن
انکیچون متأخردر که انلرک چهرهٔ احوالی حلیهٔ کمال واکمالله حالی اما بونلر کمالله
متحلی اکمالدن خالیدر • پادشاه بو طایفه دخی مرعی • ومصالح حاجتلرین مقتضی اتمک
کرک • قسم ثالث اولدر که بالطبع نه خیر ونه شریر • ولوح استعدادی ایکی جهتدن
خارجدن نقش پذیر اوله • وپادشاه بو طایفه دخی ظل حمایتده آسوده اتدکدن صکره
تحصیل خیر وکماله تحریص ایلیه امیددر که استعدادلری فساددن محفوظ • و
برکت واعانتله خیر وکمالدن بهره مند ومحظوظ اوللر • قسم رابع انلردر که بالطبع
شریر اوله • اما شرلری کندولره مقتصر • وآخره متجاویز ومتعدی اولمیه • وبو طایفه
تحقیر • واهانت اتدکدنصکره مواعظ وزواجر وترغیبات وترهیبات ایله بشارت
وانذار ایده لر که مقتضای طبعلری اولن شردن انابت • وداعی خیر نداسنه اجابت
ایده لر • قسم خامس انلردر که بالطبع شریر • وشرلری آخره تجاوز وتأثیر ایده • وبونلر
اخس خلایق واسفل طبقات انامدر • وطبقهٔ اولی یه ضد کامل ومباین تامدر • و
بونلر دخی نیجه مرتبه اوزره در • بعضی که نسبتله اعلاسی در • فی الجمله طبیعتدن خروج •
ودرجات خیره عروج اتمک امکانی واردر • انلری انواع زجر وتأدیب ایله اصلاح و

وتهذیب اتمکه همت اتمک کرک • بعض آخری که امید صلاح وشایبهٔ رایحهٔ نجاحلری یوقدر
اکر شری شامل دکلسه انلر ایله مدارات اتمک کرک • واکر شری شامل ایسه ازالهٔ شرلری
عقلاً وشرعاً واجبدر • ودفع شر دخی نیجه طریقله متصوردر • بریسی حبسدر واول
اهل مدینه ایله اختلاط اتمکدن منع قلمقدر • اکنجیسی قیددر • واول تصرفات بدنیه دن
دخی منع اتمکدر • اوچنجی نفیدر • واول سکون مدینه ودخول تمدن اتمکدن منع قلمقدر
اکر بو اموریله شری مندفع اولمزیسه حکما قتلی جایز میدر دکلمیدر اختلاف اتمشلردر
اما اظهر اقوال بودر که سبب فساد اولن عضوینی قطع اتمکله اکتفا ایدوب قتلنه
اقدام اتمیه لر • مثلا سارقک قطع یدی ایله ولوطینک قطع آلت تناسلی ایله اکتفا ایده لر
زیرا شر وضرر بونکله منتفی ومنعدم اولیجق بنیان حقی که وجود انسانیدر بالکلیه
منهدم اتمک مناسب دکلدر • مکر که دفع ضرر قتلندن غیری ایله مندفع اولمیه • اول
تقدیرجه آخر الدواء الکی مضمونیله عمل اولنه • والحق بو امورده شریعت حقه اقتفا و
آنک حدودنده وقوف رسومی ایله اکتفا اولنه که • ومن یتعد حدود الله فقد ظلم شرع
شریف قتل بیوردغنه ترحم اولنمیه • ولا تأخذکم بهما رأفة • وشرع قتل تجویز اتمدوکی
یرده سیاست وضبط مملکتدر دیو اراقهٔ دمایه اقدام اولنمیه • وبعض امرای عصره شیطان
تسویل والقا ایدر که بو زمانده شریعت مطهره یه اقتفا • وطریقهٔ محمدیه حدود و

زواجری ایله

زواجری ایله اکتفا اولنورسه اصلاح عالم متعذر اولور • زیرا شمدی اهل فساد
وحرامی وقطاع الطریق متکثردر • وبو تسویل باطل وتخییل عاطل ایله اراقهٔ دمایه
مشغوف • وتوهمات وظنونله تعذیب خلایق اتمکه همتلرین مصروف ایدرلر • و
بو تصور کاسد • وخیال فاسددر قطعه سیاستت بکمان رسم معدلت نبود •
که تا یقین نشود خون کس نشاید ریخت • بهر دیار که حکم از ره کمان باشد • بزود زود
بیاید ازین دیار کریخت حکایت اولنور که سلطان سعید نور الدین شهید حضرتلری
قدس سره موصل شهرنه مالک اولیجق آنک جامع کبیرین بنا اتمکه شروع ایدیجک
منلا عمر نام بر عالم عامل ومتقی کامل وار ایدی انی امین بنا ایلدی • وانلر شمدکی زمان
کبی عمارات ومعابد بناسنه سپاهیلردن امین بنا اتمزیدی • چون بنا تمام اولدی
بعض اهالی شهر زاهد ملا عمره تکلیف ایلدیلر که پادشاهه انها ایلیه که بر مقدار سیاست
اجرا ایده که محض قوانین شرعله اکتفا اتمکله اهل فساده طغیان کلمشدر • ملا عمر ضمن مکتوبده
بو معنایی تحریر ایدیجک نور الدین شهید حضرتندن جواب کلور که دین اسلام و
ملت نبی مکمل علیه الصلوة والسلام که نور الهی اندن لامعدر خاتمهٔ ادیان واکمل
شرایعدر • حاشا که خاتم ادیانده که دین خاتمدر خیرات مجتمع • وافضل شریعت استعمالی
ایله شرور ومفاسد بالکلیه مرتفع اولمیه ونص • الیوم اکملت لکم دینکم • قاطع •

وتخیلات وتوهمات غبارین رافع در • ملا عمر خدمتلری تصور اتمسونکه بو فقیر
جادهٔ شریعتدن دانهٔ خردل مقداری خروج • ومضایق قوانین باطله وسیاسات
بدعیه یه ذره قدر ولوج ایلیه • انشاء الله تعالی برکات شریعتله جمیع شرور مرتفع
وخیرات وحسنات مجتمع اولور • وما ذلک علی الله بعزیز • چونکه مکتوب سلطانی منلا عمر
خدمتنه واصل اولدی • دایما اوقوراغلردی که کورک زاهدک پادشاهه کتابنی وکورک
زاهده پادشاهک خطابنی • یعنی معتاد امر برعکس اولمق ایدی • وعلمای کبار که تاریخ و
سیرت حضرت نور الدین شهیدی تحریر اتمشلردر • ابن اثیر ابو شامه ابن خلکان کبی
اتفاق اتمشلردر که اول پادشاه عادلک شریعت مطهریه حسن توسل وفرط اتباع
اتمسی برکاتیله ممالک محروسه وبلاد مأنوسه سی اولقدر امن وامانله مملو • وآیهٔ حفظ
وحراست صحیفهٔ روزکاردن اول وجهله متلو ایدیکه • اقاصی کردستان وموصلدن
حدود صعید مصر وسرحد رومه وارنجه برخاتون ضعیفه تن تنها اموال جزیله بی
منتهایله مسافرت اتسه • افراد آفریده دن بر احد سر راهنه کلمک • واندن بر حبه اخذ
اتمک متصور دکل ایدی • وشرب خمور وفواحش ومنکرات ممالکندن بالکلیه
مرفوع • وباج وخراج • ودست نهب وتاراج • رعایا سندن بالتمام مدفوع اولمشیدی
وسلطان صلاح الدین دخی عدالتده اکا اقتدا • وتقلید ایدوب عدل وشرعله نام نکین

کتابت

کتابت کنارهٔ روزکارده تخلید اتمشیدی • وعلما دیرلر که بو ایکی پادشاه شریعت پناه که
سیرتلری عدل وشرعک محجتی در • آخر زمان پادشاهلرینه حق جل وعلانک حجتی در
زیرا پادشاهلر دیرلر که فساد عالم وضلال بنی آدم اول مرتبه یه وارمشدر که
اصلاح عالم حد اقتداردن افزون • ورعایت عدالت حیز امکاندن بیرون اولمشدر
نته کم بعض خلفای مروانیه دن مرویدر که استدعای عدل واجرای شرع طلب
ایدوب سیرت خلفای راشدینی رضی الله تعالی عنهم ذکر ایدنلره دیر ایدیکه سز بکا
ابو ذر وابو درداکبی رعیت اولک بن سزه ابو بکر وعمر کبی خلیفه اوله یین • پس حق جل
وعلا آخر الزمان • وهیجان فتن بی کرانده طریقت نبویه یه سالک • واجرای قوانین عدل
وشرع اتمکه مالک • ایکی پاشاه عدالت دستکاه کتوردیکه انلر ایله باقی پادشاهلری
الزام • وعذر باطللرین اعدام ایلدی • چون سوق کلام بو رایه کلدی • ینه صدده رجوع
ایده لم • چون بر کمسنیه بحسب الشرع حد لازم کله انی شفقتله یا شفاعتله اهمال اتمیه
خون ناحق ایدنه دخی قصاص بویله در • اکر ولی مقتول عفو وصلحی مقبول کورمیوب
قصاصی الزام • وحقومی الیویردیو حاکمه اقدام ایدرسه حضرت خواجهٔ کونین مفخر ثقلین
که نبی رؤف رحیم • وانک لعلی خلق عظیم • صلی الله علیه وسلم • انک خلق بزرکواری
وصفی در • امتنه کمال عفو ومرحمت • وستر عیب وذلت اوزرینه ایدی • الا حدود شرعیه ده

بعد الوجوب عفو واسقاط اتمکی اصلا جایز کورمزیدی روایت اولنور که بنی مخزومدنکه
قبایل قریشدندر برخاتون سرقه ذلتنه مبتلا اولدی اشراف قبیله سی عفو رجاسن
ایدیب دیدیلر که بونی حضرته کمسه شفاعت ایده مز مکر اسامه بن زید که جناب رسالت
پناهی نک صلی الله تعالی علیه وسلم بنده و بنده زاده سیدی وطوق نعمت عتق نبوی
کردن وجودینک قلاده سیدی پس اکا بو شفاعتی تکلیف ایدیب اول دخی حضرته
صلی الله علیه وسلم ذکر شفاعت ایدیجک غضب عظیم عارض اولوب قوی متأثر
اولدیلر و دیدیلر که حق جل وعلانک حدینه شفاعتمی ایدرسن اول الله حقیچونکه
بنی حقله بعث ایلدی قزوم فاطمه سرقه ایلسه یدین قطع ایده رین سزدن اول کچن
امم انوکله هلاک اولدیلر که ضعفایه اقامت واشرافه رعایت ایدیب حدی اسقاط ایدرلردی
پس نته کم طبیب حاذق عضو مضری قطع اتمکی واجب ومضرتنی باقی بدندن ازاله
اتمکی اهم مآرب بیلور کذلک سلطان عادل دخی واجب القتل اولان مفسدک قتلی
لازم وضررنی عباد وبلاددن دفع اتمکده سعی دایم ایده شرط ثانی اولدر که طوایف
وطبقات مذکوره مراتبده تساوی وتکافؤ رعایت اولندقدن صکره قسمت خیرات
وایثار مبرات اتمکده هر برینک استحقاق واستعدادین رعایت ایلیه وخیرات اوچ قسمدر
سلامت واموال وکرامت وهر شخصه بو اوچ قسمدن استحقاقی دکلو نصیب اجرا ایدوب

نقص

نقص ایلمه یه که بوکا جوردر وزیاده دخی ایلمیه که غیره جوردر پس شرکای علم
وطلب کمالدن بعضی نه منصب وجاه ومزید انعام وتصدر جهتندن اقران وامثالندن
زیاده رعایت ایلسه انلره ظلم وجور اولور بلکه کاهی غیظ وغضبندن طلبلرینه
فتور واجتهادلرینه قصور کلوب نقصان کماله مؤدی اولور پس پادشاه صاحب
انتباه بو مقامده اهتمام اتمک کرک ورعایتی استحقاقه کوره اتمام اتمک کرک ودیمیه که
بو فضل ورعایتم در استدوکم کمسنیه ایده رین آخرک حقن نقص ایلمدم نه لازم
اولور کلام ملوک وحکام فصل الخصام وقسمت انصبا واقسام اتمکده عدل فی القضیه
وقسمت علی السویه اتمکله مأمورلردر ومناصب ومراتب تقسیمنده شرط استحقاق
واستیهال رعایت اولنمامق ظلم وضلالدر ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی
اهلها آیت کریمه سنده مفسرلر ذکر اتدیلر که توزیع مناصب وتوجیه مراتب دخی
اهلنه اداسی واجب اولن اماناتدندر وحدیث نبویکه من قلد انسانا عملا وفی
رعیته من هو اولی به منه فقد خان الله ورسوله وجماعة المؤمنین نص صریحدر
ودلیل عقلی دخی ظاهردر که مناصب عالیه ومراتب سامیه نا اهللره توجیه وغیر
مستحقنه تفویض اولنمقدن دین ودولت وملک وملة خلل وذلل اولقدر عارض
اولور که تدارکی ناممکن وتلافیسی نامیسور اولور ونظر صایب وفکر ثاقب دلالت

ایدرکه هر خللکه احوال عالمده ظاهر • وهر زللکه کارخانهٔ بنی آدمدن صادر اولور
اکثری مناصب نا اهله توجیه • ونا مستحقلر مسند امارت ووزارت وبالین قضا
وتدریسده ترفیه اولنمقدن اولمشدر • پس پادشاه صاحب اختیار ووکلای مسند
اختیار اولنلره لازمدرکه تفویض مناصب • وتوجیه مراتب ایتدکده احتیاط
کامل وورع غالب استعمال ایدیب جرعهٔ ارتشا ایله انتشا • یا متعلق وزیردستلرینه
یعطی من یشا اولیب • یا شفاعت باطله قبولی ایله نامهٔ ظلمی که وضع الشیء فی غیر
موضعه در انشا ایتمیه • وکندو دخی نا مستحقه شفاعت مستحقلره شناعت و
جاهللره اعانت عالملره اهانتدر • واصحاب تقلید واختیار • وانلره تنفیذ شفاعت
ایتمکه صاحب اقتدار اولنلر اخذ هدایا وتحف ایتمکدن بغایت احتراز • وبر طرف
اولمق کرک که اخذ هدیه عدل فی القضیه • وقسم علی السویه ایتمکله هرکز جمع اولمز
بیت اذا دخل الهدیة دار قوم • تطایر الامانة من کواها • واصحاب حکومت وار
باب قضا وقسمت اولنلره هدیه رشوت محض در • وحدیث صحیحده وارد اولمشدر که
هدایاء الامراء غلول • وهدیهٔ ادنی پیش کش قومغله حله منقلب اولمز • بو جمله که شرح
اولندی تقسیم خیرات وکراماته متعلق اولندر • وبعد التقسیم خیراتی اصحابنده تنقیه وتنمیه
ایتمک دخی کرک • یعنی هرکسه مستحق اولدوغی خیر وکرامت • پادشاه صاحب عدالت

طرفندن

طرفندن واصل اولدقدنصکره بی موجب یدندن انتزاع اولنمیه • بو مرتبه عدالتدن
جزء در • وعدالتدن صکره مرتبهٔ احسان واردر • واحسان اولدرکه شخصه
مستحق اولدوغی مرتبه دن زیاده احسان ایتمکدر • وحکما ایدرلرکه احسان پادشاه
مقارن هیبت کرک • زیرا هیبتدن خالی اولیجق خلقه بطر وغرور وجسارت وطمع زیاده
حاصل اولسه کرک • وطامع اولن کمسنیه نقدر احسان اولنسه • زیاده طلب ایتمکدن
خالی اولمز • وهر کمسنه کندو زنده اولدوغی مرتبه دن زیاده فضل وکمال تصور ایتمکدن
خالی دکلدر • زیرا هر کس نفسنه محب وعاشقدر • ومحب محبوبک هر فعلنی کمال و
هر خصلتنی هنر عظیم عد ایلر بیت عیبم هنر وکمال بینند • خارم کل نسترن نمایند
ودخی نفسک کندو کمالنه علمی حضوری • وغیرک کمالنه علمی حصولی • علم حضوری
حصولیدن اقوی در • پس کندو کمالی زیاده منکشف اولیجق قوی ظن ایلر • چون
کمسنه کندوده کمال قوی تصور ایدیجک رعایت کامل طلب ایتسه کرک • پس
اکر احسان هیبته مقارن • ولطف وکرم نوع قهر وادبه مصاحب اولمزسه • تجاسر
اقدام عام سببی ایله اختلال نظام • وعدم انضباط امور خواص وعوام اولمق لازم
اولور • وپادشاه رعیتی الزام قوانین عدالتله الزام • وقبول طرق فضیلتله تکلیف
وابرام ایده • زیرا نتکم بدنک قوامی طبیعتله • طبیعتک قوامی نفسله • نفسک قوامی عقللهدر

کذلک مدینه نک قوامی ملکله ملکک قوامی سیاستله سیاستک قوامی حکمتله در
چون حکمت مدینه ده متعارف و ناموس ربانی ملکده مقتدا اوله نظام حاصل
و نفوس کمال ممکنه واصل اولور اما اکر حکمت متروک اوله ناموسه خذلان یتشور
و ناموس مخذول اولیجق زینت و رونق ملک نابدید و فتنه لر ظاهر و رسم مروت
مندرس و نعمت نقمته مبدل اولور تنبیه اقامت عدل اول وقت منصور اولور که
پادشاه محتجب و ارباب حاجات و ستمدیده لر بث شکوی و عرض حاجت ایده مدکندن
مضطرب اولمیه زیرا پادشاه ورای پرده تواریده متستر و احوال رعایا و مخایف
و مظالم برایا و استحقاق ارباب کمال و اطراف و ثغورده اولن احوال اکا واصل
اولمق متعذر اولوب اشخاص معینه و آحاد معدوده اخبارینه منحصر اولیجق ممکن که
انلر دخی غرض نفسدن عاری اولمیوب دقایق احوالی کما هو حقه اعلام ایتمکله نیجه
ارباب فضل و کمال زوایاده مختفی و نیجه ارباب ظلم و ضلال منتشر اوله و اکر هر کون
بالذات نظر احوال رعایا و دفع مظالم و مخالف برایا ایده مزسه باری هفته ده یا آیده
بر کون تعیین ایلیه که انده مظلوم و محروم اولنلره دستور ویروب بالذات کلام و
شکوی لرین اصغا و استماع بیوروب و مظالم بلوی لرین دفع و رفع ایلیه و اکا سره
پادشاه لرینک عادتی بو ایدیکه یلده بر نیجه معین کونلری وار ایدی انده آشکارا

اوتورب

اوتورب قوی و ضعیف و وضیع و شریف کیمه اولورسه اذن ویررلر ایدی کلوب
بالذات پادشاهه ملاقات و احوالنی عرض ایدردی حکایت اولنور که نور الدین
شهید حضرتلرینک اوایل ایامنده اسد الدین شیرکوه اکبر امرا اولمغله و کلاسی
و ممالکی رعایادن اموال و ضیاع اخذ و غصب ایتمکدن خالی دکللر ایدی چون
نور الدین شهید حضرتنه شکوی اتدیلر دار العدل نام بر سرای یپوب انده جلوس
و نظر مخایف و مذاهب اربعه نک قضاة و مفتی لرین احضار ایتمکه عازم اولدی
اسد الدین دار العدل بنا اولنمغی استماع ایدیجک تفکر ایلدیکه عدل و سیاست نور
الدین عالملره معلوم جمله امرا و اجناد هیبت و شکوهندن موم اولمشلر و دار العدل
بناسنه هیچ احتیاج یوقدر مکر بنمچون بنا ایدر پس و کلاسنه و ممالکنه احضار ایدوب
خطاب ایلدیکه نور الدین دار العدل بنا بیوردی غالب بنمچوندر شویله که بندن
شکایت ایده لر سزدن بریکوزه دعوی لازم کله بی تأخیر قتل ایده رین دیو ایمان
غلاظ ایلدی هر بری خصمایی ارضا ایلدیلر دیرلر که نور الدین دار العدلده
اوتوروب هیچ مشتکی کلمدی و تمام نور الدین زماننده بطال ایدی و حدیث شریفده
وارد اولمشدر که فردای قیامت ارباب حکومت احتجاب ایدوب ارباب حاجات انلره
واصل اوله مدوغندن ارتوق عتاب و عقاب کورمیه لر و دخی بیورمشلر که

هر کمسنه که امور مسلمیندن بر امر اکا مفوض اوله • واول قپوسنی سد ایدوب مظلوملر
ومحتاجلر اکا واصل اولمیه • حق جل وعلایه غایت احتیاجی زماننده رحمت قپوسی سد
وحقک رحمت عام کرم تامنه واصل اولمیه • وپادشاه صاحب انتباه اولنه نقاب
رجال • وعدول اهل فضلدن وکمالدن نیجه مخبر صادق • ومنهی اخبار کرک که
رعایاسنک احوالی معلوم • ضعفادن کمسنه مظلوم • وفضلادن هیچ احد تربیتدن
محروم اولمیه حکایت اولنور که چون عهد خلافت ابو جعفر منصوره ایرشدی ایتدی
بن غایتده محتاجین درت طایفیه • انلر کملردر یا امیر المؤمنین دیدیلر ایتدیکه
برسی وزیر صالحدر که نسیان ایدرسم تذکیر • اکر ذکر ایدرسم معاون وظهیر اوله
اکنجسی کاتب حاذقدر که احوالی صحت وسداد اوزره تحریر ایده • اوچنجی حاجب معتمد
درکه مظلوملری بکا ایصال ایلیه • دردنجی کلیجک سکوت ایلیوب • اول نه در
یا امیر المؤمنین دیجک آه آه دیوب اول مخبر صادقدر که احوال عساکر ورعایا
واطراف مملکتده اولن قضایایی بکا صحتله انباء واعلام ایده که مظلوم وظالمک
فرقنه عارف • وامین وخاینک تمیزنه واقف اولم دیدی • خلفای عباسیه زماننده
هر شهرده بر کمسنه اولوردی • اکا صاحب البرید دیرلر ایدی • علوفه سنیه سی اولوردی
اول ناحیه ده احوال حکام ورعایا • وحوادث قضایادن نه واقع اولسه جزئی وکلی

بلا توقف

بلا توقف اعلام ایدردی • وسلاطین قدما وخلفادن شهامتله موصوف • و
ضبط وسیاستله معروف • اولنلر استعلام احوال ممالکه اهتمام تام • واعتنای مالا
کلام ایدرلریدی • وبو مهمه نیجه خزاین صرف ایدرلریدی حکایت ایدرلر که مأمون
خلیفه نک بغدادده کندویه نهانی خبر ایرشدررایدی • یوز کمسنه سی وار ایدی
وهر برینک عظیم علوفه لری واریدی • وارکان دولت انلری بلمزلریدی • بو سببله
مملکتنی بر وجهله ضبط اتمشدی که ممکن دکل ایدی اکا غیر واقع قضیه عرض
اولنیدی • بر کون اواسط عسکریلرندن بر کمسنه رکابنه رقعه صونوب بش اوغلوم
واردر خادم درکاه • وجندی وسپاه اولمغله لایق اولدیلر • وانلرک مؤنت ومعاشلرندن
عاجزم هر برینه علوفه وجرایه متعین بیورلمق رجا ایده رین دیجک مزبوری کتوردب
بن سنی بلمزمین صنورسین سنوک اوچ اوغلک وایکی قزوک واردر • هر برسنک سنی شوقدر
در • دیو بیان ایدوب مزبوره حیرتدن غشی عارض اولدی • ومعتضد که خلفای عباسیه نک
شهامت وشجاعت وفراست وکیاستله ممتازلرندندر • بو خصوصده عجیب فعللری
واردر • بعضنی مسعودی • مروج الذهب نام کتابنده ایراد اتمشدر • تفصیلی تطویله مؤدی
اولور • واحوال دشمنی دخی بلمک پادشاهه مهم عظیمدر • ونیجه پادشاهلرک دشمن
احوالن بلممک سببی ایله تاج وتختی برباد اولدی • ودشمنک طرق مکاید وافکار وآرای

کتم

خفیه سنی مطلع اولوب کندو فکر و رأینی ایلیه و ابو مسلم خراسانی که دولت مروانیه
ثابت الأساس و رفعت و علوده فرقی فرقدینه مماس ایدی زیر و زبر ایدیب آل عباسی که
خمول و انزواده ایدیلر مسند خلافته کچوردی حزم و عزمله موصوف و کتمان سر
و اطلاع سر خصمله معروف ایدی نتکم دیمشدر شعر بلغت بالرأی والتکمان
ما عجزت عنه ملوک بنی مروان اذا حسدوا ما زلت اسعی بجهدی فی دمارهم والقوم
بالشام صرعی طال ما رقدوا حتی ضربتهم بالسیف فانتبهوا من نومه لم ینمها
قبلهم احد ومن رعی غنما فی ارض مسبعة فنام عنه تولی رعیه الاسد و بالجمله ضعف
و قلت دشمنه مغرور اولمه نک مضرتی بیحد و بو خطادن مسلوب و منکوب اولمش
ملوک و امرا بی عددر حکایت اولنور که چون معتضد خلیفه زماننده قرامطه خروج
ایلدی معتضد عباس نام قایدی قرق بیک مقداری عسکر ایله دفعلریچون کوندردی
روایت ایدرلر که قرامطه یدی یوز کمسنه ایدی غایت قلت و ذلتلرندن غلبه سنه
حکم ایدیب خلیفه یه بیک بشارت کوندردی چون ملاقات اولدی قرامطه بذل
ارواحه متفق اولمشلر ایدی عسکر بغدادتن پرور و سایه نشین اولمشلر ایدی هجوم
و حمله قرامطه دن منهزم اولیب اکثری قتیل و عباس اسیر اولدی بغداده صباح بیک
بشارت بیهوده که عباس کوندرمشدی واصل اولوب بعد الظهر خبر انهزام داخل

اولدی

اولدی غرور عباس سببی ایله دین اسلامه وهن عظیم طاری اولوب قرامطه نک احوالی
غلبه اوزرینه جاری اولدی چون دشمنده آثار غرور کوره سین غنیمت بیلوب
اسباب ظفردن عد ایلیوب تواضع و مسکنت زیاده ایدیب تذلل و تأمل ایله درکاه وهاب
مطلقدن فتح و نصرت طلب ایله بیت بجنک دشمن اکر نیست یاور من کس غرور
دشمن دون یار و یاور من بس و سلاطین ماضیه که بربریله جنک و قتال ایتمشلردر
احواللری ملاحظه اولنسه و حکایتلری افواه روات و بطون تواریخدن مطالعه
قلنسه معلوم اولور که هر پادشاه که غروری پیشه قلمشدر و غلبه دشمندن بی اندیشه
اولمشدر نه دکلو لوای دولتی مرتفع ایسه ینه منکوب و نه قدر اسباب شوکتی مجتمع
ایسه ینه مغلوب اولمشدر و هر پادشاه صاحب انتباه که دامن تذلل ایله دست نسبتنی
قوی و کندوسنی عاجز مطلق و قدرت و نصرتی محض عطای حق اولمق طریقنه مستوی
ایلیه سنة الله تعالی بودر و لن تجد لسنة الله تبدیلا که نقدر شب ضعف
و قلته مبتلا ایسه بالآخره صبح غلبه سی تبسم و پرچم پرخم توغندن روایح نصرت تنسم
ایدر حتی دیندن بیکانه و شمع ضلالته پروانه ایسه دخی بو معنی مقرر و محققدر
حکایت اولنور مغول پادشاهی چنکیزخان که اکثر ربع مسکونی قهریله تخریب و شراره
شر غلبه و استیلاسی حدود مشرقدن سرحد مغربه قریب اولمشدر هر پادشاهه که مکتوب

یزسه کندویه تعریفات والتفات وطمطراق کلمات تخویف وارهاب اتمزیدی •
همان بوقدر یازردیکه چنکیز خاندن فلان پادشاهه اکر ایل اولورسکوز امان
بوله سیز • واکر یاغی اولورسکوز عاقبت نه اولاجغنی بزبلمزز انی قدیم تکری بیلور •
چوق افاضل کلامنده کوردمکه چنکیز قدرت وقوت وغلبه ونصرتدن نیه واصل
اولدیسه • بوسخن متوکلانه وکلمه متذللانه دن واصل اولدی • والله تعالی اعلم • وتیمور
دخی هر بازی جنک ایچون صفلر آراسته • ومیمنه ومیسره پیراسته • اولسه صفلر ایچنده
آتندن اینوب سجاده برقدر میوب خاک اوزره پنجه رکعت نماز قلوب • رخسارنی
خاکه سوروب کندویی حقیر وبیچاره کوروب • کریه ونیازله درکاه چاره سازدن فتح
ونصرت استردی • ورخ پرخاکله آتنه سوار اولوردی • کانه والعلم عند الله تعالی
بوقدر حروب ووقایعده مظفر ومنصور اولدوغی بوسببدندر تمثیه بیت برسخن
سویله یین دکلرسیک دور اولمز • هرکه مغرور اوله البته اول منصور اولمز • پس پادشاه
عاقل اولنه لازمدرکه دیده کار دیده دن اشک تضرعی نهانی ریزان • وپلنک کبر و
نهنک غروردن دایما کریزان اوله تمثیه صوررسک چاره مغرور اولمامقدر • کنار
خیردن دور اولممقدور • وغرور اولمدوغنک برعلامتی اولدرکه پادشاه • موجب قوی
وسبب ضروری اولمینجه حرب وقتال وجنک وجداله بادی اولمیه • زیرا کار حرب وقتال

پرخطر

پرخطر • وعواقب جنک دیده ادراکدن پوشیده تردر • کم من فئة غلبت فئة کثیرة
ادنی سببله عساکر جراره منهزم اولمق • وعدد یسیر بربهانه ایله دریا کبی لشکره
غالب اولمق چوق واقع اولمشدر • پس اکر ضرورت ایجابیله خالی دکل که کندو بادی
اولمق واقع اوله • یاخود خصمی بادی کندوسی انی دافع اوله • اکر بادی کندو
ایسه زنهار غرضی مجرد توسیع دایره مملکت • وتحصیل مال واسیر وشهرت اولمیه
بلکه اعلاء کلمة الله • واعزاز دین • ودفع ورفع کفار وملحدین اوله چون نیتنی تصحیح
وداعیه خیری غرض دنیویه ترجیح ایلیه • پس شرایط حزم واحتیاطی رعایت • واطراف
وجوانبی حفظ وحمایت ایدب فضل حقه توکل • ومدد ارواح طیبه دن توسل ایدب
شروع ایده • ومادامکه عسکرنده تفرق کلمه وذو الیق فهم ایده • حرب وقتاله اقدام
اتمیه که بونک کبی عسکرله دشمنه ملاقات اتمک ایکی دشمن اراسنه دشمکدر • اکر بادی
خصم ایسه کندوده مغلوبیت فهم ایدرسه عرض صلح ایلیه • قبول ایدرسه تم المرام • والا
توکل حق ایدب محاربیه اقدام ایده • که خصمک رد صلح اتمسی غرورندن اولوب • شوم
وعاقبت مغلوبیت ایله موسوم اولور • وپادشاه بنفسه عرصه کارزاره کرمیه • ومبارزه
ومحاربه اتمیه • زیرا عسکرک نصفی هلاک اولسه منهزم اولمامق ممکندر • پادشاهک
وجودینه ضرر کلسه جمله عرضه تلف اولمق مقرردر • پس پادشاه بنفسه جنکه

اقدام تهور وجنوندر • اظهار شجاعت استرسه همان قلبکاه عسکرده بی اضطراب
طورسون • وقتنده عساکری حمله وهجوم اتسون • وعسکردن اول فرار وانهزامه
مایل اولمسون • بو مرتبه پادشاهلره کمال شجاعتدر • زیرا جمله افراد دشمن ذات پادشاهک
اضرارینه طالب • وقتل واسیرنه راغبدر • پس آنوک مقامنده قراری تمام شجاعتندر •
سکردان کتابنده ذکر ایدرکه پادشاه هموز ابو الحسن هرنی سلطان مغرب شجاع کرار
وفارس علی مقدار ایدی • نیجه دفعه محارده بنفسه حومه هیجا ومضیق تنک وغایه کیرور
ایدی • شمشیر سرافکن وکرز مبارزشکن ایله صفوف دشمنی حرق • ونیجه مبارزی
خون کلکونه غرق • ایدب ینه زیر سایه علم جهان آراسنه کلوردی • اما اول زمانک
پادشاهلری انک بو فعلنی مذموم • وکندویی حرق تهور ایله موسوم عد ایدرلر ایدی •
حق انلر الندهدر • خواجه نصیر ایدر بو اصل پادشاه ظفر دخی بولورسه • بی هیبتلک
تهمتندن سالم • ومهابت ووقار ایله عالم اولهمز • ودشمن اوایل ظهورنده ضعیف
وقلیل اولدوغنه مغرور اولوب ترک حزم واحتیاط ایتمیه قطعه لا تحقرن ضعیفا
لان جانبه • وان تراه ضعیف البطش والجلد • فللذبابة فی الجرح الممدید • تنال ما
قصرت عنه ید الاسد رباعیه دانی که چه کفت زال با رستم کرد • دشمن نتوان حقیر و
بیچاره شمرد • دیدیم بسی آب زسر چشمه خرد • چون بیشتر آمد شتر وبار ببرد حکایت

اولنورکه

اولنورکه ابو المسلم خراساندن خروج ایدب اشیاع واتباع آل عباس که علم ولباسلری
سیاه اولمغله مسوده تسمیه اولنور ایدی • خراسان ولایتلرنده جوش اتمکه بشلدی
نصر سیار که مروان بن محمد جانبندن والی خراسان ایدی • قوت خصمی ملاحظه
ایدب مروانه استعانه مکتوبلرین کوندردی • بر مکتوبک ایچنده بو ابیاتی درج ایتدیکه
شعر اری خلل الرماد ومیض نار • ویوشک ان یکون له حزام • فان لم یطفها عقلاء قوم
یکون وقودها جثث وهام • اقول من التعجب لیت شعری • لایقاظ امیته ام نیام • مروان
مهمات آخره مشتغل اولدوغندن مکاتب نصره جواب وارسال مدد اتمکه قادر اوله
مزیدی • بو ابیاتی استماع ایدیجک نصره سرزنش ایدب بز اول وقت نایم اولدق که نصری
خراسانده قایم ایلدک • دیو اهانت ایدب نصره امداد واعانت ایلمدی • چون نصر کوردیکه
مقاومت عسکر ابو المسلم حیز اقتدارندن بیرون • الفرار مما لا یطاق من سنن المرسلین
محزون وکریان ترک ولایت خراسان ایدب چون واصل ملک ری اولدی • غموم واحزاندن
ماصدق لاحی اولوب انده دفن اولندی • بعده ابو المسلم عساکر مشرق ورجال خراسانله
عزم اخذ عراق وشام ایلدی • مروان بلدیکه طوفان بلا متلاطم الامواج • وابطال وشجعان
خراسان متراکم الافواج • ارشدی • ناچار عساکر دمشق وقحطان • وبقیه هوادارین بنی
امیه ومروانی جمع ایدب ابو المسلمه قرشو چقدی • عراق عربده نهر زاب کنارنده ملاقات

عسکرین واقع اولدی • علماء تاریخ واخبار ایدرلرکه اگرچه مروان شجاعت وشهامت
وعزم وحزم • ورأی وتدبیرده سلاطینک فایقلرندن ایدی • اما دولت مروانیه نک
ساقه سنده دولتی انقلابه یوز طوتمشدی • وزمانه عادتی اوزره ویردوکی نیه المغه
بشلدی مصراع • وان ادبرت راحة یقید السلاسلا • کوشش فایده ویرمدی • وسعی ومرؤتله
• مفید اولمدی • اساس دولتی تهدم وعساکری منهزم اولوب • اول موضعدن شامه
وشامدن مصره کریزان اولوب • عساکر عباسیه درپی اولوب دیار مصره بوصیرنام
قریه ده اسیر ایدوب آخرته تسییر اتدیلر • روایت ایدرلر مروان بونه قریه ده درد یحک
بوصیر دیدیلر • والی الله المصیر دیدی • اگر بنفسه حربه متوجه اولیوب عسکر کوندرمک
استرسه • سر عسکرلرندن بوکی کمسنه ده اوج صفت موجود اولمه • اول شجاع باسل وبهادر
یردل اولوب صیت شجاعتی اطراف عالمه شایع ومنتشر اولمش اولمه که صفت شجاعتده
غیری صیت شایع ومشهور • وقلوب اعداده متمکن ومذکور اولمه نک دخی نفعی عظیم
اکنجی رأی صایب وفکر ثاقب ایله معروف • استعمال خدع ومکایدا تکمله موصوف
اولمه • اوچنجی مشاهده حروب ومزاوله وقایع اتمش کمسنه اولوب • بیچه دفعه اشعه
شمشیر وسنان • معفر سری اوزره پرتو افکن وکرزوکوپال • ورمح جان شکال ایله
معرکه آرا وصف شکن اولمش اولمه • قطعه • بکارهای کران مرد کارزدیده فرست •

که شیر شرزه درآرد زیر خم کمند • جوان اگرچه قوی جسم وپیلتن باشد • بجنگ
دشمنش ازهول بگسلد پیوند • مصاف پیش نبرد آزموده معلومست • چنانکه مسلم
شرع پیش دانشمند • دردنجی شدة ومحنة صابر کسنه اولوب • دفع فرقه والملجأ
وفزع ایدر کمسنه اولمیه • حکایت • اولنور که نصر بن احمد سامانی امرسندن امیر ابو علی نام کسنه
سردار ایدوب برحربه ارسال اتمک استیجک بعض وصایا سفارش اتمک ایچون خدمتنه
کتوروب • شویله ایله شویله ایلمه دیرکن امیر علینک چهره سی منقبض اولوردی • چقوب
کتدکدن صکره پادشاه سبب انقباض صوریجک • معلوم اولجینده امیر آنی علینک
موزه سنده عقرب کرمش • واوزسکدوکده نیش اوردیغی امیر سلطان بومرتبه تحمل نه تعجب
ایدوب • تکرار دعوت ایدوب • بومرتبه صبر خلاف مقتضای عقل ایدی دیوب • امیر آنی
علی زمین بوس ایلدیکده پادشاه روی زمین بوسه سنی محاربتا عدا دولتنه نامزد
ایدوب • شرف خطابیله مشرف ایلدی • اگر بوبنده حضور شریفده برعقرب نیشه
صبر ایتموب • سعادت مخاطبه سنی قطع ایلیه حرب وقتال دشمن ایدرکن جرح
تیغ وسنانه وضرب کرز وکوپاله نیچه صبر ایلیه کرک دیدی • پادشاه تحسین وآفرین
ایدوب صلات سنیه دن بهره مند • وعطیات جزیله ایله ارجمند ایدوب • پایه عزتی رفیع
ومنصب ومقامی بلند ومنیع ایلدی • وجوانان نوخاسته که نادر نعمله پرورده

واکثر اعمارلری غنچهٔ کل کبی در پرده اولمشدر • انلری سر عسکر بلکه عسکرده داخل
قلمیه • زیرا اهل تنعمدن اخطار وشدایدده خطیر کلمز • وناز پروردلر • بار همتی منزل
مقصوده ایرشدرمز بیت ناز پرورد تنعم نبرد راه بدوست • عاشقی شیوهٔ مردان
بلاکش باشد • کتاب تاجیده حکایت ایلرکه معز الدوله دیلمی نک بر غلام بدیع الجمال
لطیف الاعتدالی • وار ایدی که چمن حسن ولطافتده سبزهٔ نورسیده • وکلبن لطف و
ملاحتده کل تازه دمیده ایدی • معز الدوله انک جام محبتندن نیم مست • وآشوب
طرهٔ سندن ملک وجودی پرچین وشکست ایدی • غایت محبتندن انی سر عسکر ایدوب
آل حمدان بکلرینک برسی ایله محاربه ایچون ارسال ایلدی • وزیر فاضل ابو محمد مهلبی
انوک قاید عسکر اولمسنی درونندن صواب کورمزیدی • ودیر ایدی بو پسر اسباب عشق و
هوادندر • الات جنک ووغادن دکلدر • وبو قطعه یی آنک حقنده نظم ایتمشدی •
قطعه طفل یروق الماء فی • وجناته ویرق عوده • ویکاد من شبه العذا • را ان تبدو
نهوده • تاطوا بمعقد خصره • سیفا ومنطقة تؤده • جعلوه قاید عسکر • ضل الرعیل
ومن یعوده • راوی ایدر عاقبة الامر مهلبی اشارت اتدوکی وجه اوزره جایکیر اولوب
عسکر شکسته وسر عسکر اسیر اولدی • ومادامکه حیله وتدبیر ایله تفریق عسکر دشمن
ودفع شر عدو ممکن اوله حرب وقتاله مباشرت اولنمیه اردشیر بابکان ایدرکه تازیانه

کفایت

کفایت اتدوکی یرده عصا استعمال اولنمیه • وعصا یتدوکی محلده شمشیر وتیر اله النمیه
وجمله دن عاجز اولیجق حربه اقدام اولنه که حرب علاجاتده کی کبیدر • وکی آخر الدوادر
وحروبده استعمال حیله وکید جایزدر • حدیث شریفده الحرب خدعة • وترکی کویلر
دیرلر ارلک اون طقوزی حیله در • وجناب رسالت پناهی صلی الله تعالی علیه
وسلم • بر جانبه غزا قصد ایلسه لر • آخر جانبی ایهام بیورر ایدی • ومقصودلرینی
تصریح بیورمزلر ایدی • مکر تبوک غزاسنده تصریح بیوردیلر که سفر دور ودراز
وخلق بی آلت وجهاز ایدیلر • اصحاب کرام تهیء تام ایتسونلر ایچون انده تصریح
بیوردیلر بیت سکندر با شرقیان حرب داشت • شنیدم در خیمه بر غرب داشت
واستعمال حیله ده تیمور عجایبدن ایدی • ابن عرب شاه ایدرکه بر جانبه سفر قصد
ایلسه اول بار عام وجانقوی عظیم سردارلری میر هزاره ومیر صده لری جمع ایدوب
مشورتله بر جانبی مقرر لریدی • بعده انلره طغیلوب خواص امراسی که ارکان فساد
واوتاد خیمهٔ بغی وعناد ایدیلر • سیف الدین آل ملک عباس برندق وانلرک امثالی
خلوت خاصده آخر جانبی ترجیح • واول طرفه عزیمتی تصحیح ایدوب هر برسی خیمه سنه
کلوب خواصنه خبر اخبار ایدوب • علی الصباح اول جانبه بر مقدار مسافه بر مقدار
متوجه اولوب • اوردوده اولن جواسیس اطراف هر بری مخدوملرینه فلان جانبه متوجه

اولدی • حتی بر مقدار مسافه اول جانبه بیله کتدم دیو خبر ویرب تمام آسوده و فارغ
اولورلر ایدی • بو طرفدن تیمور پر شرور اول جانبدن دونوب مرادی اولن طرفه که
هیچ آفریده خبردار دکل ایدی الغار ایدب خواب استراحتده یتورکن یتشوب قتل و اسیر
و نهب و غارت هر نه که مراد ایدر ایقاع ایدب • مسلمانلر کریان و کندوسی خندان • و جمله
ارباب عقول انکشت در دندان اولورلر ایدی • اکر لشکر دشمن انبوه اولورسه تدبیر ایله
کندو عسکرین کثیر کوسترمک کرک نته کم حکایت اولنور تیمور اوایل ظهورنده هنوز
اوچیوز کمسنه جمع ایتمشدی خصمنک اون بیکدن زیاده عسکری وار ایدی • بر صحراده
قریب اولیجق تیمور امر ایلدیکه هر سوار النه ایکی شاخ عظیم الوب ایکی طرفندن سوریوب
کیده • پس غبار عظیم پیدا اولیجق خصم ظن ایلدی که بو غبار عادت اوزره سم اسبدن
مرتفع • و تیمور قتنده عسکر عظیم مجتمع اولمش اوله • مقابلیه اقدام ایده میوب تیمور
خلاص اولوردی حکایت ایدرلر که بر پادشاهک عسکری خصمندن قلیل ایدی •
فراتدن عبور ایده جکی کیجه عسکرینه امر ایلدی که سرکین اسبلرینی توربیه اللر علی الصباح
فراتدن کچرکن فراته دوکلر • معسکر خصم اسفل مجرای فراتده ایدی • چون بو قدر سرکین
فراتله واصل اولدی • اندیشه ایلدیلر که بر عسکر که فراتدن عبور ایدرکن اسبلری سرکینی
ابراز اولمغله بو قدر سرکین واصل اوله • حددن بیرون • و عددن افزون اولمق کرک •

بو خوفله

بو خوفله مقابله دن مصالحیه میل ایدب • پادشاه قلیل العسکر نجات بولدی • اما خصمک
عسکری قلیل اولمغله کریزان اولوب اله کلممک ایله ضرری مندفع اولمسه تدبیر ایدب
عسکری قلیل اکلتمق کرک که اقدام مقابله ایدب مرغ وار دام بلایه کرفتار اوله
نته کم حکایت اولنور افتخار آل عثمان • مرحوم سلطان سلیم شاه خان • انار الله
تعالی برهانه • والی عجم شاه اسمعیل ایله محاربه قصد اتدکده اسمعیل دامن فراره
تشبث اتمک خوفندن • مکاتب طعن آمیز • غیرت انکیز ارسال ایدب • دیر ایدیکه
پادشاهلرک مملکتلری عروس حرم خاصلری کبیدر • نیجه زماندر که عساکر منصوره
انده تصرف ایدرلر • سنک وجودکدن اثر پیدا دکل • اکر خوفک کثرت عساکر نصرت
مآثردن ایسه • انک دفعی ایچون قرق بیکدن زیاده مبارز پیروز جنک افراز اولوب
قیصریه ایله سیواس مابیننده اقامت امر اولنمشدر • خصمه ارخای عنان بوندن ارتوق
نیجه اولور • و بو مرتبه دن صکره دخی میدان کارزاره کله مزسک • ارلک آدی من بعد
حرام محض در • بونک امثالی کلمات ایله ملاقاته اقدام اتدوروب • چالدران نام
صحراده آل عثمان غازیلرندن اول بادهیی نوش ایلدیکه • کاسهٔ ممات نوش ایدنجه
خمار احزانندن خلاص بولمدی • پس حیله جایزدر اما عذر جایز دکلدر • عذر اولدرکه
بر پادشاه بر پادشاهه یا بر طائفیه • امان ویرمش ایکن علی الغفله انلری بصوب یا امانی

بوزوب انلری هلاك ایلیه • اما صلح اتدوکی کفره یه تنبیه ایدوب اشده بن صلحی بوزدم
حاضر اولسونلر دیسه بو عذر دکلدر جایزدر • بلکه واجبدر • زیرا پادشاه اسلام اولا
کفارله تمام ضرورت اولمینجه صلح جایز دکلدر • اما ضرورت اولسه جایزدر • اما اسلام
پادشاهلری بری بریله صلح مناسب بلکه واجبدر • پس خصم صلحه راغب اولیجق عناد
رأسن قلدرمیه • بلکه صلحه مایل و متوسطلر تدبیرنه قایل اوله مثنوی چو شمشیر
پیکار برداشتی • نکهدار پنهان ره آتشی • که لشکر شکوهان مغفر شکاف • نهان صلح
جستند پیدا مصاف • و کفار ایله بحسب الضروره • فان جنحوا للسلم فاجنح لها مقتضاسنجه
صلح اتمش اولسه ضرورت مندفع اولیجق صلح نبذ و رجوع • و ینه غزا و جهاده شروع
اتمك کرك • نته کم آیت کریمه • فانبذ الیهم علی سواء • اندن مبنی در • و پادشاه اسلام دیار
کفار لیامی فتح اتمکه اقتدار اولیجك ترك و اهمال مرخص دکلدر • خصوصا شول بلاده که
بر دفعه رایت اسلام انده منصوب • و نسبت دین محمدی علیه الصلوة والسلام ایله منسوب
اولمش اوله • قبرس جزیره سی و صقلیه جزیره سی کبی که چچلیه دیمکله مشهوردر • و دیار
اندلس کبی • و جزیره قبرس معاویه زماننده فتح اولنوب نیجه زمان دار الاسلام اولدی
و صحابه و تابعین دن نیجه ساداتك مزار شریفی انده در • جمله دن انس حضرتنك رضی الله
تعالی عنه خاله سی ام حرام بنت ملحك که جناب رسالت پناهی صلی الله تعالی علیه وسلم

برکون

برکون انك خانه سنده خواب وحی امیزه وارمشدی • تبسم ایدرك اول خواب سعادت
مآبدن بیدار اولیجق • ام حرام یا رسول الله همیشه تبسمدن خالی اولمیه سن سبب تبسم
ندر • جناب رسالت پناهی علیه الصلوة والسلام بیوردیلر • یا ام حرام امتمدن بر طایفه
کوردم تخت اوزره پادشاهلر کبی کمیلره بنوب کفار غزاسنه کتدیلر • ام حرام یا رسول الله
دعا ایله بن انلردن اولاین • کان جود و مروت • سید بارکاه نبوت صلی الله تعالی
علیه وسلم • اللهم اجعلها منهم دیو دعا بیوردی • زمان معاویه ده ام حرام زوجیله
غزای قبرس ایچون کمیلره بنوب کتدیلر • کمیلردن چقوب قبرسده کیدرکن انده دوشب
شهید اولدی • مزاری انده در • و سلاطین مصردن اشرف تاتارسنه ثمان و عشرین و ثمانمائه ده
تکرار عسکر کوندروب قبرسی فتح ایلدی • و امور حربده کمین استعمال اتمك • و کمین خصم
و شبخوندن احتراز اتمك خصوصا دار الحربده • و پادشاه خیمه سنی حفظ اتمکده مبالغه
اتمك کرك • و بی دستور عسکر کوچمکی بغایت منع اتمك • و خیمه سنه هجوم اتمکله هلاك
اولمش • پادشاهلردن برسی مسترشد خلیفه عباسیدر که مراغه قربنده خیمه سنه قرامطه دن
بر طایفه هجوم ایدوب شهید ایلدیلر • و سلطان شهاب الدین محمد بن سام غوری در که
هنده غزای عظیم ایدوب منصور و مظفر عساکر بیشمار ایله کلورکن نماز مغربی ادا
اتدکدن صکره سجاده سی اوزرنده حجابدن غفلت المغله بعض مفسد حرامی کرددن

بر طایفه هجوم ایدوب شهید ایلدیلر • وعسکرینی دستور کتمکدن شهید اولان میرزه
پادشاهی یعقوب ابن عبد المؤمن که بعض علما خواصندن ایدی نی دستور کچیرمزی
کچوب • عسکرآنی دستور ایله کچرمیخیال ایدوب • اکثری نهری کچوب فرنگ فرصت بوب
عسکرینی بصوب یاتندا اولان خواص محکم جلد ایدوب • سلطان مجروح اولوب
بعد زمان وفات ایلدی • پس حذر واحتیاط ترک اولما موترک • مثنوی حذر کار
مردان کار اکه است • یزك بیحود یار لشکر که است • بخیمه درون مرد شمشیر زن
برهنه بخسبد چو در خانه زن • وعسکری بخشش وصلاتله مراعات اتمك خصوصا
حرب وقتال زمانندا لوازم دندر • حکایت اولنور که سلطان مراد رحمة الله
تعالی علیه • بر قلعه یه دوشب صبح فتح ظهور اتمکده اکلنجك شاهین لالایه که خواص
امرادن ایدی • سلطان لالایو قلعه نه خوش فتح اولنمادی دیجك • سلطانم آباواجداد
قلعه دوشلسه یغما درد یوندا ایدر لردی • فی الحال فتح اولوردی • دیمش سلطان ایله
اتمش قلعه اولکون فتح اولمش • زیرا اکثر نفوس متاع دنیویه راغب • ومال غنیمته
ثواب آخرتدن ارتوق طالبدر • امابوندا اولنوب عسکر جدیله بذل ارواح ایدوب
فتح اولدقدن صکره خزاینه مهر اوروب • غازیلری محروم اولمیه که طبعلری شکسته اولمیه
بر قلعه ده دخی جد بلیغ اتمز لر • واهل یمارك وعسکرك اولادینه باباسی یمارینی وعلوفه‌نی

توزیع اتمدکرك • خصوصا که عساکر احتیاج غالب اوله • وچوق پادشاهلر خطا
محضا خزینه دار لیغی مهم مملکت ظن ایدوب مالی سپاهیدن دریغ ایلدیلر • وقت
حاجتده سپاهی • یا ضعف حالندن • یا غضب قطع مالندن تکاسل واهمال ایدوب
پادشاه تلف وخزینه دشمن النه کردی • بیت سپاهی که خوش دل نباشد ز شاه
حدود ولایت ندارد نگاه • وچون فتح تمام روزی اولمیه عسکری نهب وغارتدن
منع ایلیه • وبو منعك مقدماتی قبل الملاقات محکم اولمش کرك • والا اول کونده طایفه
پر حرص وآزی مال وچهاز دن منع واحترازاندرملك متعذر در • خصوصا عسکر
طبع تاتار • واترالك غدار دره اوباشمرجاشن آنجا باشن اوله • اما قبل الحرب پادشاهك
سیاستی معلوم • ویساقی مقرر ومحرم اولمیوب اول حینده صبر ایدر لر • ودخی پادشاهك
دشمندن بی موجب قوی فرار ایدنه عظیم سیاستی مقرر کرك که ادنی بهانه ایله راه
فرار اتمیه لر • وبو یساقدن طاغیه مغول چنکیز خان واولاد مقلدی تیمور لنك محکم
مبالغه ایدر لردی • اول سببدن ایکسینك عسکری منهزم اولمیوب مسموع اولمامشدر
وایکسی اکثر یمغ مسکوت عنظفر بولمشدر • چون عروس فتح جلوه کر اوله قتل وغارتدن
اسراف اتمیه • بلکه بعد القدره قطعا قتلی جایز کورمیه لر • اسیر اتمك کرك دیدیلر
زیرا اسیر اتمده منافع چوقدر • قتلده ندامت احتمالی غالبدر • اکر قتلی مصلحت اتدوکی

ظاهر اولورسه فوت اولمش دکلدر نظم چو سالاری از دشمن افتد بچنگ
بکشتن دوش کرد باید درنگ که افتد ازین سوی هم سروری بماند کرفتار
درچیزی اکر کشتی آن بندی ریش را نبینی دیکر بندی خویش را وپادشاه
بر ولایته ظفر بولدقده نصکره قتل عام ایتمک عقلا کوشزکا مجوز ومرخص دکلدر
رعایای بیکناه خود ظاهر وسپاه پرکناهه قدرت نعمتک شکری عفو کردر
اسکندر بر شهری فتح ایتدکدن صکره تیغ انتقامله قتل عام ایدیجک ارسطاطالیس
عتاب نامه کوندردی که غلبه دن اول قتل ایتمکده معذورسین بعد الغلبه
زیردست اولن ضعفا نک قتلنده نه عذرک وار در واستعمال عفو ملوکدن
احسندر زیرا عفو قدرتدن صکره مستحسندر وکمال قدرت ملوکدر حاصل
اولور وبعض شعرای عرب عفوله افتخار ایتمکده بو ابیاتی خوب دیمش در شعر

سالزم نفسی الصفح عن کل مذنب وان کثرت منه علی الجرایم وما الناس الا
واحد من ثلثة شریف ومشروف ومثل مقاوم فاما الذی فوقی فاعرف قدره
واتبع فیه الحق والحق لازم واما الذی دونی فان قالت عن اجابته عرضی وان
لام لایم واما الذی مثلی فان ذل اوهفا تفضلت ان الفضل بالحق حاکم

وملوکه خلفادن صفت عفو شارب صفوا ولمش مأمون خلیفه درکه دیورایدی اکر

خلق بنم عفوده نقدر کدم وار ایدوکین بیله کرایدی بکا جرایم دن غیری نسنه الیم
تقرب ایتمز کرایدی وبو معنیء سلامی شاعر بغایت خوب دیمشدر بیت تبسطنا
علی الآثام لما راینا العفو من ثم الذنوب باب سلاطین عظامک ولمرای کرلمک
ندما ومقربلرینک واتباع واشیاعنک آداب ورسومی بیلمینلر معلوم اولمله کرک خدمت
سلاطین ایدنلرک آداب ورسوم مخصوصه وار درکه سایر خلایقله صحبت و
خدمت رسومنه مغایر در اول سببدندر که آداب صحبت وخدمت ذکر اولنمش ایکن
بنه بو بابی ایراد ایلدک ورعایت آداب خدمت سلاطین امر عظیم وکار صعبدر
عقل کامل وریاضت واستعداد تمام کرکدر حتی بعض مشایخ طریقت دیمشلرکه
برکسنه که خدمت سلاطین اتمش اولسیه ادب سلوکی رعایت ایتمکه قادر اولمز
ومشایخ عظام دن ابو حفص حداد نیشابوری مرید لرینه آداب سلاطین نم ایدب
جمله سی خدمتنده برپای ودست بسته پشت پا یلرندن غیری نظر ایتمکه ونی سوال
سوزسویلمکه رخصت ویرمزدی حتی حج ایچون بغداده کلدکده جنید حضرتلری
قدس الله سرهم اصحابنک آدابن کوریجک ادبت اصحابک آداب السلاطین دیدیکی
ودخی خدمت وقربت سلاطین خطرناک درنته کم سابقا ذکر ایتمشیدک که بعض
فضلا دیمشلردر السلاطین یتصیعرون فی العقاب ضرب الرقاب ویستعظمون

فی الثواب ردّ الجواب • وشیخ سعدی رحمة الله دیمشدر که پادشاهلر کاه اولور که
سلامدن انجنورلر • وکاه اولور که بر دشنامله خلعت ویررلر • فقیر ایدرین سرّ
صعوبت خدمت وقربت سلاطین اولدر که انسان سهو وذللدن خالی اولمز •
سایر خلایق عقوبت تمام اجراسنه قادر اولمامغله • وایدرسه صکره سؤال وجواب
بلکه عتاب وعقاب چکمک احتمالی اولمغین • اغماض واعراض ایدرلر • پادشاه
نفاذ قول واجرای امره قادر • وبو عقابدن اوتورو انلره نیچون ایلدک دیر بر کمسنه
اولمامغین ادنی خطالره عظیم جزالر ایدر • ودخی کندولر الم عقوبت ندر کورمشلردر
امر اتدکلرینی هین وجزئی صنورلر حکایت ایدرلر مرحوم سلطان بایزید بن محمد خان
حضرتلرینک بر کون مبارک درنغی آراسنه حصیر چوبی کیدب محکم تألم ویریجک
امر اتمشلر که جلادلر من بعد کمسنه نک درنغنه قامش یورتمکله شکنجه اتمیه لر •
بیت خفته بر بالین شاهی نازنینی را چه غم • کر ز خار وخاره سازد بستر وبالین غریب
وعقلا پادشاهلری آتش سوزانه تشبیه اتمشلردر • نته کم آتش سز معاش انسانی
ممکن دکلدر • وسرمای زمستانی قریب آتش اولمنجه مندفع اولمز • کذلک پادشاهسز
معاش ناممکن • وسرمای ظلمله لرزان اولنلر • حضور پادشاهسز تسکین وتسخین
اولمز • اما کمال قرب وکثرت مخالطه لری احراق واضراری مشتملدر • پس عاقله

کرکدر

کرکدر که میانه استعمال ایدب • نه بعد کلی نه قرب مفرط اختیار ایده که • سلامتله
مسرور • وندامت وغرامتدن دور اوله • چون تقدیر الهی قربت وخدمتلرین دوزی
ایده کرکدر که قلبده محبتلری تمام • ولسانده ثنا ومدحلری علی الدوام • واعضا
وجوارحله خدمتلرینه اقدام واهتمام ایده • وستر معایبلرنده دخی سعی اولنه • واتدوکی
خدمتی نشاط وسرورله ایدب کراهیت ونفورله اتمیه • وبر خدمته تعیین بیورلسه
فضوللق ایدب آخر خدمته مداخله اتمیه • ونه وقت طلب ایدرلرسه حاضر اوله
وطلب اولنمدین خدمته کرمیه • وملالت وسآمت ویرمیوب مبادرت رجعت
ایلیه • وخدمت ومدحتدن نه ایدرسه صدق واخلاصله ایده • نفاق وخوش امد ایله
اتمیه تا که محبت انلره دخی منعکس اوله که نفوس انسانیه مرایای مقابله کبیدر بیت
بلی داند دلی که آکاه باشد • که از دلها بدلها راه باشد • وانلردن اعتراضی دفع ایده
هر نه صادر اولورسه مهما امکن محامل صحیحه حمل ایلیه • ونصیحت لازم اولدقده
لینت وادبله عرض ایلیه • زیرا شریعت مطهره دخی آحاد ناس وسلاطینه امر معروف
ونهی منکر لازم اولدقده زجر وعنف جایز دکلدر • وحق جل وعلا موسی وهرون
علیهما السلام حضرتلرینی فرعون طاغیه ارسال اتدکده • قولا له قولا لینا
بیورمشلردر • اکر وزیر مشیر ایسه بر مقدار پادشاه رایی اوزرینه مماشات ومدارات

ایدوب اندنصکره خفی لطفله سویلیه که حکما دیمشلردر که پادشاه قلهٔ کوهدن اینن
سیل عظیم کبیدر • دفعةً انلری متوجه اولدقلری جانبدن دندرمک ممکن دکلدر
اتمک استین کشی غرقهٔ هلاک اولور • اما بر جانبه بر مقدار خار و خاشاک یغوب
تدریجله سیلی دندرمک ممکن اولور • و آداب خدمت سلاطینک اعظمی اولدر که •
افشای سر شاه ایلمیه • و مشهوردر که سر ویرمک سر ویرمکی مستلزمدر • و مطلقا
حفظ سر اخوان مکارم اخلاقدن ایدوکی سابقا ذکر اولنمشدر • اما حفظ سر پادشاه
واجب قوی اولمغین تکرار ایراد اولندی • و طریق حفظ اولدر که امور ظاهره یی
صوردقلرنده کتم ایدوب آخردن سؤال ایدک دیه که • لسانی حفظ اشیایه معتاد اولوب
خفایای اسراری کتم اتمه سی مقرر اوله • و برادب دخی اولدر که پادشاهدن بر امر
غیر موجه ظاهر اولسه • اول امری کندویه یا آخره نسبت ایدوب پادشاهی تنزیه و تبریه
ایلیه • صکره کندویی دخی تبریه اتمک استسه • لطایف حیل ایله ایدوب پادشاهه
ارجاع ایلمیه • هیچ توجیه اتمکه قادر اولمزسه • اقلی بر سبب خفی سی واردر • چون
سببی معلومکوز دکلدر • اعتراض اتمک دیوب بو بیتی اوقیه که بیت رموز مملکت
و ملک خسروان دانند • کدای کوشه نشینی تو حافظا مخروش • و برادب دخی اولدر که
تحصیل مرادات و آمال اتمکده پادشاهه ابرام و الحاح اتمیه • و کثرت طلب حاجاتدن

احتراز

احتراز ایلیه • خصوصا که توزیع مناصب اکا تفویض اولنمش اوله • کرکدر که حظ
نفس و غرض خاطری بالکلیه طرح ایدوب رضای حق تعالی و رضای پادشاه نه طرفده
ایسه اول طرفه اوله • و برادب دخی اولدر که خدمت پادشاهی همان وسیلهٔ جمع
مال اکلمیوب اموال خاصهٔ پادشاه • و اموال عامهٔ رعایا و سپاهه دندان طمعین
تیز ایلمیه • تقوی و پرهیزکارلق استعمال ایده • شول مالی که پادشاه استعمال
ایدیجک انجنمک احتمالی اوله انی تناول ایلمیه • و از طمع چوق زیان دیدکلری
عجب صحیح سوزدر • لکن عمل ایدرکشی آزدر • و مطلقا ترک طمع حصول ماله مؤدی
و طلب و شیره قلت ماله مفضی در • تجربه اکا دلیلدر نته کم دیمشلردر قطعه
انما المال الذی تطلبه • مثل الذی یمشی معک • انت لا تدرکه مستعجلا • و اذا
ولیت عنه تبعک • و مال استرسه پادشاهدن سبب مال اولن نسنهٔ طلب ایده
نفس مالی طلب اتمیه که نفس مال طلب اتمک ذل سؤال و قبح طبعی مستلزم اولدوغندن
غیری • بر هر حال طبع پادشاهه ثقیل کلور • بعضی وزرا که امساکله معروف ایدی
طالبلره بیک اقچه عطا اتمکی صعب عد ایدردی • اما نیجه بیک اقچه لر حاصل
اولجق منصب ویرمک قتنده سهل اولوردی • و برادب دخی اولدر که پادشاه بر
بر نسنیه اختصاص مراد ایلیه • هرکز اول نسنه یه طمع و تصرف اتمیه • اکرچه امر جزوی

دخی اولورسه • مثلا بر پادشاهه بر کونه لباسه ویا بر جنس اسبه مایل اولسه اختصاص
پادشاهی اظهار ایدیب کندوسی اشتراک ایدن سنه اوغرمیه • اول سبیدندرکه
سلاطین عجم کل ما یصلح للمولی فهو للعبد حرام دیرلر ایدی • وبرادب دخی اولدرکه
پادشاهلر اظهار استغنا وخدمتلرندن اوصنمق • وتبرم کوسترمیه که سلاطین
اکا تحمل ایتمزلر • بلکه خدمتلرینه احتیاج اظهار ایده • وبرادب
دخی اولدرکه انلردن هیچ نسنه ردد ایتمیه • مال واموال واملاک وعقارات وعبید
وخدمدن خصوصا اول اموال واسباب خدمتلرنده تحصیل اولنمش اوله • وجوه
بی عقللر دریغ ایدیب هم جان وسردن هم بالضرورة اول اسبابدن محروم اولدیلر •
وبرادب دخی اولدرکه پادشاه تعظیم وتوقیرین وتقربین زیاده اتدکده ادب
وتواضع ومرتبه سین بلکده تقصیر ایتمیه • وانلرک تعظیمینه مغرور اولوب نازوادلال
وتکبر واستغنا کوسترمیه • ابن مقنع ایدرکه اکر پادشاه برادر دیسه سن اکا خداوندکار
وسلطانم دیخ اول سنک تقربک زیاده ارتورسه سن انوک تعظیمین ارتورسن •
وپادشاه فتنه منزله بولدقده تملق وتضرع فوق الحد استعمال ایدوب هر کلمه
اردنجه بر دعا ایتمیه که بیکانه لق ووحشت علامتی در • واصلا اظهار ایتمیه که بنم
سنوک اوزرکده حقم وار در • یاسابقه خدمتم وار در • بلکه سوابق خدمتکی لواحق ایله

مجدد

مجدد ومؤکد ایله • زیرا سلاطین بلکه اکثر ناس شول حقوقی منقطع اولمش اوله
اعتبار ایتمزلر • وپادشاه خدمتنده وزارتدن صعب خدمت یوقدر • زیرا اکثر
ارکان واکابر آنک منصبنه طالب اولغله منتهز فرصت اولورلر • وعامه ناس مطالب
واما نی کره میسر اولمدقده انی سبب ظن ایدیب اکا طالب نکبت اولورلر • پس وزیر
عاقله رأی صحیح اولدرکه امانت واستقامته تمسک ایده که امانتدن ارتوق عانت
ایدرکسنه بولنمز • وحساد واعدا سی کیملر ایدوکین بلمک نافعدر بشرط انکه
اظهار ضجرت وطلب انتقام ایتمیه • وپادشاه خدمتنده انلردن تشکی وتظلم ایلیه
واعدا یرینه قومیه • واکر پادشاه فتنه انلرله مناظره ومباحثه لازم کلسه غضب
وتهور له ایموب حشمت ووقارله ایلیه • وبرادب دخی اولدرکه پادشاه اقران
وامثالندن برینی کندویه ترجیح وتقدیم ایلسه • اکرچه کندونک استحقاقی اکثر
ورجحانی اظهر ایسه • دخی تألم وتضجر اظهار ایتمیه • بلکه رضا وخشنود زیاده اظهار
ایده • ویقین بلکه که عاقبت رعایت اولنور • ومرتبه استحقاقنه واصل اولور • اکر استحقاقی
مجهول ایسه • وجه معقول ایله اظهار واثبات جایزدر • وآداب مجالس سلاطینده
برسی دخی اولدرکه انده مشورت ایتمیه سین • وبرکسنه سر سویلیه سن • وبرکسنه دن
نسنه سؤال ایتمیه سین • واکر سندن سؤال ایلیه لر • پادشاه طرفنه نظر ایدیب کانه

اجازت طلب ایدرکی اولبلندن صکره جواب ویره سین • اکر غیر ایدن صورسلر تقدم
ایدیب جواب ویرمیه سین • فرضا سندن صورمزین دیسه نجه حالت لازم کلور • بجیب جواب
ویردکدن صکره دخی احسن جوابه قادر ایسه • وانی محل اقتضا ایدرسه وجه معقول الله
عرض ایلیه • وبو آداب عموما لازم در بنه کرسابقا مرور ایلدی • وبو آداب دخی ولدک
پادشاه سندن ارتوق بوکسنیه محبت ایسه • اکا رشک ایدیب مرتبه سنه وصول طلب
ایتمه که ممکن اولمدوغندن غیری سکا ضرر عاید اولور • زیرا سبب محبت اتصال روحاندر
شاید اولرالرندن الفت روحانی اوله • وممکن که سوابق حقوقی اولوب سن اکا مطلع
اولمیه سین • وبو آداب دخی بودر که خدام وندمای پادشاهی قصور لرینه مطلع
اولیب اعلام ایلیه که پادشاه کندویه نه ملوق اعتقاد ایتدکدن صکره تحصیل اعدا ایتمش
اولور • ومشهور مثلدر که شیر که پادشاه در برقورد و بردلکو خدمتاید رلر ایدی
برکون شیر خسته اولوب برایکی کون روباه کلمیوب • شیر قوردن روباهی سوال
ایدیجک پادشاه خسته اولیحق کندو مرادینه کندی دیدی • چون روباه کلدی کوردی
شیر غضبه کلمش اکلدیکه کرک بازی ایلمش • شیر غضبله قتله ایدک دیجک پادشاهک
مرضینی معلوم ایدیوب دوا طلبنده ایدم دیدی • نه دوا بولدک دیوب • روباه قوردی
اشغی بغایت نافع ایمش دیدی • قوردکلیجک شیر زانوی کرکه پنجه اوروب مجروح خون آلود

ایلدی • روباه چقوب قوردبو حاله کوریجک ندا ایدیکه ای آلدانوز لوکسنه پادشاه
خدمتنده دها نکدن حق کلامی فکر ایتمیجه سویلیه سن • باب طوایف ناس ایله بقدر
الکفایه اختلاط واستیناس ایتمك بیانندر • چون انسان کمال متوقعنه وصول
وسعادت مترقبه سی حصول بولمق • بنی نوعی ایله اجتماع وتمدن والفردن استمداد و
انتفاع لازمدر • واستمداد وانتفاع دخی مابینده الفت وصداقت اولمیجه اولمز •
ونقد اصدقا اکثر اولسه استمداد اتم واوفر • وکمال متوقعه طریق وصول اسهل واحصر
اولور • چون صداقت مراتب محبتك اعلاسیدر • پس رابطه صداقتله استکمال
اکثر اولور • وصدیق حقیقی عدد ده چوق اولمز • زیرا جوهر عزیز در البته کمیاب
نه کم اشارت کچدی ایدی • وچون اکثر خلق طالب مشتهیات نفسانی • ومستلذات
حیوانیدر • انلرله اختلاط ضرورت مقداری اولب ارتوق اولمه متروکدر • بیت بلبنه
خلق عالم شمدی سرتاسر سباع ووحشدر • انلرکله اختلاط ایدن بکا مجنون دکلدر
وحکما انلری نوایل طعامه تشبیه ایتمشلردر • نوایل طعامه قویلن خرده نسنه لره
دیرلر • فضلکی وبخودوبیخ کی • نه کم نوایل چوق اولسه طعامه فساد ویرر •
وهیچ اولمسه دخی یواولمز خلق دخی ایله در • اوسط طالیس ایدر خلق دوسته بهر حال
محتاجدر • حال رفاهیتده هواست استلذاذ بحون • حال شدتده معاونت واستظهار بحون

وپادشاهلر که خلقك بی نیازلریدر • انلر دخی مستحقلره تربیت ایچون بلکه فقرا و
مساکینه مظهر احسان اولمغیچون محتاجلردر • وسقراطیس حکیم ایدر که بر کمسنه دنیا
ومافیهایی تحصیل ایلسه • صداقتدن که محروم اوله هیچ نسنه حاصل اتمش دکلدر •
حیات اکا وبال ونکبتدر • اکر ظن ایدرسه که تحصیل صدیق وصداقت اساندر خطا
ایدر • کوهر صداقت رغایب غرایب دنیادن اعز وافضلدر • زیرا صدیق وصدوق حال
شدة وکربتده معاون • وحال دولت ورخاده مقارن اوله • اکا نظیر تصور اتمك
تصور باطلدر • زیرا کاه اولور که انسانه بر حال کلور جمله اموال عالمی کندونك
ایدوب بذل ایلسه مفید اولمز • الا صدیق که اول حینده دخی نافع • وصدمت کربت و
شدتی دافع اولمق اولور • وپادشاه کامل که امور رعیته تعرف • واطلاع وجزئیات
وکلیات احواله احاطه • وقانون احتیاط عمل اتمك اتسته • اکا ایکی چشم وایکی
کوش وبر قلب وبر لسان نجه کفایت ایدر • اما اصدقاء حقیقیسی اولیجق انلرك چشملری
وکوشلری وقلبلری ولسانلری • دخی اکا چشم وکوش وقلب وزبان اولوب • معناده
نیجه چشمله نظر ونیجه کوشله سماع ونیجه قلبله تفکر ونیجه لسانله تذکر اتمش
اولور • انتهی کلام الحکیم • وشعراء عرب دخی بو معنایه اشارت اتمشلردر قطعه
اخاك اخاك ان من لا اخا له • کسار الی الهیجاء بغیر سلاح • وهل ینفع الحظی غیر مثقف •

وهل

وهل ینهض البازی بغیر جناح • دیمشلر که بر کمسنه صداقت ایچون اختیار اولنمق
مراد اولنسه نظر اولنه که زمان صبی سنده پدر ومادریله نجه معامله اتمشدر •
اکر عقوق اوزرینه اولدیسه قطعا اندن خیر اومق جایز دکلدر • اکر رعایت
حقوق ایتدیسه انوك دامن صداقتنه محکم تمسك اتمك روادر • اندن صکره سایر
اصحاب واحبابیله کیفیت اختلاط واسلوب ارتباطنه نظر ایده لر • اکر انلرله
عهد ووفایه ساعی وشرط حقوق صحبتی راعی اولدیسه انکله عهد اخوت وصداقت
ایلیه لر که عاقبت خیر وسلامتدر بیت از عهده عهد اکر بیرون آید مرد • از
هرچه نظر کنی فزون آید مرد • ونته کم اوصاف اشقیاده نقض عهد وکفران نعمتدن
مذموم خصلت اولمز • کذلك اوصاف صعداده دخی وفای عهد وشکران نعمتدن
ممدوح فضیلت یوقدر • وشکردن مراد مجرد مکافات بالفعل دکلدر • زیرا کاه
اولور که فقر وفاقه سببی ایله احسان فعلی ایله مکافات ایده مز • اما درج درونده
در محبت ثابت • ولسانی شاخسارنده ثمره مدح فضایل عمیمه • وذکر خصایل کریمه سی
ثابت اولوب • شاکرین وذاکرین قسمنده داخل اولور • اکر زمان صبی ده کی رعایت حقوقی
یا رعونت عقوقی بلنمك ممکن اولمزیسه • زخارف دنیا ومستلذات نفس وهوایه میل
وطلبین کوره لر • اکر حرص وشره وغایت شوق وشغف اوزرینه ایسه انکله دوستلق

بنیادین اتمیه • ودخی ترفع وتغلبه میلی افراط اوزرینه ایسه • ینه انکله صداقت
اندیشه سین پیشه اتمیه لر • زیرا افراط متابعت نفس شهوته جمیع منافعی کندویه حصر
اتمک اقتضا ایدر • وکذلک فرط میل ترفع انصافه مانع • ودایما کندو جانبین راجح
حقندن زیاده رعایت طلب ایدر • پس زوال محبت وانتهای صداقت جانبنه مؤدی
اولور • وبورادن دیمشلردرکه • اکر آدمی لهو ولعبه مایل واستماع اغانی ومعاشرت
غوانی اتمکه مشعوفسه • اندن صداقت رجا اولنمیه که هوای نفسه افراط میل حقوق
اخوانی رعایت ونیل اتمکه مانع در • چون آدمی بو امتحانلرده تمام العیار وکامل الوزن
والمقدار چیقه • انوک نقد محبتن صندوق سینه ده درج • وعمر عزیزی صداقتی اسبابنک
تحصیلنه خرج اولنورسه • روادرکه کبریت احمردر • ودر وکوهر دیدوکمزدن مراد
بو بخلین صدیق وصدوق • وبونک کبی یار باوفادر • وبونک کبی دوست حقنده
دیمشلردرکه • عجبا ممن یحزن وله صدیق فاضل • وممکن اولورسه بو صدیقله
اقتصار ایده لر • زیرا متفرد دوستلرک مختلف هوالری ومتباین حقلری اولسه کرک
هر برین رعایت اتمک صعبدر • چون سبب عداوت اکثریا آشنالیق ومعرفت اولن
موضعده اولور • زیرا برکمسنه ایله هیچ مناسبت وآشنالیق اولمیجق • عداوت وذو
هوالیق دخی اولمز • وفی الجمله دوستلقدن صکره دشمن اولانک ضرری زیاده اولور

زیرا دقایق

زیرا دقایق احواله عارف • وطرق ایلام واضراره واقف • پس تکثیر معارف یعنی آشنالر
چوغلتمقدن احتراز • وبو بابده احتیاط اولی درنته کم دیمشلردر بیت بهر کس
کآشنا کشتی شد آخر دشمن جانت • بخود کر نیستی دشمن بمردم دوستی کم کن قطعه
عدوک من صدوقک مستفاد • فلا تستکثرن من الصحاب • فان الداء اکثر ما تراه
یکون من الطعام والشراب • چون سعادت موافق اولوب صدیق وصدوق • و
رفیق مرافق اله کیره • آنک رعایت حقوقنده اهتمام واعتنا • ومعادات وعقوقندن
اجتناب وانتها اولنه • وانک مهماتنه مظاهرت • وذکر مدح وثناسنه مجاهدت
ولطف وعدلله معاشرت اولنه • ومجرد حب قلبی سی اولدوغنه اعتماد واکتفا اتمیه
زیرا قلبه اطلاع علام الغیوبه مخصوص • ودوست دوستنه محبت خالصه سنی
اعلام اتمک سنت ایدوکی منصوصدر • روایت اولنورکه مجلس حضرت جناب رسالت
پناه دن صلی الله تعالی علیه وسلم • برکمسنه قلقوب کیدیجک حاضرین دن برسی
یا رسول الله بنم برکمسنیه محبتم واردر دیدی • حضرت علیه الصلوة والسلام
بیوردیلرکه • هیچ اعلام ایلدکمی ایلدم دیجک طورامدوار محبتکی اعلام ایله
دیدی • وظاهر اسری اول اوله که انک دخی درونده شاخ محبت ثابت وطرفیندن
صداقت • شجرة فرعها فی السماء واصلها ثابت اولمقدر • وتقصیرات که

احیانا صدیق صدوقدن صادر اولور عفو و اغماض اولنه • و هر جزوی علته
طعن و اعتراض اولنمیه مشهوردر که ع عیبسز یار استین بی یار اولور نظم
اقل ذا الود عثرته وقفه • علی سنن الطریق المستقیمه • ولا یسرع بمعتبه الیه •
وقد یخطی و نیته سلیمه • و بعض علما ذکر ایدیلر که • صدیق جفا و وحشت اظهار
ایدیجک بو مذهبده دفع وحشت حادثه یه ساعی • و عهد قدیم صداقتی مراعی •
اولمق کرک • نته کم حکما دیمشلردر • دا والمودة بکثرة التقاعد • زیرا جفای صدیق
وجود صداقته عارض اولمش مرضدر • مرضه دوا اتمک سنت الهیدر • و مذهب آخرده
صداقتی ترک • و نهال محبتی بی برک اتمک کرک • زیرا صدیق متغیر عضو فاسد کبیدر •
عضو فاسد قطع اولنمقدن غیری چاره یوقدر • نته کم بعض شعرا دیمشدر قطعه
صل من دنی و تناس من بعدا • لا تکرهن علی الهوی احدا • قد اکثرت حواه اذ ولدت •
فاذا خفا ولد فخذ ولدا • اما مذهب اهل جفادر • مقبول مذهب اولدر • و اصل
ظهور صداقت • زمان شدتده و کربتده اولور • زیرا زمان حضور و نعمتده اخوت چوق
اولور بیت دعوی الاخاء مع الرخاء کثیرة • عند الشدائد یعرف الاخوان • لکن
صدیقدن قصور ظاهر اولیجق • عتاب لطیف آغاز ایده که شاید وجه خفی و عذر
نهانی وار اوله • بیان ایدیب عقده منحل اوله • و خاطرده قلمغله شاید محبت خلل پذیر اوله

ع وفی العتاب حیات بین اقوام • و حقوق صداقته تعهد اتمزسه زواله مؤدی
اولور • زیرا بر کمسنه مأکول و مشروب و ملبوس و مفروش امرین تعاهد اتمزسه
تلفه مؤدی اولور • فکیف که صداقت و صداقت انعقادندن انحلال اولمه نک اضری
اکثردر • و دوسته تعلیم علم و تنبیه صنایع اتمکدن بخل و ضنت ایلمیه • و بعض
عیوبی وار ایسه وجه حسن و اسلوب لطیفله تنبیه ایلیه • و اغماض و ابقا خیانتدر
انی جایز کورمیه • و طریق تنبیه غیردن نقل و حکایت ایله تلویح اتمکدر مفید اولمز
تنهاده تصریح ایده • و دوستلر اراسنده اظهار اتمک مضردر • و انحلال صداقته
داعی • و افساد حساد و نمیمت نمامی ساعی در خصوصا بو زمانده که بر فعل ذمیم
و خلق وخیم شایع و ذایع اولدوغندن غیری ظرافت و کیاست عد اولنور اولدی •
پس اصدقا و احبا احتیاط اوزره اولوب • مداخلت حسود و نمام ایله بناء صداقت
و اساس محبتنه انهدام ویرمیه لر • و حکما نمامی اکا تشبیه ایدرلر که بر کشی سر ناخنله
بر دیوارده ییر ایدیب • بعده انکشت صغیر بر رخنه پیدا ایدیب • بعده تیشه و کلنک
ایله رخنه عظیم و جدار بلنده تهدیم ویره • بو جمله که زبان قلم آنک تحریرینه جاری
و بنان بیان تقریرنده سایر و ساری اولدی • حکما و علماء قدما اقوالیدر اولکه
تجریب روزکار و آزمایش لیل و نهارله ظاهر و بدیدار اولدی • اولدر که بو زمانلرده

ع صدیق صدوقك وجودی محال • ودوست رفیق ممتنع الوجود ایدوکی نتیجه‌ء
ابین الاشکال در • پس اولی اولدرکه جمیع امورین توکل حقه بنا ایدوب صداقت
صدوقه اعتماد ایتمیه • وهیچ احدی کندویه صدیق صدوق رفیق شفیق دیو اعتماد کلیه
بیت زنهار زکس وفا مجویید که من • دیدم همه را وآزمودم همه را نظم عربیه
لاتضرعن لمخلوق علی طمع • فان ذلك نقص منك فی الدین • واسترزق الله مما فی خزائنه
فانما هو بین الکاف والنون • طبقات ناس شخص معاشره اوچ قسم در • برسی اعلا و
برسی مساوی • وبرسی ادنی اولندر • قسم اول باب مزبوره مذکور • اولدی • پس
قسم ثانی دخی اوچ قسمدر • برسی دوستلرکه معاشرتی واجب • برسی دشمنلرکه احترازی
لازم • برسی نه دوست نه دشمن اولندر • که حکم معاشرتی ذکر اولنمشدی • قسم اولکه
دوستلر در ایکی قسم در • دوست حقیقی ودوست غیر حقیقی نک آداب معاشرتی
هنوز کچن بابده ذکر اولندی • اما دوست غیر حقیقی نک طریق معاشرتی اولدرکه
اکر تملق ونفاقله دوستلق دعویسین ایدوب اصدقا یولنه کیدرسه • ممکن اولدوغی
قدر مجامله واحسان اولنه که احسانله شاید دوست حقیقی مرتبه سنه واره • نته کم
جناب رسالت پناهی صلی الله تعالی علیه وسلم • مؤلفته القلوب طایفه سنه
که اسلامه کیروب اما قلبلری راسخ • وارکان دینی قلبلرنده شاخ اولیوب • تزلزله

اوزرینه اولندر • احسان بیورر لرایدی • وانلرك اکثری احسان سببی ایله
محبتلری مجدد اولوب • شجرهٔ ایمان قلبلرنده راسخ اولدی • اما اعتماد تام اولیوب
احوال خفیه سین اعلام ایتیوب • مقادیر اموال وعیوب خفیه سین اندن نهان ایلیه
وانلری تقصیر وتهاون اندکلری ایله مؤاخذه واهمال حقوقله معاتبه ایتمیه • ولکن
اولدقجه معاونت ومواسات ایده • وانلردن بریسی جاه ومرتبه یه ایرسه تودد
وتردد دین زیاده ایده • واعدا دخی ایکی قسمدر • قریب وبعید • وبونلرك هر بریسی دخی
ایکی قسمدر • برسی نهان • وبرسی اشکار • وحسد اهلی دشمن خفی واهل حوائد وکین
دشمن جلی قسمندندر • ودشمن قریبدن احتراز اهم واولی در • زیرا دقایق احواله
عالم وایصال ضرر ومکروهه قادر در • پس جمیع احواله اندن احتیاط واحتراز
کرك • رباعیه احذر عدوك مره • واحذر صدیقك الف مره • فلربما انقلب
الصدیق • فکان اعرف بالمضره • واعدای لطف واحسانله دوستان زمره سنه
ادخال اندن احسن تدبیر یوقدر • مکرکه حسد دن دشمنلك ایدر اوله • آنك احسانله
ازاله سی ممکن دکلدر • بلکه زیاده اولور • بیت کل العداوة قد یرجی ازالتها • الا
عداوة من عاداك من حسد • بیت توانم آنکه نیازارم اندرون کسی • حسود را
چه کنم کو ز خود برنج درست • اکر احسان وکرمله ازاله سی قابل دکل ایسه باك

اظهار اتمیه که اظهار عداوتده مضرت زایده مقرردر • زیرا شری خیر دفع ایدر
اما شری شر آخر دفع ایدمز • ومخاصمه ومنازعه وجدال ومرا اتمیه که منازعات
وخصومات دولتلر اختلالنه سبب مفضی • ونعمتلر انقلابنه علت مؤدی اولور •
حیف اول عمر نازنینه که عداوتلره مصروف • وجدال وخصومتلرده منقضی اوله که
العداوة شغل شاغل • وحضرت شافعیدن رضی الله تعالی عنه مرویدر که بیورمشلردر
نظم لما عفوت ولم احقد علی احد • ارحت نفسی من هم العداوة • انی احب عدوی
عند رؤیته • کانما قد حشی قلبی محبات • واظهر البشر للانسان ابغضه • لادفع
الشر عنی بالتحیات • وتدبیر احوال دشمنده شرط حزم اولدر که احوال خفیه سنه
اطلاع اولنه • تا مکایدندن احتراز ممکن اوله • اما معایبی کشف اولنمیه
مکر اول وقت که ضرورت الجا ایلیه • زیرا نشر معایب اتمک خلقنه لازم اولور
ودشمندن دخی متأثر اولمز اولور • ودشمنک عداوتی زیاده اولوب اول دخی
تجسس عیوب ونشره ساعی اولور نته کم دیمشلر ع وان بحثوا عنی ففیهم مباحث
وهم دشمن جواب تدارک ایدر • وقت حاجتده اظهار ایدیجک جوابدن عاجز
اولور • مکر بعض اوقاتده اظهاری موجب رفع عداوت • وکف اعدایه سبب و
مؤدی اوله • اول وقت بقدر الضرورة مرخصدر • اما بهتان وافترا ایله زبانن

ملوث

ملوث اتمکدن احتراز ایده • زیرا اکابر قتنده کذبی معلوم وسوزی نامعتبر
اولوب دشمن غالب اولور • واکابر قتنده عداوت عدویی معلوم اتمک مجوز
درکه نمیمت ایدرسه اعتماد اتمیه لر • وافلاطون حکیمدن مرویدر که غلبه
عدویه اندن افضل سبب یوقدر که بو فضیلتده که معارف وصنایع در
مشارک ایسه سعی ایدوب رجحان وتقدم تحصیل ایده قطعه اذا مارمت ارغام
الاعادی • بلا سیف یسل ولا سنان • فزد فی مکرماتک وهی اعدی • علی الاعداء
من نوب الزمان • زیرا کندوسی درجه کماله ترقی • واعداسی تنزل ایدوب بالاخره
اکا رجوع اتمسی مقرردر • واعداسنه غیبتده شتم وقذف • وذکر مساوی وغیبت
اتمک ناقص عقللر عادتی وسفها اسلوبیدر • زیرا غیبتده شتم ومساوی اتمکدن
دشمن اشتمز که متأذی اوله • همان اثم اولدوغی قلور • نتکم کتاب اولده تفصیل
اولندی • ودشمنه روزکاردن بر ضرر ومصیبت ایرشسه زنهار شماتت و
اظهار سرور اتمیه • زیرا شاید که حوادث ایام • وکردش فلک واعوام انک مثلنی
بوکا دخی ایلیوب بو دفعه شادمان وعدو خندان اوله بیت اکر بمرک عدو جای
شادمانی نیست • که زندکانی ما نیز جاودانی نیست • اکر دشمن اکا التجا ایدرسه
بحسب الظاهر کرم ومروت وبذل وفتوت اولنه • ولکن بحسب الباطن مکر وخدیعت وانتهاز فرصت

امتکدن غافل اولنمیه • وشویله ایلیه که جمله خلوا راسنده مکارم اخلاق بوکه
راجع • ودنایم دشمن جانبنده منصرف وعاید اوله • وبو خلق حسن وشیمهٔ کریمه
سرچشمهٔ مکارم اخلاق شفیع خلایق وحبیب خلاق محمد مصطفی حضرتلرینه
صلی الله تعالی علیه وسلم اقتدا ایده • لقد کان لکم فی رسول الله اسوة حسنة • که
مرات وکرات کفار ومنافقین جناب رسالت پناهی یه پنجه ازالروجفا ایتمکدن
قدرت ونصرت بولدقدن صکره عفو وصفح بلکه پنجه احسان وصلات بیوردی
کفار قریش ذیتی جانب شریفلرینده قادر اولدوقلرینی امثلیدی حتی اوذی نبی
مثل ما اوذیت بیوردیلر ایدی • فتح مکه دوذی • ورقاب اکابر واصاغر قریش
قبضهٔ قدرتنه کردکده باب کعبه یه صعود ایدوب • یامعشر قریش نه ظن ایدرسز
سزنه ایلرین بیوروب جمله سی تضرع ایدوب • اخ کریم وابن اخ کریم دیدیلر • یعنی کریم
ذات وکریم الاصلسین • سکا لایق اولان عفو وصفح در • پس بیوردیکه لاتثریب
علیکم الیوم • وحکما ایدرلرکه دشمنک طرف دفعی اوچ در • اول انلری اصلاح ایدوب
دشمنلکدن اخراج ایتمکدر • اصلاح قابل دکل ایسه طرح صلح براغوب بکرندن
امین اولمقدر حکایت اولنورکه شاه شجاع وفات اتدکدن صکره حکومت
شیرازاوغلی زین العابدینه انتقال ایلدی • امام عم زاده سی شاه منصور شجاعت

وشهامتله آراسته اولوب • شیرازی انتزاع ایتمک قصد ایدوب کابر مملکت تو
سط ایدوب صلح اتدیلر • ولسان الغیب خواجه حافظ بوخصوصده بوغزلی دکشدی
نظم ایلیوب • شاه زین العابدینه خطاب ایدوب دیدیکه نظم خوش کردیاوری
فلکت روز داوری • تاشکر چون نکنی وچه شکرانه آوری • یک حرف صوفیانه
بکویم اجازتست • ای نور چشم صلح به ازجنک داوری • اکر بوطریق ممکن اولمزسه
طریق ثانی اولدرکه • بعد منزل وترک دیار اختیار اولنه • زیرا ذای عدوودن
ذلیل ومهان اولمقدن ترک دیار • ومهاجرت اوطان ایتمک اولیدر شعر ولا
یقیم علی ذل یرادبه • الا الاذلال غیر الحی والوتد • هذا علی الخسف مربوط برمته
وذا الشج فلا یرثی له احد بیت درخانه دون بودن زهمت دون باشد • واندر دل
دون همت اسرار توچون باشد • واکثر عقلا بو مذهبی اختیار ایتمشلر • وکشی وطنده
خور وذلیل اولمقدن سفره علیل وبیمار اولمق یکدر • واکثریا افاضل
واهل هنر وطن اصلی لرندن اولمقدر عزیز ومعتبر اولمزلر • زیرا اهل شهر آنی زمان
صغرندن که فضایل دن هنوز عاری • وزلال کمال جوی استعدادندن غیر جاری
کور مشلر در نظر حقارتدن کچه مزلر حکایت اولنورعلمای حزیره مکی نام
عالم فاضل زمان صباسندن تصغیر شفقت ایله مکتب دیورایدی • بغداده

وشهامتله

نیجه ییل تحصیل علوم ایدوب امام کامل اولدقدن صکره وطننه کلوب علی الصباح
اهالی شهر جمعیتله مزبوری حمامه ایلدرلر • بر عجوز طام اوستنده همسایه سنه
کیمدر بو تعظیم اولنان عالم دیوب • اول دخی بلمزمی سین بزوم فلانه عجوزک اوغلی
مکیک دکلمیدر دیر • بو سخن عجوزانه یی امام مکی کوش ایدیجک بر شهر که انده آدم
مکیک لفظی اوله انده اقامت مروت دکلدر دیوب • فی الحال موصل شهرینه ارتحال
ایدوب آخر عمرینه دک انده اقامت ایلدی • اما غربتده آدمی اول کامل کوررلر
لابد نظر تعظیم واجلال آخر عمرینه دک شامل اولور • انکیچون سفری ترجیح ایدوب دیرلر
بیت المرء لیس ببالغ فی مصره • کالصقر لیس بصاید فی وکره بیت مردم بشهر
خویش بدارد بسی خطر • کوهر بکان خویش ندارد بسی بها ع تنقل فلذات الهوی
فی التنقل قطعه حرک رکابک فی الفلا • ودع الغوانی للقصور • لولا التغرب ما ارتقی
در البحور الی البحور • وفقرات مسجوعه دن دیمشلر فی الحرکة من حال نال • من طلب
جلب • فقیر دمشیدم • من اختار الحرکة امتار البرکة • من امتد سفره امتلاء سفره
الی غیر ذلک من الاشعار والاسجاع • اما بعض ارباب مراتب بو مذهبک عکسنه
ذاهب اولوب سفر خطری مستلزم • وغربت کربتی مقتضی در • غریب اغلب احوالده
اهانت اولنمقدن خالی اولمز • نته کم آدمی وطننده اعانت اولنمقدن تهی اولمز بیت

ان الغریب

ان الغریب الطویل ممتهن • فکیف حال غریب ماله قوت بیت در غربت اکر وزیر
وسلطان باشی • حقا که نماز شام کریان باشی • خصوصا متاعب سفر بی غایه
وخطر قطع بحار وبراری بی نهایه در • نتکم دیمشلر الغریب لکل سبع فریسة
ولکل رام رمیة • فقیر دیمشیدم • الغریب لکل فارس فریسته • ولکل جایع هریسة
ودخی دیمشلر الغربة کربة • والسفر سقر والنقلة مثله • فقیر دیمشیدم الراحل ناحل
بلعة المسافر • طعمه المشافر فرس السفر غث • وثوب الحدب رث • سفره مبتلا اولنلر
دیمشکه بیت لقرب الدار فی الاقتار خیر • من العیش الموسع فی غراب • خصوصا
دیاری یاری مشتمل اوله • غربتی محض کربت اولوب عودی جویان • ودردله کویان
اولور شعر چرا نه در پی عزم دیار خود باشم • چرا نه خاک کف پای یار خود باشم
غم غریبی وغربت چو بر نمی تابم • بشهر خود روم وشهر یار خود باشم • وبر تقدیر که
غربتده عزیز وارجمند • وصاحب منصب عالی ورتبت بلند اوله • نه فایده اول
عزت اهلی واحباسی قتنده • واول غلبه حساد قدیم ومعاشرین واترابی یاننده
اولسه حکایت ایدرلر خواجه نصیره بغدادده هلاکو دولتنده اعتبار عظیم
ورتبت عالی میسر اولمشیدی • دیرلر که بر کون سوار ایکن الندن تازیانه سی
یره دوشدی • مغول میرزاده لری • واکابر خیل وسپاهدن جم غفیر فی الحال

اتلرندن اینوب تازیانه خدمتنه مبادرت ایدیجک • بعض هم رکابلری حمد
ایدیب بو عزت که سزاوار ذات بزرکوار خواجه در • دایم و قایم اولسون دیجک •
نه فایده بو عزت طوسی یه طوسده اولیدی دیمشلر • پس اکر کربت غربت و خطر
سفر و ترک یار و دیاری اختیار ایده مزسه • طریق ثالثه سعی ایده و اول اعدایی
قلع و قمع اتمکدر • خواجه نصیر ایدر بو طریق آلتی شرط اولمینجه مجوز دکلدر •
اول دشمن شریر بالذات اولوب اصلاحنه امکان اولمیه • اکنجی آنوک ضررندن
طریق آخرله خلاص ممکن اولمیه • اوچنجسی تمام معلوم اوله که اکر ظفر دشمنه میسر
اولسه • اول بو که دخی ارتوق ضرر ایصال ایدر • دردنجسی دشمندن قصد
شر و دفع خیری مشاهده ایتمش اوله • بشنجی انی قلع و قمع اتمکله خلق ایچنده
عذر و خیانتله موسوم اولمیوب عذری معلوم اوله • التنجیسی دنیاده و آخرتده
بو فعلنک عاقبت وخیمه سی اولمیه • بعض عاقللر دشمنلرینی شر عاقل و قطعه
مستحق دکل ایکن بر طریقله ظفر بولوب • دشمنه غالب اولدم انتقام الدم دیو مسرور
اولور • بو مغرور اولمقدر • مسرور اولمق دکلدر • و حقیقتده دشمن غالب بو مغلوب
اول مظفر بو منکوب اولمشدر • زیرا دنیانک بقاسی قلیل و عمرک فناسی قریبدر •
چون دار آخرته وصول • و خصومله و عند الله یجتمع الخصوم مقتضاسنجه حضور

حقده

حقده قیام و مسئول اوله • خصم مظلوم قوی • و مثوبات شهادتی کوزی قرشوسنده
محتوی اولوب • ناحق قاتل عذاب الیمه واصل اوله • دشمن خود بر آنده قتل و عذاب
دنیوی کوردی و کچوردی • اما ظالم کندونک رقبه سین • ربقهٔ عذاب الیمه قویب
کندویه الی ایله کأس یأس ایچوردی • **رباعیه** دوران بقا چون باد صبا بکذشت •
تلخی و خوشی و زشت و زیبا بکذشت • پنداشت ستمکر که جفا بر ما کرد • در کردن
او بماند و بر ما بکذشت **حکایت** اولنور که حجاج ظالم سعید بن جبیر حضرتلرینی
رضی الله تعالی عنه که عصرنده افضل تابعین ایدی • قتل ایچون احضار ایدیجک
یا شقی بن کثیر سویله سنی نه طریقله قتل ایده یزدیجک • یا حجاج اختیار سنکدر
هر نه طریقله دنیاده سن بنی قتل ایدرسک آخرتده سن داخی اول طریقله قتل اولنسک
کرک • روایت ایدرلر که حجاج انی قتل اتدکدن صکره اون بش کون حیاتده
اولدی • خوف و رعبله خوابدن بیدار اولوب • آه مالی و لابن جبیر دیر ایدی •
حکایت ایدرلر هرون الرشید یحیی ابن خالد برمکی بر اوغلی فضلی حبس مؤبد •
و اوغلی جعفری قتل ایلدی • بر ایکی یلدن صکره رشید مرحمت ایلیوب حبسدن
اطلاق ایلیه دیو یحیی بعض ابیات نظم ایدوب ارسال ایلدی • هارون بو ابیاتی
اوقیجق • شمدی یحیی نک نظم شعر ایده جک طبعی قلمشمیدر • همی دیوب • غضبه کلوب

حبسده تشدید وکندویه عظیم تهدید ایلدی بر مقدار زماندن صکره یحیی
حبسده متوفی اولوب بالینی التندن بر رقعه چقدی یزمش که تقدم الخصم و
المدعی علیه بالاثر والقاضی هو الحاکم العدل الذی لا یجور ولا یحتاج الی
البینة یعنی مدعی علیه اردنجه کلور قاضی اول عادل حاکمدر که هرکز جور ایلمز
واصلا شاهده محتاج اولمز رقعهٔ رشیده ایلتدیلر اول کون علی الدوام بکا
ایدب نیجه کون آثار حزن والم چهره سنده ظاهر ایدی ودشمنی قتل وقمع
اتمک استیجک اولی اولدر که ینه دشمن الیله قتل اوله نته کم دیمشلر مارا
هم بدست دشمن کش اکر مار اولورسه جنتده درجات بولورسین اکر
دشمن اولورسه ضررندن نجات بولورسین اما نه دوست ونه دشمن اولنلر
معاشرت انلرک طبقات ومراتبی اختلافی ایله مختلفدر اکر عموما خلقه
ناصح وواعظ اولنلردن ایسه انلرک کلامن حسن قبول ایله تلقی واستماع وعمل
نصایحلریله مقامات علیه یه ترقی ایلیه اما هر کمسنیه ارادت وقبول قولنه
مبادرت اتمیه زیرا حلیهٔ زهد وصلاحله ظاهرده متزین اما خدعه مکر و
ریاییله باطنده راهزنلغی متعین اولمش دجاللر چوقدر بلکه میزان عقل
وشرعله وزن ایدب صحیح المعیار ومحک امتحانه اوروب کامل العیار چقمق کرک

شعر

شعر دلق صوفی نه همه وبی غش باشد ای بسا خرقه که شایستهٔ آتش باشد
خوش بود کر محک تجربه آید بمیان تا سیه روی شود هر که درو غش باشد ودرجهٔ
نصیحت ودعوتده اولمیان صلحایه دخی تعظیم ورعایت ودعا وهمتلرندن
استمداد ایلیه واوساط ناسله مجامله ایله معامله وعقل وشرع اقتضا اتدوکی
اوزره معاشرت ایده وسفها ولیام واراذل انام اولنلردن احتراز واجتناب تام
ایلیه اکر شتم وسفه لرینه مبتلا اولورسه مجازات بالمثل اتمکدن متجنب اوله
واذا مروا باللغو مروا کراما آیت کریمه سیله عمل ایدب انی جناب حقدن واصل
بیلوب ثواب اخروی سنه مترقب اوله اهل تکبر وخود پسند وکندویی فضایل
ومراتبله سربلند اکلیوب راست کلدوکنه نظر حقارتله نکاه ایدنلردن احتراز
ایده که صحبت متکبر بار کران ومعاشرت خود پسند بار کراندر بیت جامی
پسند دهر رنج باخود جز رنج صحبت باخود پسندان اکر ضرورت مجالسه
لرینی اقتضا ایدرسه خضوع ولین جانبین کوسترمیه بلکه المتکبر علی المتکبر
صدقة مضمونیله عامل اوله ومتکبره خضوع کوسترمک آنک کمان خباثتنه
زه وسک نفس بد فرجامنی فربه اتمکدر وجناب رسالت پناهی نک صلی الله
تعالی علیه وسلم خلق کریمندن بری بو ایدیکه فقرایه تواضع اغنیایه ترفع ایدردی

وهمسایه لره رعایت واکرام ایدیب اذا واهانتدن اجتناب ایتمک کرک که اهانت
جار موجب ناردر واکر کندویه جاری اذا ایلسه مهما امکن صبر ایلیه واخبارده
وارد اولمشدر که من صبر علی اذا جاره آثر الله علی داره واکرام جار حضورنده
سلام وتحیت وخسته لغنده پرسش وعیادت وغیبتنده اهل وعیالنی مهما امکن
حفظ وحمایت وکندو اتباعنی جن منه اطلاع وسوء قصددن منع وحراست ایتمکدر
ومنزلندن بعض جوابنی رضاسی یوغکن المیه حکایت اولنور که نوشین روان
مداینده طاق وسرای عالی بنیاد ایتمشدی جوارنده بر عجوزک منزل صغیری
وار ایدی هرچند بهای کران واغلاء الاثمان ایله اشترا ایتمکه طالب اولدی
عجوز امتناع ایتمک اوزرینه غالب اولدی آخر ساحه مزوی غیر مسوی لیق
اوزرینه قالدی اول زمان قیصر رومدن برالچی کلدی رفعت طاق وایوان
وسعت ساحه ومیدانه غایت تعجب واستحسان ایلدی اما ساحه نک تربیعی ناتمام
اولمغله تعییب وتعییر واول وضع نامهندسی تبدیل وتغییر ایتمکه حکم ایدیجک
اول محلک صاحبی عجوز اولوب آنوک عدم رضاسین وکسری کمال عدالتندن
جبرله المقدن اباسین خبر وریجک قاصد ثنا ودعا ایدیب دیدیکه شمدی ظاهر
اولدیکه بو سرای ماوطین بو سببدن معوج ومزوی اولدوغی سرای عدل ودین

مستقیم

مستقیم ومسوی اولدوغنه دلیل باهر اولدی وبو اعوجاج استوادن افضل وبو
طریقله نامهندس اولمق هزاران مرتبه مهندسدن اکملدر کثرییه الچینک بو کلامن
نقل ایتدیلر عدل ودادن افزون والچی یه نعمت وخلعت همایون ویردی و
سائللری تهی کوندرمیه اکر دست رس اولمزیسه کلمه طیبه ایله رد ایلیه لر و
عنف وزجر ایتمیه لر مکر که ابرام والحاح بی وجه ایلیه وشکر نعمته مناسب مواسات
فقرادر واول حکایتی یاد ایلیه که بر صاحب نعمتله جمیله خاتونی وار ایدی
بر کون ماکیان سمین کباب ایدیب تناول محلنده بر سائل ورای بابدن شی لله
دیدی خواجه دلکیر اولوب خاتوننه بابی سد وسائلی رد ایتمکله امر ایلدی
بونک اوزرینه زمان کچوب خواجه نک اسبابی راجع ومال ومنالی ضایع اولوب
اخر خاتوننه دخی طلاق ویریب خاتون بر اهل نعمته دخی تزوج ایدیب بر کون
ینه بو زوجی دخی کباب ماکیان ایدیب اورتیه کلدوکی زمان ورای بابدن
آواز شیء لله عیان اولدی بو خواجه خاتونه امر ایدر قالدر بو کبابی سائله ویرکه
ثواب صدقه معلومدر خاتون مرغی رغیفه صاروب سائله ایلدیجک فریاد
ایدوب بیهوش اولدی زوج کریم قاتنه کلور ایدر ای بانو نه کوش ایتدک که کندوکی
فراموش ایتدک بانو ایدر ینجه فریادله بیهوش اولمیاین که بو سائل غمکین نالان

که سر حلقهٔ بدحالان اولوب دربدر دریوزهٔ نان ایلر بنم زوج اولم درکه مال
ونعمت ایچنده غلطان وشراب وطعامی شربت شکر ومرغ بریاندی تصاریف
روزکار بی وفا انی بو حاله کرفتار ومبتلا ایلمش رباعیه شقاوت برهنه نشاندش
چو سیر نه بارش رها کردنی بارکیر فشاندش قضا بر سر از فاقه خاک مشعبد
صفت کیسه ودست کیر خواجهٔ ثانی ایدر ای بانو وادی حیرته کتمه وکوردکک
حالدن تعجب اتمه که انسانک باشنه هرنه کلورسه جزای عمل ناسپاس وپاداش
فعل نفس ناحق شناسی در بن اول سائل ضعیفم که بو خواجه سنوکله تناول مرغ بریان
ایدرکن الم جوع وضر فقرله کریان ایدم چون شی لله دیدم خواجه شکر نعمتدن غافل
وانقلاب دولتدن ذاهل اولوب دری بسته وقلبی شکسته ایلدی لابد عدل
حق انی نعمتندن غریب وصبرم برکاتنده انک نعمت جزیله وخاتون جمیله سین
بکا نصیب ایلدی اما بن بفضل الله تعالی شکر حقی اقامت وبذل وایثار فقرا ایله
نعمتی ادامت ایده رین بیت بسا مفلس بی نوا سیر شد بسا کار منعم زبر زیر شد
پس ضعفا وفقرایه معاونت ومظاهرت وانلرک ازدحامندن کلن ثقلته مصابرت
اتمه نک اجری جزیل ومیزان حسناتنده ثقیل اولسه کرک والحاصل جواد حق
وفیاض مطلقه که افاضهٔ خیرات اموراندن دایم الصدور در مهما امکن تشبه

ایدوب

ایدب کندودن خیرات صدورینه ساعی ومبرات ظهورینه داعی اوله اکرچه
فیض حق ملاحظهٔ اغراض ومطالبهٔ اعواضدن منزه وانسان بل جمیع حیوان
افعال اختیاریه سی غرضدن خالی وفی الجمله مطالبهٔ عوضدن عاری اولمق
محالدر نته کم کتب حکمتده مبین اولمشدر اکر دینورسه که کاهی ملحد وزندیق
صبی صغیری آبه غریق یا ناره حریق کورسه انجا وتخلیص ایدر با انکه نه ثواب آخرت
ونه عوض دینی ملاحظه اتمک مراد اتمشدر جواب ویرورز که اقل ما یکون
کندویه مجانست سببی ایله که صبی نک عذابه کرفتار اولدوغندن کلمشدر اول
اول رقتی دفع اتمک استر پس انسان غرضدن خالی اوله مز لکن جهد ایلیه که
غرض دنیوی اولمیه که فانیدر بلکه خالصا لوجه الله تعالی ایلیه که انوک
فوایدی جاودانی در وهرکه بو صفتله موصوف اوله شایستهٔ خلافت الهی اولمغه
لایق وعنایت بی غایت محسن علی الاطلاق ساحهٔ احوالنه لاحق اوله
والله تعالی الموفق لکل خیر وکمال

خاتمهٔ کتاب وفذلکه حساب بعض نصایح ومواعظ ذکرنده درکه حکما
کبار ومشایخ اولی الابصاردن منقولدر وبزانی نقل وترجمه دن غیری تغییر
وتصرف اتمدک خواجه نصیر اخلاق ناصری کتابنی وصایای افلاطونله ختم

وفاضل دوانی اخلاق جلالیده اکا وصایای ارسطاطالیسی ضم ایدوب ایراد ایتمش
وبو فقیر انلره بعض مشایخ طریقت وصایاسنی الحاق ایدوب بو کتاب عنبرین نقابک
کاسهٔ رحیقن مسکی الختام ایلدم **وصایای افلاطون الهی** اولا معبودکی بیل و
حقنی حفظ ایله وهمیشه همتکی تعلیم وتعلمه قصر ایله واهل علمی کثرت علمله
امتحان ایلمه بلکه شر وفساددن اجتنابی نیجه در انکله اختیار ایله حق جل
وعلی دن اول نسنه طلب ایلمه که انوک منفعتنه زوال ایرشور بلکه باقیات
صالحات طلب ایله همیشه اکاه اول شرورک اسبابی چوقدر لایق اولمیان نسنهٔ
آرزولنوب استمه وتحقیق بیل که بنده یه حقک انتقامی غضب طریقندن دکلدر
بلکه تأدیب وتهذیب طریقندندر وهمتکی حیات شایسته اتمکه حصر ایلمه بلکه
حیات شایسته یه موت بایسته ضم اولمغه همت ایله وحیات شایسته ولایق
انی بیل که سبب کمالات وفضایل اوله وموت بایسته ولایق انی اکله که سبب
انفتاح ابواب خیرات اوله خواب وراحته میل ایلمه نفسکی اوج نسنه ده محاسبه
اتمینجه اول فکر ایله که سندن اول کون خطا صادر اولدیمی اکنجی تأمل
ایده سین سندن اول کون خیراتدن نه صادر اولدی اوچنجی بیله سن سندن
اول کون هیچ عمل خیر ممکن ایکن تقصیر سببی ایله فوت اولدیمی بونی فکر ایله که

حیاتدن

حیاتدن اول نه ایدوک موتدن صکره نه اولسک کرک هیچ کمسنهٔ انجتمه که
احوال عالم تغیر وزوال اوزره در بدبخت اول کمسنه در که عاقبت تذکرندن
غافل اولوب ذلتدن فراغت اتمیه سرمایه کی کندو ذاتکدن خارج نسنه لردن
ایلمه مستحقلره امکان اولنجق ایصال خیر ایله انلرک سؤالنه موقوف اتمه
حکمادن عد ایلمه اول کمسنه یی که دنیانک لذاتنه شاد ومصیبتلریله غمکین
اوله همیشه موتی ذکر ایله وکچمشلردن عبرت آل ادمک خساستنی اندن
بیل که فایده سوز سوزی چوق سویلیوب صورمدقلرندن خبر ویره ومعلومک
اولسونکه بر کمسنه آخره شر قصد ایلسه اول شری اولا کندویه قبول اتمش اولور
بر امری نیجه کره فکر ایله اندن صکره دلکه کتور اندن صکره فعله چیقر هر کمسنه یه
محب ونیکخواه اول خشمه تیز کلیجی اولمه که غضبه معتاد اولورسین بکون سکا
محتاج اولنک حاجتین یارینه صالمه **بیت** یارینه صلمه فقیرک کارین نه بیلورسین
نیجه اوله یارین کرفتارلره معین اول مکر که فعلی قبیح وخوی بد نه کرفتار اولمش
اوله ایکی خصمک سوزین تمام اکلمه دین ارالرنده حکومت اتمه انجق قولله حکیم
اولمغه قانع اولمه همت ایله که فعلله دخی حکیم اوله سین زیرا حکمت قولی بو جهانده
قلور سنوکله اول جهانه بیله کیده جک حکمت فعلی در وانده بیله ابد قله حق

اولدر • اکر سعادت آجل ایچون زحمت چکه سین زحمت کیدر سعادت قلور
اکر لذت عاجل ایچون کناه اشلیه سین • لذت کیدر کناه قلور • هر فعلی بوکا
کوره اشله • اول کونی یاد ایله که سکا چاغرسلر آواز و نطقدن محروم اولوب
نه سویلمکه و نه اشتمکه و نه یاد اتمکه قدرتک اولور • شمدی بونده کمسنه یی
انجتمه که یارین انده سندن کمسنه انجنمیه • و یقین بل که بر یره متوجه اولسک
کرک که انده خداوند و بنده یکسان اولور • پس شمدی تکبرلک ایلمه • دائما
اسباب سفرک مهیا ایله • نه بیلورسین نه وقت رحلت ایدرسین • و معلومک
اولسونکه حق تعالی نک احسانلرنده حکمت کبی عطیه یوقدر • ایلک ایده نه
کملیک ایدندن عفو ایله • ذکر و فهم ایله حفظ ایله • و هر وقت کارکی بیل
و حالکی اکله • و اول جهان عملرندن ندکلو اولو اولورسه اشلمه سندن تکاهل
ایلمه • و حسنه یی سیئه یه وسیله ایلمه • و سرور ذائل و فانی ایچون فعل اولی و افضلی
ترک ایلمه که سرور دایمی یی ترک اتمش اولورسین • حکمته محبت ایله • و حکمانک
سوزین اصغا ایت • و هوای نفسی ترک ایله • و آداب مستحسنه دن امتناع ایلمه
و هیچ امره وقتندن اول شروع ایلمه • چون بر نسنه یه شروع ایده سین فهم
بصیرتله مشغول اول • غنایه مغرور اولمه • مصایبدن شکسته لک و خورلق

ویرمه

ویرمه • دوستله شویله معامله ایله که قاضی یه محتاج اولمیه سین • دشمنله شویله
معامله ایله که قاضی یه وارسکوز سن غالب اوله سین • کمسنیه سقامت ایلمه و هر
کمسنیه تواضع ایله • و متواضع اولنلری تحقیر ایلمه • بر قضیه که سندن صادر اوله
معذور طوته سین • اخوانکدن صادر اولورسه ملامت ایلمه • بطالتله
شاد اولمه • و بخته اعتماد ایلمه • و فعل خیردن پشیمان اوله • کمسنه ایله مخاصمت
و جدال ایدیجی اولمه • همیشه سیرت عدله ملازم • و اکتساب خیراته مداوم اول

وصایای معلم اول ارسطاطالیس حکیم فاضل دوانی ایدر سر الاسرار

کتابنک مترجمی که مأمون خلیفه نک امری ایله یونانی دن عربیه نقل اتمشیدی
صدر ترجمه سنده شویله دیرکه اسکندرک وزیری • و تعلیم حکمتده استادی
و پیری ایدی • اسکندر فتح اقالیم ایچون سفر و نهضت ایلدی • ارسطاطالیس
ضعف بنیت • و استیلای شیخوخت سببیله بیله کیده ممش قالمشدی • اسکندر
دیار عجمه مستولی اولیجق ابنای ملوک • و امیرزاده لردن اصحاب عقل و فراست
و ارباب نجدت و شجاعت • کمسنه لر چوغیدی • اسکندر اندیشه ایلدی که بونلری
ابقا ایدرسه شاید که ارکان ملکی انلردن خلل پذیر اوله • و اکر جمله سین اهلاک
ایدرسه • فوز عدالتدن دور • و ظلام ظلمده جایکیر اوله • پس استادی ارسطاطالیس

حکیمه بر مکتوب یازدی مطاویسی شوق محبت و تحیتله مشحون و محاویسی
التماس ملاقات و استدعای قدومه مقرون و اثنای مکتوبده یزمش که وقوع
امور هایله و سنوح حوادث مشکله ده رای اشراق آرای حکیم کامل اولمینجه
بر جانبه مسیر اتمکه مصیر ممکن دکل پس نظم اسباب ملاقاته عنایت بیورله
حکیم کامل جوابنده یزدیکه فرزند جلیل سلطان بنیل حضرتنه معلوم اوله که
ملازمت خدمتدن تخلف قلت رغبت و کثرت ملالت داعیه سندن دکل
بلکه ضعف پیری و قلت قوتدندر چون اجتماع همت امتناع اوزره در
بو رساله دستور بیان ایدم که جزئیات امورده انکله عامل و بنم صحبتمدن
مستغنی اوله سز اما اکابر عجم و اماثل ایران خصوصنده بیوردغکز اکر انلری
جمله اهلاک و قتله قادر سک آب و هوای ایران زمینی تغییر اتمکه خود قادر
دکلسین پس بونلرک امثالی ینه ظاهر اولسه کرک پس جهد ایله که بونلری احسانله
بنده ایده سین بلکه احسانی ایله ایله که قدیمی بنده لرکدن ربقه عبودیتله
رقبه لری دخی افکنده اوله نتکم دیمشلر بیت بنده حلقه بکوش ار ننوازی برود
لطف کن لطف که بیکانه شود حلقه بکوش بوندن صکره دیدیکه پادشاهلر درت
قسمدر بریسی اولدر که کندویه و غیره سخی اوله اکنجی اولدر که کندویه سخی رعیته

بخیل اوله

بخیل اوله اوچنجی اولدر که کندویه بخیل و رعیته سخی اوله دردنجی اولدر که
هم کندویه هم رعیته بخیل اوله قسم اول اتفاق مقبول و محمود قسم ثالث و
رابع اتفاق مذموم و مردود در قسم ثانی مختلف فیه در حکماء هند قتنده محمود
حکماء فرس قتنده مذموم در و سخاوت مستحق اولن محتاجه قدر حاجتی ایصال
ایده سین بو مرتبه دن تجاوز ایدیجک افراطه مایل و اعتدال زایل اولور و هر
پادشاه که دایره قدرتندن زیاده بخشش ایلیه البته سبب فساد ملک اولور
ای اسکندر سکا نیجه دفعه دیو پدورورین که سخا و کرم اصلا کمسنه نک مالنه
طمع اتمکدر و جمله مروت و سخا اولدر که ظلم و ستمی روا کورمیه و خلقک
عیوب خفیه سندن تفتیش اتمیه سین و فضل و احسانک تمامی اولدر که ایولری
رعایت ایدیب خلقه کشاده رو اوله سین و خلقک سلامن الوب تحیتلرینک جوابن
ویره سین و جاهللرک خطاسین عفو ایده سین ای اسکندر عقل مدار تدبیرات
و آیینه کمالات و نقایص در و جمله فضایلک اصلی محبت نام نیکدر و
سلطنتدن مقصود استیفای لذات و تحصیل شهوات دکلدر بلکه بقای نام نیک
و خلود ذکر جمیلدر هر پادشاه دینی که کندو هواسنه تابع و ناموس الهی یی
تخفیف و اهانت ایلیه البته صاحب ناموس انی اهلاک ایدر ای اسکندر پادشاه

کرکدر که بلند همت وصاحب رای وفصاحت زبان • وانتشار صیتله جهان
آرای اوله • وسوزی آز سویلیه • واراذلله معاشرت ایلمیه • وچون سرایندن حقیقه
سلطنته لایق رتبتی استعمال ایده • شویله که غیرلردن ممتاز اوله • وبلاد بعیده
دن کلن تجاره رعایت واحسان ایلیه که حسن صیت وذکر جمیل اطراف مملکته
منتشر • وتجار وزوار هر جانبدن ولایتنه عازم اولوب مملکتی معمور اوله • و
انلره جزوی مسامحه اتمکله کلی نام حاصل اولوب • وپادشاه ضحک وخنده یی
چوق ایلمیه که هم زوال وقار وحشمته سبب اولور • وهم پیرلک تیز کلوب
حرارت غریزی ازلمغه سبب اولور • ای اسکندر شهوت امرینه حریص اولمه که
انده قوت وغلبه خنزیرک خاصه سیدر • ونه فخر اوله اول نسنه که حیوانات خسیسه
انده مشارک بلکه غالب وراجح اوله • وافراط مضعف بدن • وموجب نقصان عمر
ومورث تخلق خلق نسا اوله • وضعفا ومساکین احوالندن غافل اولمه • وانلرک
تفقد امورینی واجب بیل که موجب رضای خالق • ومقتضی جلب قلوب خلایقدر
غلات وجنوبی وقت رخاده ذخیره قل که وقت غلاده فقرا ومحتاجلره مدد اوله
شویله اولکه اهل فساد سندن خایف واهل صلاح امین اوللر • ای اسکندر سکا
نیجه کره دیدم وینه دیرم قان دوکمه ده دلیر اولمه که حیوانات اهلاکی خالقنه

مخصوصدر

مخصوصدر • وحقیقت الحال علام الغیوبدن غیریه معلوم دکلدر • پس یحتمل که
تهمت اولنان شخص بری اوله • یا عذر صحیحی وار اوله سن انک قتلنه اقدام اتمش
اوله سین • بوندن صعب نه جریمه اولور • وهرمس اکبردن بکا واصل اولدیکه چون
بر مخلوق بر مخلوقک قتلنه سبب اوله • ملائکه آسمان حضرت باری یه زاری
ایدرلر که یارب فلان قولک بر قولک دخی اماته اتمکده سکا تشبه ایلدی • اکر اول
قتل قصاص ایچون اولمش ایسه • حق جل وعلا بیورر که آنی قصاص ایچون اهلاک
ایلدم • اکر ظلمله قتل اولندیسه بیورر که عزت وجلالم حقیچون • بن انوک قانن مباح
اتدم • پس ملائکه تسبیح واستغفاره بشلیوب اول قاتله بد دعا ایلرلر • تا قصاص
اولنجه • واکا غایت نافع واحسن اولدر که قصاص اوله • اکر کندوسی اولورسه حق
جل وعلانک غضبنه نشان ودلیلدر که آخرتده عذاب مدید وعقاب شدیده
کرفتار اولسه کرک • نقض عهد اتمه • واصلا دلوکه یمین کتورمه • کتوررسک اندن
دونب حانث اولمه • که نیجه یونان پادشاهلرینک یمین کذب ونقض عهد اتمکله
مکلری فساده واردی • بر نسنه که فوت اولمش اوله اکا تأسف ایدیجی اولمه
که ناقصلر عادتیدر • واهل مملکتکه تحصیل علوم ومعارفله امر ایله • و
بر کمسنه بر علمده فایق اولمش اوله • آنی تربیت ورعایتکه مخصوص ایله که قلوبده

محبتك متمكن اولوب ملكوكه رونق • وثنا وذكر جميلك اطرافنده منتشر اوله
ويونانيلرك ملك وسلطنتي بونكله ثابت وراسخ اولمشدر • كه اهل مملكتنه
تحصيل علوم ايله امر ايدرلر ايدي • حتى ابكار وستيره لري بابالري يانندة فرايض
وآداب نواميس • وجمله اصول طب ونجوم تعلم ايدرلر ايدي • معتمدك اولمدوغي
كمسنه نك الندن نسنه يمه • وكندوكي محافظه دن غافل اولمه • واول قصه يي اونتمه
كه پادشاه هند بر جاريه يي حالت صغرندن زهر ايله پرورش ايدب افعي طبيعتده
اتدكدن صكره سكا هديه كوندردي • وغرضي سني اهلاك ايدي • بن فراستله
مطلع اولوب سكا تنبيه ايلدم • اي اسكندر بر دليل ايله حكم ايلمه • وادله متعارض
اولنجق ترجيح ايدب اقوى سي ايله حكم ايله • اي اسكندر عدل صفات الهي دن بر صفتدر
وآسمان وزمين عدل ايله قايم • وانبيا عدلله مبعوث اولمشلردر • وعدل صورت
عقلدر • وعدل ايله مالك قلوب ورقاب اولمق اولور • اهل هند درلر كه عدل
سلطان حصب زماندن يكدر • وسلطان عادل مطر وابلدن انفعدر •
بر حجر اوزره سرياني خطله يازمشلر كه ملكله عدل ايكي برادردر كه بري
برندن مستغني دكللردر • بعده ديمش كه اسباب نظام عالمي وبري برينه ارتباطي
بر دايره وضع ايلدم كه اول اسبابك توالي وتشابكي محسوس ومشاهد اوله

وبو كتابك

وبو كتابك زبده سي • ومطالبنك خلاصه سي بو دايره در • اكر
بو دايره دن غيري نسنه كوندرمسم • كافي ووافي ايدي • والله تعالى اعلم واحكم

خاتمة الخاتمه

كه في الحقيقة خاتمهٔ كتاب • وختم خطاب مستطاب • وصيه مكمل
الطريقه • برهان الحقيقه • قطب الاقطاب خواجه عبد الخالق غجدواني در •
قدس الله تعالى سره كه سالكان طريقت • وطالبان حقيقت ايچون تحرير بيورمشلر
اكرچه بو فقير مجرم عاصي غفر الله ذنوبه • يوم يؤخذ بالنواصي طريقهٔ اهل
ارادتدن نه پاي كورمشدر نه يي • ومجلس اهل حقيقتده نه جرعه

طاتمشدر نه می • اما زمان صبا • واوان صغردن بو طایفهٔ علیه نك
محبتی درون دلده متمکن • وکفت وکویلرینك آرزوسی سویدای
ضمیرنده متوطن در • لاجرم م لنك ولوك وخفته شکل وبی ادب • کمال شوق
وشغبدن کلام شریفلرینه مطالعه وملاحظه • ومعارف علیه لری
فهم عقل ظاهرین ایرشدوکی قدر مذاکره ومناقله اولنوردی • و
زمان عنفوان عمرده حضرة برهان الطریقه شیخ خواجه عبد الخالق حضرتلرینك
وصیت نامه سنه نظر اتمکله استسعاد اولنمشدی • اکرچه اهلیت
استماعدن بالکلیه عاری • وطبیعت جوی خوی هوا وهوسده جاری
ایدی • اما حلاوت عبارت وملاحت اشارتی مذاق جان • وکان جنانه
ایرشمشیدی • استنساخ اولمامقدن ندامت • وتقصیر وغرامت • خاطرده
قلمشدی • تا که بو زمانلره قریب کتاب رشحات خواجه صبی بن حسین
واعظ هروی رحمة الله تعالی علیه مطالعه سی میسر اولدقده • بو رسالهٔ
غرا • و وصیت زهرا ترجمهٔ شریفلرنده ذکر اولنمش بولندی • حمد
وسپاس خالق الناس • مؤدی اولدی که بو درهٔ منقوده که ضالهٔ منشوده
ایدی • ظفر میسر اولدی • بو رساله موزك که مجموعهٔ مکارم اخلاق

ووسیله

ووسیلهٔ تحصیل سعادت رضای ملك خلاق در • طرازی سعادت انجام
اولدوغی کبی خاتمه سی مسکی الختام • اولمغیچون ترکی لسانه ترجمه
اولنوب • شاید که اهل ارادتدن بعض طالبلرك نظرینه ایریشوب • مستعد
اولدقلرنده • مترجمك اهل طریق اولمدوغندن قطع نظر ایدیب • خیر
دعالرینه سبب • وبو ضعیفه مغفرت اولمغه داعی اوله که حق جل وعلا
بها تکریسی دکل بهانه تکریسی در • وقومی اهل الله • هم القوم لا
یشقی بهم جلیسهم در • وکلاملرین نقل دخی انلرله مجالسه دن معدود
اولسه بعید دکلدر که • المرء مع من احب حدیث صحیحدر • واثار
اولیا ایله تبرك عادت اهل دین • وسنت کاملین در • بیورمشلردر که ای
اوغل سکا وصیت ایده رین هر حالده علم وادب تقوی ایله • واوزه رو که
لازم اولسونکه • آثار سفلی تتبع ایدیب • سنت جماعته ملازم اوله سین • و
فقه وحدیث تعلم ایدیب • جاهل صوفیلردن اولمیه سین • نمازی دایما
جماعتله قل • اما امام ومؤذن اولمه • وهرکز شهرت استمه که شهرت
آفتدر • ومنصبه مقید اولمه • ودایم کم نام اول • وحجتلرده وسجللرده ادکی
یازمه • وقاضیلر محکمه سنه حاضر اولمه • وکمسنه یه کفیل اولمه • و

وصایا خلقه قارشمه • وملوك وابنای ملوك ایله صحبت اتمه • وخانقاه
بنا اتمه • وخانقاه ده ساکن اولمه • وچوق سماع ایلمه که چوق سماع قلبه
نفاق کتورب • قلبی ملتفت ایلر • وسماعی انکار ایلمه که سماعك اهلی
واصحابی چوق واردر • آز سویله آزی آز اویو • خلقدن ارسلاندن قچر
کبی قاچ • خلوته ملازم اول • ساده رولردن وعورتلردن اهل بدعت
اولنلردن پرهیز ایله • وقادر اولدوغکجه اولنمه که طالب دنیا اولورسین
ودنیا طلبنده دینی ضایع ایدرسین • چوق کلمه • وقهقهه ایله
کلمه که قهقه موت قلب ویرر • وکرکدر که هر کشی یه شفقتله بقه سین
واهانتله نظر اتمیه سین • ظاهرك زینت ایلمه که ظاهر زینتی باطن خراب
اولمقدن اولور • خلقله مجادله اتمه • وکمسنه دن نسنه استمه • وکمسنه یه
خدمت بیورمه • ومشایخه مال وتن ایله وجان ایله خدمت ایله
وانلرك افعالنه انکار ایلمه که مشایخه انکار ایدیجی کمسنه هرکز
فلاح ونجات یوزین کورمز • دنیایه مغرور اولمه • قلبك دایما حزین •
وبدنك عریان وکوزلرك کریان • وعملك خالص • ودعاك تضرعله
ایله • ولباسك کهنه • ورفیقلرك درویشلر • وسرمایك فقر • و

منزلك

منزلك مسجد • ومونسك حق سبحانه وتعالی اوله • انتهی کلامه
شرفنا الله تعالی ببرکاتها • ویسرنا العمل بما فیها • انه بر رحیم • تواب کریم
والحمد لله رب العالمین

ذیل خاتمة الخواتم

وصیة الولی الامین • سلطان العرفاء برهان العاشقین • مولانا جلال
الملة والدین • محمد البلخی • ثم القنوی • المشهور بین الاولیاء الکبار
بمولانا خداوندکار • قدس الله تعالی سره الذی هو سر الاسرار • وهی
هذه اوصاکم بتقوی الله فی السر والعلانیه • وبقلة الطعام • وقلة المنام
وقلة الکلام • وهجر المعاصی والاثام • ومواظبة الصیام • ودوام
القیام • وترك الشهوات علی الدوام • واحتمال الجفاء من جمیع الانام • و
ترك مجالسة السفهاء والعوام • ومصاحبة الصالحین الکرام • وان
خیر الناس من ینفع الناس • وخیر الکلام ما قل وما دل بیت سر ز هوا تافتن
از سروریست • ترك هوا قوت پیغامبریست • والحمد لله تعالی وحده
والصلوة علی من لا نبی بعده

چوق زمان ایدیکه شاخ خامه تحریك بنان ایله بوستان تقریر وبیانده
ثمره افشان ایدی • وقت اولدیکه مقلمه فراغتده استراحت اتمامه واصل • ونیجه

عهد ایدیکه تیغ زبان معرکه ابلاغ وتبیانده لامع ورخشاندی • زمان
کلدی که نیام دهاندن نیام اختتام • اکا حاصل اوله • وتقصیرات وذلاتی
که قصور وقلة بضاعه • وفتور وکثرت اضاعه موزدن صادر اولمشدر •
عرفای ناظرین وجلسای حاضرین • خذ متلرندن دامن عفو ایله مستور اولیه
ودیدهٔ طمع ایله منظور اولمایوق رجا ایدرز • وسلسلهٔ کلامی
حمد وثنای ملک علام • وصلوة وسلام خواجه یوم القیام • وآل واصحاب
کرام • ودعای دولت پادشاه اسلام • ایله ختم واتمام ایدرز •
وسواد دن بیاضه نقل وانتهاض اول ساعت اولدیکه رابعهٔ نهار جمعه
خامس عشرین صفر سنه ثلث وسبعین وسبعمایه •
ایدی • والله تعالی نعم المستعان •
وعلیه التکلان • انه مفضل حنان •
قبل من الابتداء الی الانتهاء
بحسب الامکان •
تم •